

THOMAS VERHOEVEN

IMAGO VOETBALSUPPORTER & WEDSTRIJDORGANISATIE

ONDERZOEKSRAPPORT

SOVS & "INTEGRALE VEILIGHEIDSKUNDE"
JULI 2005

INHOUDSOPGAVE

	<u>VOORWOORD</u>	3
1	<u>INLEIDING</u>	4
2	<u>ONDERZOEKSOPZET</u>	
	2.1 Algemene doelstelling SOVS	5
	2.2 Beeldvorming over voetbalsupporters	5
	2.3 Maatregelen	6
	2.4 Hoofdvraag onderzoek	6
	2.5 Deelvragen onderzoek	7
	2.6 Waarom politieregio Midden- en West-Brabant?	9
3	<u>OMGEVING</u>	
	3.1 Inleiding	10
	3.2 Beleidskader Bestrijding Voetbalvandalisme en- Geweld	
	3.2.1 Categorisering risicowedstrijden	11
	3.2.2 Convenanten en vooroverleg	11
	3.2.3 Auditteam	12
	3.3 Ketenpartners	
	3.3.1 Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme	12
	3.3.2 Taken van de KNVB	13
	3.3.3 Taken van Stewards, beveiligers en politie	13
	3.3.4 Betaald Voetbal Organisaties (BVO) & Supportersverenigingen	15
	3.4 Onderzoek	
	3.4.1 Gedragswetenschapper Otto Adang	16
	3.4.2 Lokt politie agressie uit?	17
	3.4.3 Pilot – Hooligans in beeld	17
	3.4.4 De bal of de man?“ Profielen van verdachten	18
	3.5 Belangrijke veiligheidsaspecten (variabelen)	
	3.5.1 Infrastructuur (ligging stadion, soort vervoer)	18
	3.5.2 Belang van de wedstrijd	19
	3.5.3 Aantal bezoekers (thuis- en uitclub)	19
	3.5.4 Historie en Reputatie	19
	3.5.5 Inlichtingen en actuele informatie veiligheidsdiensten (RID)	21
	3.5.6 Speeldag en tijdstip wedstrijd	21
	3.6 Organisatie Midden- en West-Brabant	22
4	<u>ANTWOORDEN OP DE ONDERZOEKSVRAGEN</u>	
	4.1 Onderzoeksvraag A: politiekosten	24
	4.2 Onderzoeksvraag B: schematische rekensom imago	26
	4.3 Onderzoeksvraag C: politiecijfers andere evenementen	29
	4.4 Onderzoeksvraag D: overdracht politietaken naar stewards	30
	4.5 Algemene Conclusie	33
5	<u>AANBEVELINGEN</u>	36

6**BRONNEN**

6.1	Contactpersonen organisaties	40
6.2	Gebruikte literatuur	41

BIJLAGEN

A.	Minder inzet van politie bij Willem II	43
B.	Gesprekken BVO RKC, Gem. Waalwijk, Supportersvereniging RKC	44
C.	Gesprekken BVO Willem II, Gem. Tilburg, Supportersclub Willem II	48
D.	Gesprekken BVO NAC, Gem. Breda, supportersvereniging NAC	54
E.	Gesprekken BVO RBC, Gem. Roosendaal & Nispen, supportersvereniging RBC	61

VOORWOORD

Het onderzoek "Imago voetbalsupporter & wedstrijdorganisatie" is gedaan op verzoek van de Samenwerkende Organisaties Voetbal Supporters (SOVS). Op de eerste plaats gaat mijn grote dank dan ook uit naar het bestuur van de SOVS. Zij hebben me de kans gegeven om deze uitdagende onderzoeksopdracht aan te gaan. Bovendien heeft het bestuur een goede helpende hand geboden in de planning en de uitvoering. In het bijzonder wil ik Frans van den Muijsenberg bedanken voor zijn grote inzet.

Het onderzoek is alleen mogelijk geworden door de medewerking van een groot aantal mensen die betrokken zijn bij de wedstrijdorganisatie rondom voetbalwedstrijden in de regio Midden- en West-Brabant. Mijn dank gaat eveneens uit naar de veiligheidsadviseurs van de gemeenten Waalwijk, Roosendaal & Nispen, Breda en Tilburg. Ook de supportersverenigingen en betaald voetbalorganisaties van RKC, RBC, NAC en Willem II hebben een grote rol gespeeld in het onderzoek. In dit verband wil ik ook een woord van dank geven voor de hulp van het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme te Utrecht en de politie Midden- en West-Brabant.

Tot slot wil ik de Hogeschool van Utrecht bedanken voor de aangeboden hulp en de betrokkenheid bij het onderzoek. Tot slot bedank ik mijn ouders voor hun kritische blik op het conceptverslag en het geven van de bijbehorende feedback.

Thomas Verhoeven,
23 juni 2005

1. INLEIDING

Het rapport "Imago voetbalsupporter & wedstrijdorganisatie" is als volgt opgebouwd.

In het eerste stadium van het onderzoek is een **onderzoeksoptzet (2)** gemaakt. De onderzoeksoptzet is de steunpilaar van het onderzoek en geeft weer wat later in het rapport behandeld gaat worden. Hierin wordt beschreven hoe het onderzoek vorm moest krijgen. Hoofd- en subvragen werden opgesteld en er werd een plan van aanpak gemaakt. Ook wordt gemotiveerd waarom er voor is gekozen het onderzoek uit te voeren in de Regio Midden- en West-Brabant.

Het kopje **omgeving (3)** beschrijft welke organisaties functioneren in de wedstrijdorganisatie betreffende betaald voetbal. De ketenbenadering komt hierin sterk naar voren zoals deze is beschreven in het "beleidskader bestrijding voetbal en voetbalgeweld." Bovendien wordt in dit hoofdstuk gekeken naar bestaande literatuur en onderzoeken, die aansluiten op het eigen onderzoek. In dit hoofdstuk beschrijven we ook de praktijk in Midden- en West-Brabant. Er wordt onderzocht hoeveel invloed bepaalde veiligheidsaspecten hebben op de politie-inzet en andere veiligheidsdiensten. Zo spelen veiligheidsaspecten, die in het onderzoek ook wel variabelen worden genoemd, als "aantal toeschouwers" en "de historie" een rol bij deze inzet. Tot slot kunt u in dit gedeelte lezen hoe de veiligheidsorganisatie er in deze regio uitziet.

Onder het kopje **antwoorden op onderzoeksvragen (4)** staan de onderzoeksvragen, zoals ze in de onderzoeksoptzet zijn omschreven, opnieuw onder elkaar. Na literatuurstudie en een eigen praktijkonderzoek is het tijd geworden om de antwoorden van de vragen vast te leggen op papier.

Door de kennis die is opgedaan tijdens het onderzoek kunnen **aanbevelingen (5)** worden gegeven. Het betreft adviezen die worden gegeven aan verschillende organisaties die zijn betrokken bij de wedstrijdorganisatie van betaald voetbal.

In de **bijlagen** staan voornamelijk de verslagen van de gevoerde gesprekken, op basis waarvan de hoofdstukken 4 en 5 zijn beschreven.

2. ONDERZOEKSOPZET

2.1 ALGEMENE DOELSTELLING SOVS

SOVS staat voor Samenwerkende Organisaties Voetbal Supporters. De SOVS is de algemene belangenvereniging van Nederlandse voetbalsupporters. Zij vertegenwoordigt en bevordert in eerste instantie de belangen van de bij haar aangesloten supportersorganisaties, die door de betreffende Betaald Voetbal Organisatie (BVO) officieel als zodanig zijn erkend.

Er zijn 34 supportersclubs aangesloten, waardoor de SOVS spreekt namens 160.000 voetballiefhebbers. Om als supportersorganisatie te kunnen aansluiten bij de SOVS geldt als belangrijkste voorwaarde, dat de betreffende vereniging door hun club wordt erkend als belangenbehartiger en spreekbuis namens (een belangrijk deel van) hun supporters.

Namens alle grote, middelgrote en kleine supportersclubs moet de koepel met een stem spreken en vanuit deze krachtenbundeling bewerkstelligen dat voetballiefhebbers in een aangename en veilige omgeving de door hen gewenste wedstrijden kunnen bijwonen, een en ander met een serviceverlening die is afgestemd op het prijsniveau en zonder overmatige overlast te ondervinden van maatregelen die het gevolg zijn van en gericht zijn tegen misdragingen van anderen.

2.2 BEELDVORMING OVER VOETBALSUPPORTERS

De wedstrijden in het Nederlandse betaald voetbal zijn erg populair. De clubs in de eredivisie zorgen wekelijks voor hoge kijkcijfers op de televisie en veel spektakel in de stadions. Per speelronde stromen gemiddeld 150.000 mensen naar een van de achttien Nederlandse voetbalstadions van de clubs die in de eredivisie spelen.

Er zijn in Nederland in ieder geval twee beelden gevormd over deze "supporters." Als je aan Nederlanders zou vragen welk beeld zij hebben van de voetbalwedstrijden in de eredivisie en de toegestroomde supporters, dan zul je voornamelijk de volgende begrippen horen die vallen onder de volgende twee categorieën:

- A. Aanmoedigen – gezellig dagje uit – leuke sfeer – gemoedelijkheid – mooie wedstrijd
- B. Relschoppers – grimmige sfeer – politie (mobiele eenheid) – spreekkoren – vandalisme

De sfeer rondom voetbalwedstrijden is een populair gespreksonderwerp voor de media, de beleidsmakers en de gemiddelde burger. De Nederlander heeft het vaak over de hoge politie-inzet veroorzaakt door "voetbalsupporters." De SOVS, supportersclubs en individuele supporters betreuren het dat de "supporters" die zich misdragen zorgen voor een slecht imago voor alle supporters en voetballiefhebbers. Het is het belangrijk om weten dat de beruchte supporter uit categorie B nog niet één procent is van alle supporters in Nederland. Meer dan 99% misdraagt zich niet. Sterker nog, zij komen voor een mooie wedstrijd naar het stadion en maken de Nederlandse stadions gezellig en sfeervol.

2.3 MAATREGELEN

De voetballiefhebber van categorie A moet lijden onder de beperkingen die zij krijgen opgelegd door "supporters" uit categorie B." Voorbeelden hiervan zijn combiregelingen bij het bezoeken van een uitwedstrijd, ongunstige tijden waarop wedstrijden worden gespeeld, een hoge inzet van politie, alcoholverboden en strenge fouillering en het daarmee aantasten van de privacy. Dit zijn nog maar enkele maatregelen, maar in de werkelijkheid zijn er veel meer nadelige gevolgen voor de goedwillende supporter/voetballiefhebber. Het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (onderdeel van de politie en afgekort tot CIV) constateert al jaren dat de politie- inzet opvallend hoog is. Toch blijkt het de beleidsmakers moeilijk te lukken om deze cijfers terug te dringen. Het realiseren van een meer effectieve aanpak in het functioneren van de politie blijkt heel lastig te zijn.

Om deze redenen is de SOVS gestart met dit onderzoek. Staan de ingrijpende maatregelen (zoals politie-inzet, combiregelingen, alcoholverboden) in verhouding tot het daadwerkelijke gedrag van supporters(groepen) of worden ze mede bepaald door de **beeldvorming (het imago)** over supporters door burgers en beleidsmakers? In dit onderzoek gaan we op zoek naar de antwoorden op deze vraag. De SOVS, supportersclubs en individuele supporters zouden graag zien dat de beeldvorming over voetbalsupporters wordt bijgesteld, zodat er minder (vaak) ingrijpende maatregelen worden genomen.

2.4 HOOFDVRAAG ONDERZOEK

In de onderstaande hoofdvraag wordt duidelijk dat we het imago van de voetbalsupporters willen koppelen aan de hoeveelheid politie, stewards en ander veiligheidspersoneel die wordt ingezet bij voetbalwedstrijden. Zijn er meer agenten dan op basis van het Voetbal Volg Systeem of op basis van andere methodieken te verwachten zijn? In het volgende voetbal-seizoen 2005-2006 komen er grote veranderingen aan qua competitieopzet. Zo heeft de politie laten weten zich voor een groot gedeelte terug te trekken uit de stadions en van het stadioncomplex. Daarom kijken we in dit onderzoek ook naar het mogelijke effect van deze recente ontwikkeling op de taken van de politie, de stewards en het overige veiligheids-personeel in het seizoen 2005-2006.

We zijn uiteindelijk tot de volgende hoofdvraag gekomen:

"Staan de ingrijpende maatregelen (zoals inzet van politie, stewards en veiligheidsdiensten, combiregelingen, alcoholverboden) in verhouding tot het daadwerkelijke gedrag van supporters(groepen) of worden ze mede bepaald door de beeldvorming over supporters door burgers en beleidsmakers?"

2.5 DEELVRAGEN ONDERZOEK

Om een antwoord te kunnen geven op de hoofdvraag van het onderzoek moeten we stap voor stap te werk gaan en zijn we gekomen tot de volgende drie onderzoeksvragen. De onderzoeksvragen B en D zijn opgesplitst in respectievelijk vijf en drie deelvragen.

ONDERZOEKSVRAAG A

Hoe verhouden de politiekosten van voetbalwedstrijden zich tot de totale politiekosten op landelijk en gemeentelijk niveau?

In deze vraag geven we enkele statistische gegevens. Deze cijfers laten zien hoe de politiekosten van voetbalwedstrijden zich verhouden tot de totale politiekosten. We doen dit op landelijk niveau (bij vier gemeenten/clubs in Brabant die onder dezelfde politieregio vallen). Later wordt duidelijk waarom we hebben gekozen voor specifiek deze vier gemeenten.

ONDERZOEKSVRAAG B

Hoe verhouden de politiekosten van voetbalwedstrijden zich tot de totale politiekosten op landelijk en gemeentelijk niveau?

Subvraag twee is meer praktijkgericht dan de eerste subvraag en bestaat uit vijf deelvragen. We gaan een onderzoek doen in de politieregio Midden- en West-Brabant. De te onderzoeken clubs zijn RKC, NAC, RBC en Willem II.

Deelvraag B1

Hoeveel medewerkers van de politie waren er werkzaam bij alle wedstrijden in de eredivisie bij de vier geselecteerde clubs in Brabant" (seizoen 2004-2005).

Deze cijfers gaan we opvragen bij het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV). Het CIV heeft inzage in het Voetbal Volg Systeem en heeft hierdoor veel informatie ter beschikking over de inzet van politie, stewards en andere veiligheidsdiensten die werkzaam zijn bij voetbalwedstrijden. In paragraaf 3.3 wordt dieper ingegaan op het CIV en het Voetbal Volg Systeem. De antwoorden van deze deelvraag zijn te vinden in hoofdstuk 4.

Deelvraag B2

Welke aantallen benodigde politie-inzet komen we bij de vier te onderzoeken clubs op basis van een methodiek/norm en rekening houdend met een A- B- en C-categorie wedstrijden tegen?

In deze vraag willen we te weten komen hoeveel politie-inzet er volgens de clubs nodig was om de wedstrijd veilig te laten verlopen. Hanteert de club hier een bepaalde methodiek/norm voor? De antwoorden van deze deelvraag zijn te vinden in hoofdstuk 4.

Deelvraag B3

Zijn er verschillen tussen deelvraag B1 en B2?

Door de antwoorden van deelvraag B1 te vergelijken met de antwoorden van deelvraag B2 komen we te weten of de werkelijke politie-inzet hoger, lager, of gelijk is aan de inzet van de politie die volgens de clubs nodig is. In het antwoord leggen we simpelweg twee cijfers naast elkaar. De antwoorden van deze deelvraag zijn te vinden in hoofdstuk 4.

Deelvraag B4

Waarom zijn de eventuele afwijkingen in politie-inzet, die we hebben uitgerekend in deelvraag B3, toe te wijzen?

In deze vraag spelen veel aspecten (variabelen) een rol, bijv. de stadionsgrootte, de speeldag en de indeling in een A- B, of C-categorie wedstrijd (mate van risico). In paragraaf 2.6 staan meer variabelen die mede de inzet van de politie bepalen. Welke variabelen spelen een rol bij de verschillen tussen de daadwerkelijke politie inzet en de methodiek/norm die de club hanteert? In deze deelvraag zullen we op zoek gaan naar de antwoorden op deze vragen.

Deelvraag B5

Was het verschil in agenten in deelvraag B3 terug te koppelen naar de verschillende variabelen in deelvraag B4? Zijn er medewerkers van de politie die niet kunnen worden onderverdeeld in de verschillende variabelen?

In deze vraag trekken we een conclusie en kunnen iets vertellen over het imago van supporters en de samenhang met de inzet van de politie. Als er agenten over blijven zegt dit iets over het imago van voetbalsupporters. In dat geval kunnen we concluderen dat de politie-inzet buiten proportie is en er sprake is van overmatig risicomijdend gedrag. Maar is de inzet eigenlijk wel buiten proportie? In dit onderzoek gaan we op zoek naar het antwoord.

Deelvragen schematisch

Om nog eens duidelijk te maken wat het nut is van de deelvragen van B1 t/m B5 hebben we een schema opgesteld.

<u>Deelvraag B1</u>	(daadwerkelijke politie-inzet)
- <u>Deelvraag B2</u>	(inzet methodiek / norm van politie)
<u>Deelvraag B3</u>	(verschil)
- <u>Deelvraag B4</u>	(verdelen in variabelen)
<u>Deelvraag B5</u>	(overschot politie & imago)

ONDERZOEKSVRAAG C

Hoe verhoudt de politie-inzet bij voetbalwedstrijden zich tot de politie-inzet bij andere terugkerende en in bezoekersaantal vergelijkbare evenementen in dezelfde gemeenten?

In deze onderzoeksvraag gaan we de politie-inzet bij voetbalwedstrijden vergelijken met de politie-inzet bij andere evenementen. Om het onderzoek zo valide mogelijk te laten zijn, moeten we een evenement kiezen in de betreffende speelsteden(dorpen). Het moet een terugkerend evenement zijn, waarbij bovendien de bezoekersaantallen ongeveer vergelijkbaar zijn. Het antwoord op deze vraag is een indicatie. De verhouding van politie-inzet bij de twee evenementen is geen hard bewijs omdat de variabelen te verschillend zijn. Het doel is om de politie-inzet met de bijbehorende manuren eens te bekijken bij andere evenementen en naast de cijfers te leggen die we eerder hebben gevonden. De vraag dient als laardige extra aanvulling in het onderzoeksrapport.

ONDERZOEKSVRAAG D

Welk effect heeft de overdracht van politietaken naar stewards/veiligheidsdiensten op de wedstrijdorganisatie en financiën van de BVO.

Recentelijk is als uitvloeisel van de invoering van het play-offsysteem in de Eredivisie door de ketenpartners besloten tot ingrijpende aanvullende maatregelen. Een daarvan betreft de overdracht van taken van politie naar stewards en veiligheidsdiensten om de politie-inzet te kunnen stabiliseren, waar mogelijk zelfs terug te dringen. Dat betekent dat de veiligheidscoördinatoren van de clubs ervoor moeten zorgen meer stewards en veiligheidspersoneel te werven, op te leiden en in te zetten om het huidige veiligheidsniveau te kunnen handhaven. In deze onderzoeksvraag beoordelen we wat de te verwachten gevolgen zijn voor het seizoen 2005-2006. Ook deze vraag koppelen we terug naar het imago van voetbalsupporters, de elementaire onderzoeksvraag. We werken weer in drie stappen toe naar de conclusie van deze vraag.

Deelvraag D1

Hoeveel agenten waren volgens antwoord B2 op jaarbasis gewenst voor de onderzochte wedstrijden? Hoeveel stewards en overig veiligheidspersoneel waren er aanwezig bij dezelfde wedstrijden? Wat was dus totale noodzakelijke inzet aan politie, stewards en veiligheidspersoneel?

Deelvraag D2

Welke reductie van politie-inzet denkt de politie zelf met ingang van het seizoen 2005-2006 te kunnen realiseren? Wat is, uitgaande van eenzelfde totale noodzakelijke inzet, dan de behoefte aan inzet van stewards en veiligheidspersoneel?

Deelvraag D5

Wat betekent dit voor de organisatie en financiën van de vier onderzochte clubs ?

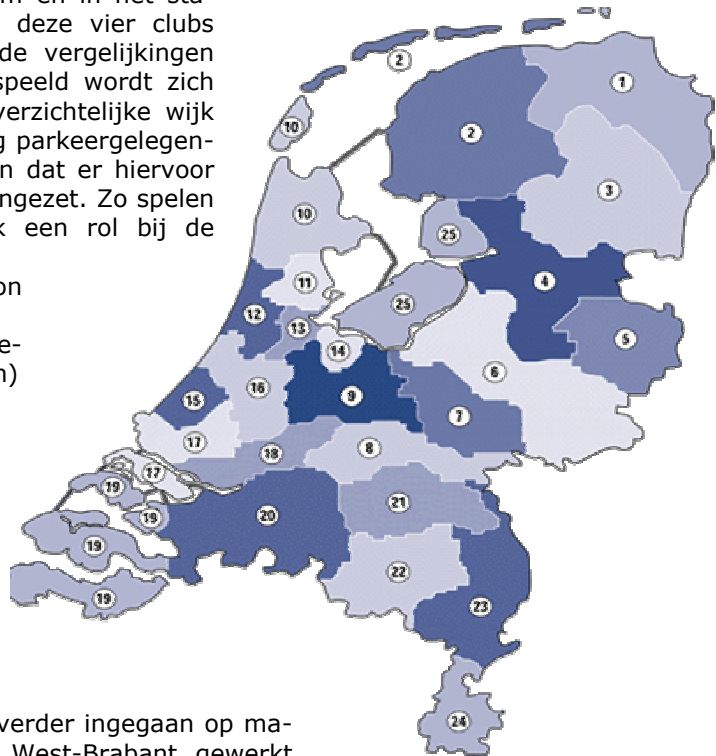
2.6 Waarom politieregio Midden- en West-Brabant?

Elke politieregio heeft een bepaalde werkwijze en eigen regionaal beleid. Omdat het tijdens het onderzoek handig is om vanuit een politieregio te werken hebben we gekozen voor alleen de regio Midden- en West-Brabant. We hebben voor dit gebied gekozen omdat er vier BVO's in de eredivisie spelen die onder deze politieregio vallen (NAC, RBC, RKC, Willem II). Op de eerste plaats is een viertal stadions een mooi aantal voor het onderzoek. Bovendien hebben deze vier stadions verschillende aspecten (variabelen) die we naast elkaar kunnen leggen en aan elkaar kunnen koppelen om tot conclusies te kunnen komen.

Variabelen

De inzet van de politie hangt samen met verschillende factoren (variabelen) rondom en in het stadion. Omdat deze variabelen bij deze vier clubs verschillend zijn kunnen we goede vergelijkingen maken. Als het stadion waar gespeeld wordt zich bijvoorbeeld in een drukke en overzichtelijke wijk bevindt, waar ook nog eens weinig parkeergelegenheid is, dan zal de kans groot zijn dat er hiervoor een aantal agenten extra worden ingezet. Zo spelen o.a. de volgende variabelen ook een rol bij de politie-inzet.

- Infrastructuur rondom stadion en vorm van (combi) vervoer
- Historie thuis- en uitploeg (rekening houdend met incidenten)
- Inlichtingen/actuele informatie die problemen aankondigen
- Bezoekersaantal thuis- en uitploeg
- Reputatie van de thuis- en uitploeg
- Speeldag en tijdstip van de wedstrijd
- Belang van de wedstrijd

In hoofdstuk 3 (omgeving) wordt verder ingegaan op manier waarop binnen Midden- en West-Brabant gewerkt wordt met deze variabelen of veiligheidsaspecten

Politieregio's

De politie in Nederland is onderverdeeld in 25 verschillende politieregio's. Een daarvan is de politieregio Midden- en West-Brabant (20). Elke politieregio (korps) heeft een eigen korpschef.

Districten

De regio Midden- en West-Brabant is verdeeld in vier districten, die ieder weer zijn onderverdeeld in teams. Deze 30 politie-teams zijn direct verantwoordelijk voor de politiezorg in de woon- en werkomgeving. Elk team heeft zijn eigen politiebureau en bepaalt zijn eigen beleid, dat is afgeleid van het district- en korpsbeleid.

Zo zijn de grote lijnen regiobreed hetzelfde, maar blijft er voldoende ruimte voor eigen invulling. Flexibel kunnen werken is een noodzaak in een regio. Elk district heeft een eigen districtschef.

3. OMGEVING

3.1 Inleiding

Voordat wordt overgegaan tot de beantwoording van de onderzoeksvragen, willen we inzicht geven in welke partijen bij de wedstrijdorganisatie betrokken zijn, welke relevante beleidsregels er zijn en welke (recente) onderzoeken er zijn die van belang zijn voor onze onderzoeksvragen.

Ze zullen daarbij eerst een summier samenvatting geven van het Beleidskader bestrijding Voetbalvandalisme en –Geweld (paragraaf 3.2) en de taken die elk van de voor ons onderzoek relevante ketenpartners in dat beleidskader toebedeeld heeft gekregen (paragraaf 3.3). In de aansluitende paragraaf 3.4 zullen we ingaan op enkele relevante onderzoeken, die het een en ander zeggen over de manier van optreden van de politie bij voetbalwedstrijden.

3.2 Beleidskader

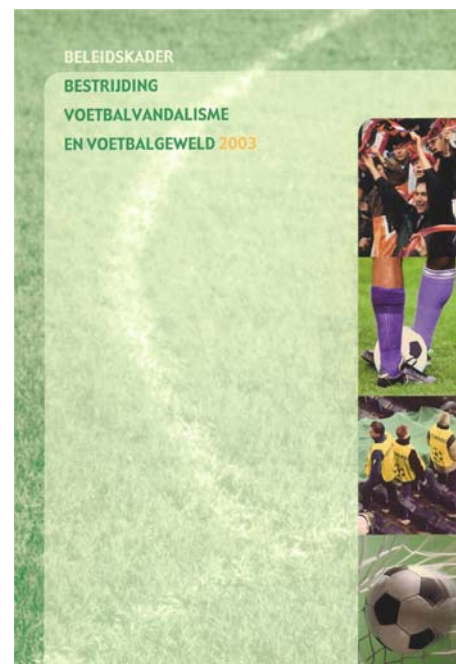
In het beleidskader “bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld” staat dat het uitgangspunt is het voetbalvandalisme aan te pakken met een gezamenlijke ketenbenadering.

Hierbij zijn betrokken:

- Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
- Ministerie van Justitie
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
- Koninklijke Nederlandse Voetbalbond (KNVB)
- Betaald Voetbal Organisaties (BVO's)
- Samenwerkende Organisaties Voetbalsupporters (SOVS)
- Verenigde Nederlandse Gemeenten (VNG)
- Korpsbeheerdersberaad (KBB) namens de burgemeesters
- Politie / Raad van Hoofdcommissarissen (RHC)
- Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV)
- Openbaar Ministerie
- Vervoersmaatschappijen
- (jeugd)Welzijnsorganisaties
- De Commissaris van de Koningin

Met uitzondering van beide laatste partijen zijn allen vertegenwoordigd in de Interdisciplinaire Stuurgroep Bestrijding Voetbalvandalisme en –Geweld, waar door de ketenpartners de besluiten worden genomen. Deze besluitvorming wordt voorbereid in de gelijknamige projectgroep, waarin dezelfde partijen vertegenwoordigd zijn.

Het is de bedoeling dat ieder zijn eigen deel van de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor zijn rekening neemt. Er moeten maatregelen worden uitgevoerd op het gebied van preventie, pro-actie, preparatie, repressie en nazorg.

3.2.1 - Categoriëring A, B & C

In het Beleidskader staat beschreven dat de wedstrijden in het betaald voetbal ingedeeld moeten worden in een A, B of C-categorie. Een A-wedstrijd heeft zeer weinig risico, een B-wedstrijd enig risico en een C-wedstrijd een hoog risico. Deze indeling is van belang omdat ze van grote invloed is op de hoogte van de politie-inzet bij wedstrijden. In dit rapport zal de categorisering dan ook met regelmaat terugkomen.

Deze categorisering komt tot stand tijdens het veiligheidsoverleg van de lokale driehoek (burgemeester, politie, openbaar ministerie) met de Betaald Voetbal Organisatie (BVO). Nog voor de eerste wedstrijd van het seizoen wordt gespeeld zijn alle wedstrijden ingedeeld in een van de drie categorieën. Later in het jaar kunnen de wedstrijden in een andere categorie vallen, doordat er meer of minder risico is gekoppeld aan een wedstrijd. Officieel is het zo dat elke categorie zijn eigen maatregelen met zich mee brengt, maar in de praktijk blijkt dat dit niet altijd wordt nageleefd. *"Als je maatwerk wilt leveren, moet je denken per maatregel en niet per categorie"*, aldus de meeste veiligheidscoördinatoren van de Betaald Voetbal Organisaties.

Het is opvallend dat er niet altijd volgens het beleidskader wordt gewerkt. De maatregelen die in het schema staan worden niet altijd uitgevoerd. De lokale overheden en clubs beslissen vaak zelf wat voor maatregelen er komen. Zo komt het regelmatig voor dat er bij A-wedstrijden alcohol op de tribunes is toegestaan. Andere voorbeelden van maatregelen die worden toegepast zijn de vorm van (verplicht) vervoer, het inzetten van (extra) politie, de mate van foullering en het wel of niet openen van de kassa's op de wedstrijddag.

In het volgende seizoen vinden er op dit gebied enkele veranderingen plaats mede doordat de maatregelen niet goed worden uitgevoerd die op dit moment bij de categorieën horen. Bij een C-wedstrijd moeten alle maatregelen worden toegepast. Bij een B-wedstrijd is er meer ruimte om maatwerk te kunnen verrichten.

3.2.2 - Convenant en vooroverleg

Jaarlijks wordt een convenant Betaald Voetbal opgemaakt en ingevuld dat gaat over de veiligheid rondom de voetbalwedstrijden. Dit convenant wordt nog voor het begin van het nieuwe voetbalseizoen afgesloten. Dit gebeurt nadat het convenant van het voorgaande seizoen op een professionele wijze is geanalyseerd. Behalve de afspraken in dit convenant zijn hierin ook de individuele en gezamenlijke verantwoordelijkheden van de ketenpartners beschreven.

Het stuk wordt voor aanvang van het seizoen getekend door de voorzitter van de BVO, de burgemeester van de gemeente, de districtchef/korpschef van de regiopolitie en de hoofd-officier van justitie van het openbaar ministerie. Voor elke wedstrijd die wordt gespeeld moet o.a. duidelijk zijn welk risico er is en welke maatregelen genomen moeten worden. Deze afspraken komen te staan in het operationeel draaiboek.

Tenminste twee maal per jaar komen de ondertekenaars van dit convenant (de driehoek aangevuld met de club) bijeen. Tijdens de winterstop vindt een tussentijdse bespreking plaats op basis waarvan noodzakelijke bijsturing kan plaatsvinden.

Daarnaast is er nog een structureel veiligheidsoverleg dat in principe maandelijks wordt gehouden. Het overleg wordt gevoerd door vertegenwoordigers van de gemeente, club, politie, openbaar ministerie en kan (incidenteel) worden aangevuld met de supportersvereniging, vertegenwoordigers van het sociaalpreventief project en bijvoorbeeld het GHOR (Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen). Hierin wordt extra aandacht besteed aan de op korte termijn te spelen wedstrijden en vindt de analyse plaats van de laatst gespeelde wedstrijden. Het convenant met de genomen maatregelen wordt nog eens goed onder de loep genomen. Het convenant wordt uitgewerkt in een veiligheidsplan van een wedstrijd.

3.2.3 - Taken Auditteam

Onderdeel van het aangepaste beleidskader in 2003 was het besluit een zogenaamd Auditteam in het leven te roepen. Het team, dat werkt onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van BZK, bestaat uit een voorzitter en een aantal leden. Deze onafhankelijke personen zijn geselecteerd op basis van hun kennis en ervaring in het openbaar bestuur, bij de politie of bij het openbaar ministerie. Op dit moment staat het auditteam onder leiding van oud-staatssecretaris Margo Vliegthart.

Het auditteam heeft tot taak feitenonderzoek te doen naar (het voorkomen van) ingrijpende incidenten van voetbalvandalisme in Nederland. Doel van het onderzoek is snel en praktisch inzicht te krijgen in de aanleiding en de oorzaak van ingrijpende incidenten, onder meer door de geconstateerde feiten te relateren aan de in dit beleidskader gestelde tolerantiegrenzen en verantwoordelijkheden. Het Auditteam doet aanbevelingen aan de betrokken burgemeester en minister van BZK. Ook stelt zij voor de ketenpartners "best practices" vast met als doel de bestrijding van voetbalvandalisme verder te verbeteren.

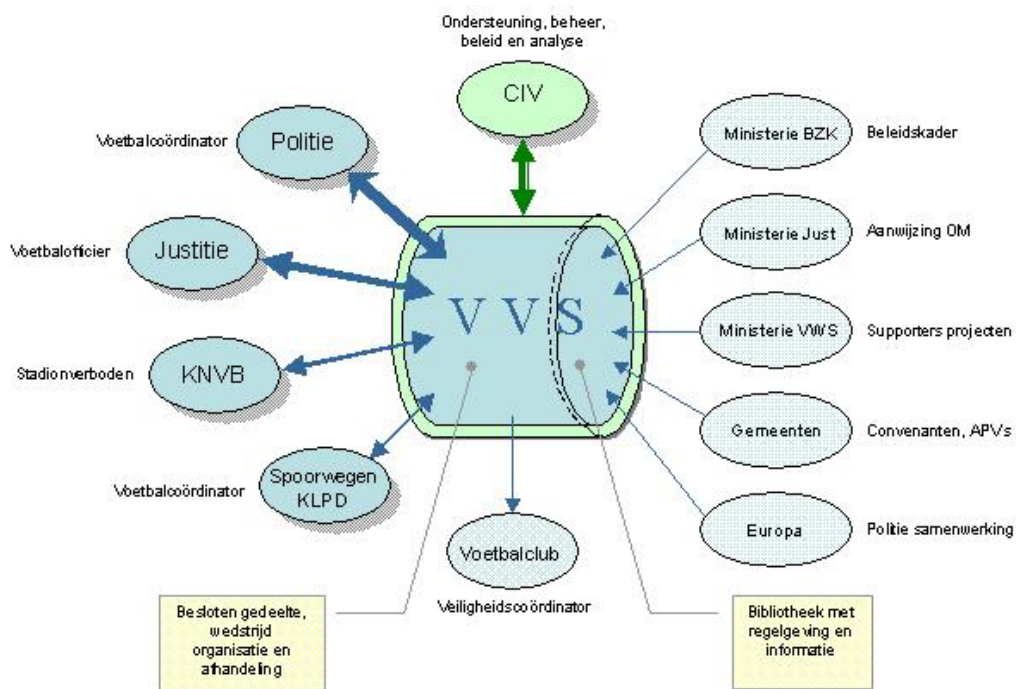
3.3 Ketenpartners

3.3.1 - De taken van het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme

Het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV) is onderdeel van de Nederlandse politie en heeft als taken:

- Het verzamelen en uitwerken van gegevens over voetbalvandalisme en het maken van een analyse (Voetbal Volg Systeem)
- Het ondersteunen van bij voetbal betrokken actoren
- Het beheer van landelijke gegevens
- Het bezighouden met beleidsadvisering
- Het uitwisselen van informatie op internationaal niveau
- Het inzetten van spotters bij het Nederlands Elftal

Met het Voetbal Volg Systeem ontstaat meer inzicht in het dossier van de voetbalvandaal. Het VVS heeft veel betekenis voor de voorbereiding van wedstrijden, omdat informatie over incidenten bij wedstrijden uit het verleden bewaard blijft en dag en nacht opvraagbaar zijn. Het VVS stroomlijnt verder de informatie-uitwisseling tussen de verschillende partijen die betrokken zijn bij de bestrijding van voetbalvandalisme, zodat bijv. stadionverboden sneller kunnen worden geëffectueerd.

3.3.2 - De taken van de KNVB

De Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond heeft de volgende taken:

- Het opstellen van het competitieprogramma
- Het jaarlijks opstellen van een "handboek voor veiligheid" voor de BVO's
- Het ondersteunen van de BVO op het supportersbeleid en het sociaalpreventieve beleid
- Het opleggen en afhandelen van stadionverboden
- Het werken volgens de "Binding Instructions" van de UEFA.
- Het verplaatsen van wedstrijden
- Het voorbeeldgedrag zijn voor officials, trainers en spelers

Deze taken liggen juist bij de KNVB omdat deze organisatie verantwoordelijk is voor een goed en ordelijk verloop van de competitie. Daarnaast stelt de KNVB eisen aan de Betaald Voetbal Organisaties met betrekking tot veiligheid, beveiliging en klantvriendelijkheid. De KNVB is een grote organisatie die zich buiten de eredivisie en eerste-divisie ook bezighoudt met het organiseren van amateurwedstrijden.

3.3.3 - Taken van politie, stewards en beveiligers

Taken Politie

De taak van de politie is tweeledig: de openbare ordetaak en de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde. Voor voetbalwedstrijden betekent dit dat de politie zich o.a. bezighoudt met de volgende taken binnen, rond en verder buiten het stadion:

- Het geven van informatie aan de burgemeester
- Zorgen voor overige communicatie- en informatie-uitwisseling
- Het maken van afspraken met de burgemeester over het omgaan met de media
- Het tijdig opstellen van een operationeel draaiboek dat aansluit op het vastgestelde beleidsmatige plan van de lokale driehoek.
- Het zorgen voor politiecapaciteit voor de opsporing- en vervolgingswerkzaamheden
- Het opzetten van een arrestantenintake
- Het nemen van pro-actieve maatregelen
- Zorg dragen voor de begeleiding van supporters
- Zonodig moet de openbare orde gemeenschappelijk worden aangepakt (met de hulp van andere politiekorpsen)
- Het toepassen van de identificatieplicht

Taken Stewards

Stewards zijn vrijwilligers bij de BVO's. In het basisboekje voor stewards staat beschreven dat de steward werkt met het oog op de verhoging van kwaliteit van de serviceverlening aan de bezoekers van voetbalwedstrijden en het leveren van een bijdrage aan de verbetering van het imago van het betaald voetbal. Het hoofdelement is de serviceverlening aan het publiek vanuit gastheerschap van de BVO. Hierbij staan toezicht, gedragsbeïnvloeding en handhaving van de orde en veiligheid centraal.

Stewards vallen onder de "Wet op de Weerkorpsen." Enkele werkzaamheden die de steward verricht maken het noodzakelijk dat eisen worden gesteld aan hun bevoegdheden.

Elke steward moet zijn gescreend door het hoofd van de plaatselijke politie en moet een door de club geregeld cursus volgen en daarmee in het bezit zijn van een certificaat. Als uiting daarvan hebben ze een blauw legitimatiebewijs, dat tevens vermeldt welke werkzaamheden men mag verrichten. Het is verboden om andere veiligheidstaken te verrichten of andere evenementen te beveiligen, die niet in bedoeld stadion plaatsvinden.

Een steward mag onder andere de toegangscontrole verrichten, mensen verwijderen uit het stadion, fouilleren en mag sectorscheiding en (vak)controle uitvoeren. Een politieagent mag iemand aanhouden en zondig overbrengen naar het politiebureau. Een burger en een steward mogen iemand op heterdaad aanhouden en zo spoedig mogelijk overgeven aan een politieambtenaar. Aanhouden buiten heterdaad is een bevoegdheid die alleen de politie heeft.

De steward heeft buiten de serviceverlenende taken steeds meer veiligheidstaken gekregen. Op deze manier wordt geprobeerd om de politie-inzet terug te dringen. Bij sommige clubs zijn de stewards in dienst van een beveiligingsbedrijf. Verschillende clubs kiezen hiervoor omdat zij liever ervaren beveiligers in huis willen hebben. De BVO is verantwoordelijk voor de veiligheid binnen het stadion. Toch worden ook steeds meer veiligheidstaken buiten het stadion door de clubs / stewards uitgevoerd.

Taken Beveiligers

De beveiligers hebben van oorsprong de opdracht om veiligheidstaken uit te voeren als toegangscontrole, het houden van toezicht en het optreden bij incidenten (repressief). Bij kleinere clubs of bij clubs met weinig problematiek is het meestal de steward die repressief optreedt. Grotere clubs zetten vaak beveiligers in op de risicovolle plaatsen. Een beveiligers is een betaalde kracht die vaak redelijk wat status heeft. Deze beveiligers zijn meestal aanwezig bij het hoofdgebouw en bij vakken in het stadion waar de meeste problemen ontstaan. Voor deze mensen is het hun beroep en bij repressieve taken worden zij ingezet om iemand vervolgens over te dragen aan de politie. De beveiligers worden dan verkozen boven een steward die ook mensen uit het stadion mag verwijderen. Vaak staan er bijvoorbeeld ook beveiligers bij de kleedkamers en bij de eretribune. De beveiligers hebben niet meer bevoegdheden dan de steward. Beveiligers mogen vanzelfsprekend wel worden ingezet bij evenementen op andere locaties.

3.3.4 - Betaald Voetbal Organisaties en Supportersverenigingen

Taken Betaald Voetbal Organisaties

De Betaald Voetbal Organisaties zijn verantwoordelijk voor de organisatie van de afzonderlijke wedstrijden en zijn primair verantwoordelijk voor het ordelijke verloop van de wedstrijden. Hieronder vallen de volgende werkzaamheden:

- Invullen en uitvoeren van het veiligheidsbeleid
- Het vragen van toestemming voor het organiseren van de wedstrijd (aan de burgemeester)
- Het aansturen van de veiligheidsorganisatie in en rondom het stadion
- Het verstrekken van informatie (aan de politie en de burgemeester)
- Het maken van afspraken met de burgemeester over het omgaan met de media
- Het maken en uitvoeren van het huisreglement
- Het opleggen van stadionverboden en het intrekken van een seizoenkaart
- De bezoekende BVO is verantwoordelijk voor het supportersvervoer
- Het evalueren op het gebied van veiligheid (met lokale autoriteiten) van de wedstrijd en het opstellen van een incidentenrapportage

Taken supportersverenigingen

Het is van belang dat supportersverenigingen betrokken worden bij de wedstrijdorganisatie, rechtstreeks dan wel via de BVO. De supportersverenigingen van de clubs hebben verschillende taken. Supportersverenigingen:

- zijn direct of op via de club op lokaal niveau betrokken bij het opstellen van convenanten of andere documenten, waarin de belangen van haar leden aan de orde komen.
- hebben betrokkenheid bij het stadionverbodenbeleid
- hebben een voorbeeldfunctie voor goed gedrag
- dragen zorg voor een ordelijk verloop van de wedstrijd en het zorgen voor actieve bestrijding van voetbalvandalisme en -geweld
- organiseren vervoer naar uitwedstrijden
- Indien zij betrokken zijn bij het vooroverleg dragen zij zorg voor een heldere communicatie naar de supporters over wedstrijdrichting, kaartverkoop e.d.
- organiseren, in overleg met de BVO, activiteiten om de sfeer bij thuiswedstrijden in positieve zin te verbeteren en ongewenst gedrag tegen te gaan.
- zijn betrokken bij de sociaalpreventieve projecten op lokaal niveau
- zijn direct of indirect betrokken bij de evaluatie van de wedstrijden

3.4 Onderzoek

Aan de onderwerpen voetbalvandalisme en voetbalgeweld wordt al jaren aandacht besteed. Het merendeel heeft echter betrekking op de probleemsupporters en/of de sociaalpreventieve projecten. Er zijn echter ook enkele onderzoeken die ingaan op de manier van optreden van de politie of rapporten die op dit punt nuttige aanbevelingen doen aan de politie.

3.4.1 - Gedragswetenschapper Otto Adang

Prof. Otto Adang (vanaf 1991 werkzaam bij het Politie-Instituut als lector Openbare Orde en Gevaarsbeheersing en gastdocent aan de Universiteit Liverpool) heeft op het terrein van voetbal en voetbalgeweld vele onderzoeken op zijn naam staan. Onder meer heeft hij van 1986 tot 1990 in opdracht van de ministeries van Binnenlandse Zaken en Justitie een vergelijkend observationeel onderzoek gedaan naar het ontstaan en de escalatie van rellen bij voetbalwedstrijden. Door deze op de voetbalwereld gerichte onderzoeken is hij een gerespecteerde autoriteit op het gebied van het menselijke gedrag bij evenementen geworden. Zo adviseerde hij in 2004 de organisatoren van het EK in Portugal en adviseert hij veelvuldig de Nederlandse overheden.

Centrale gedachte in zijn werk is: *"Zeker 99 procent van de mensen komt naar zo'n EK om te genieten van het voetbal en het land. Als je dan iedereen gaat behandelen als potentiële hooligan, dan veroorzaak je juist problemen."* Hij bepleit uitdrukkelijk een terughoudend politie-optreden, dus zonder grote en duidelijk zichtbare hoeveelheden Mobiele Eenheid en massale inzet van waterkanonnen en soortgelijk materiaal. Hij adviseert dat de politie vooral toekijkt en mensen op hun gedrag aanspreekt. Vooral als het nog slechts kleine dingetjes betreft, omdat dit de beste mogelijkheden geeft escalatie te voorkomen.

Hij stelt ook dat realistische doelstellingen moeten worden aangehouden: *"Het supportersgeweld zal nooit geheel verdwijnen. Agressie zit in ieder van ons. Op en rond de tribune kun je een enorm gevoel van saamhorigheid krijgen. Dat betekent voor de meeste mensen niet dat ze daar meteen gewelddadig van worden, maar voor sommigen ligt die drempel wat lager. Dier willen niet alleen saamhorigheid voelen, maar willen het ook tonen in een confrontatie met anderen"*. Hij geeft aan dat een groepsproces ontstaat, waarin bepaalde morele remmen en beperkingen wegvallen. Er is dan een transformatie, waarbij mensen veranderen en ander gedrag vertonen, enkel omdat men deel uitmaakt van een menigte. Anonimiteit en opwinding in deze menigte zijn dan belangrijke factoren. In de opwelling zouden individuen bijzonder gevoelig worden suggesties en aansporingen van "leiders." Om die reden is het van groot belang te weten wie tot de groep behoren en wie er juist niet bijhoren.

Adang constateert dat de politie een harde aanpak zelden nodig heeft en veel beter op een niet-gewelddadige manier rellen kan beheersen. Bijna alle massale bijeenkomsten verlopen vreedzaam, omdat het merendeel van de mensen zich helemaal niet uniform, irrationeel of primitief gedraagt. Indien de politie echter verkeerd optreedt, kan alsnog een confrontatie ontstaan waarbij supporters betrokken zijn die normaal geen problemen veroorzaken en niet uit zijn op geweld. Het automatische groepsproces zorgt er voor dat personen die zich (in dit geval door de politie) aangevallen zien of voelen, zich aaneensluiten. Een proces dat via communicatie, bemiddeling en onderhandeling voorkomen had kunnen worden. Adang concludeert daaruit dat niet moet worden ingegaan op de steeds terugkerende reflex na incidenten om een steeds hardere aanpak.

3.4.2 - Lokt politie agressie uit?

In februari 2005 hebben onderzoekers van de Universiteit Maastricht een onderzoek gedaan naar de rol van drank en drugs bij uitgaansgeweld. Zij komen daarbij tot een conclusie die voor voetbalwedstrijden onverkort geldt, namelijk dat de aanwezige politie enerzijds de bezoekers een veilig en vertrouwd gevoel geeft, maar anderzijds kan zorgen voor een bewuste of onbewuste uitlokking en dus juist voor een onveilig gevoel. Door hun aanwezigheid alleen al zorgen ze voor een spanningsveld bij wedstrijden of in de uitgaansgebieden. Zeker als agenten zich ophouden in groepjes kan dit sneller leiden tot confrontaties. Ze adviseren daarom dat de agenten in koppels hun werk doen.

Een advies dat Adang na onderzoek op een geheel ander terrein ook al deed. Ook hier dus de algemene aanbevelingen:

- Behandel niet iedereen als potentiële hooligan
- Zet niet te snel grote hoeveelheden Mobiele Eenheid in
- Hanteer een rustige vriendelijke, maar ook strenge aanpak
- Maak gebruik van communicatie, bemiddeling en onderhandeling

In Nederland worden zowel de rustige aanpak als de harde aanpak gehanteerd. De politie zorgt er regelmatig voor dat vooral de Mobiele Eenheid op afstand wordt gehouden. De politie zegt deze aanpak mede te hanteren omdat een confrontatie dan minder snel dreigt. Onder de geïnterviewden lopen de meningen over de aanpak uiteen. Sommigen voelen zich veilig door de aanwezige politie en ME, anderen vinden de aanwezigheid vaak dreigend en zouden willen dat politie en ME zich minder snel op bepaalde supportergroepen richten.

3.4.3 - Pilot "Hooligans in beeld" juni 2005

In juni 2005 is het rapport "Hooligans in Beeld" uitgebracht met als ondertitel "van informatie naar aanpak". De centrale gedachte is dat de politie een preventieve en dadergerichte aanpak moet ontwikkelen, waarmee de echte raddraaiers worden aangepakt en tegelijkertijd de kans afneemt dat niet-problematische supporters betrokken raken bij incidenten. Ook kan de politie-inzet worden verminderd.

Daarbij wordt rekening gehouden met de wetenschap dat meer en meer de zgn. voetbalvandalen in werkelijkheid niets meer met het voetbal van doen hebben, er steeds minder sprake is van baldadigheid en steeds vaker sprake is van criminaliteit.

Het gedrag van deze groep vandalen wordt steeds gewelddadiger en steeds onvoorspelbaarder. De rellen bij Feyenoord – Ajax onderstrepen deze stelling.

Door de Regionale Inlichtingen Dienst (RID) in de politieregio Gelderland-Midden is vanaf het voorjaar 2002 al een aanpak gestart om het mogelijk te maken om verschillende groepen risicovolle supporters bij Vitesse goed in beeld te brengen. Aan de hand van de nieuwe rapportage moet nu een pilot worden gehouden die zich uitstrekt over vier politieregio's met de daarbij horende clubs: Vitesse - Gelderland-Midden ; Feyenoord – Rotterdam-Rijnmond ; Go Ahead Eagles - IJsselland en PSV – Brabant Zuid-Oost). Via deze pilot wil men een andere aanpak onderzoeken, waarbij door intensief volgen de daadwerkelijke leiders getraceerd en gevolgd worden. Ze worden uit de anonimiteit gehaald, waarbij hun invloed op de "volgers" wordt verkleind en de mogelijkheden van supportersrellen kleiner worden. Tegelijkertijd moet aan de groep "gelegenheidsdaders", in de praktijk een veel groter groep dan het beperkte aantal "echte" hooligans, een aantal gerichte maatregelen worden uitgevoerd ten aanzien van toegang- en kaartverkoopbeleid, cameratoezicht in stadions, adequaat fouilleren door stewards, de inzet van goed opgeleide stewards in het stadion of sociaal-preventieve supportersprojecten.

3.4.4 - "De bal of de man"- profielen van verdachten

Het Tilburgse Instituut Voor sociaal-wetenschappelijk beleidsonderzoek en Advies (IVA) heeft in april 2003 een rapport uitgebracht met de bovenstaande titel. Het is een verslag van een onderzoek naar de achtergronden van verdachten die door de politie zijn aangehouden in verband met voetbalgerelateerd geweld, specifiek rond wedstrijden in het Betaalde Voetbal. Verdachten werden zo spoedig mogelijk na de wedstrijd op het politiebureau geïnterviewd.

De problematiek die in dit rapport wordt benadrukt is nu nog steeds de grootste zorg. *"Het voetbalgerelateerde geweld wordt op dit moment nog teveel benaderd vanuit de gebeurtenissen tijdens en rondom de voetbalwedstrijden. Gezien de achtergrond van de geweldplegers is het aan te bevelen om een meer individuele, dadergerichte, benadering te kiezen, die is afgestemd op de zwaarte van het risicoprofiel van de verdachte,"* aldus het rapport uit 2003.

In het rapport staat beschreven dat er veel ontwikkelingen zijn geweest op het gebied van voetbalproblematiek. In het begin van de jaren tachtig speelde het voetbalgeweld zich vooral in de voetbalstadions af. Door de maatregelen die er werden genomen is het geweld verplaatst naar de omgeving van het stadion. Het geweld was op dat moment voetbalgerelateerd, want het speelde zich af in de context van het voetbal en de geweldplegers waren vaak "supporter". Het onderzoek toont aan dat het voetbalgerelateerde geweld steeds meer los is komen te staan van de traditionele context van de voetbalwedstrijd. De beladen wedstrijden worden steeds meer gezien als evenementen die sensatiezoekers en potentiële geweldplegers aantrekken. Mensen die in de wedstrijd zelf niet geïnteresseerd zijn of die op voorhand incalculeren dat ze de wedstrijd niet kunnen zien. Stadionverboden leiden ertoe dat de sensatiezoekers en geweldplegers elders hun sensatie moeten zoeken. Ook door de goede preventieve beveiliging rondom stadions is de locatie en het tijdstip waarop het geweld plaatsvindt steeds verschillend.

3.5 Belangrijke veiligheidsaspecten

In dit hoofdstuk komen de veiligheidsaspecten aan bod, die in dit rapport ook wel variabelen worden genoemd. Deze aspecten zijn bepalend voor de inzet van politie en worden nu allemaal onder de loep genomen. De contactpersonen hebben vooral in dit hoofdstuk een heel belangrijke rol gespeeld door het geven van informatie tijdens de gesprekken.

3.5.1 - Infrastructuur (ligging stadion, soort vervoer)

De infrastructuur is erg bepalend voor de politie-inzet. Vooral de ligging van het stadion en het soort vervoer is hierbij belangrijk. Als er vrij vervoer plaatsvindt is de politie-inzet vaak hoog omdat de supporters zich gelijktijdig in verschillende delen van de stad bevinden. Als een stadion in een woonwijk ligt dan kost dit meestal ook meer politie-inzet. Dit is bij RKC duidelijk het geval. In Waalwijk is ook geen speciale bussluis aanwezig waardoor de inzet hoog is. Als extra veiligheidsmaatregel wordt er vaak een gecombineerd busvervoer opgelegd, waardoor bepaalde risico's kleiner worden. Het is opvallend dat er juist bij dit vervoer veel politie op de been is, terwijl er ook een maatregel is genomen om de veiligheid te vergroten. Ook BVO NAC geeft aan dat de infrastructuur daar ingewikkeld is en van invloed is op de politie-inzet. Volgens John van Dongen (SV NAC) kan de infrastructuur een minder grote rol gaan spelen als de afzetting en stroomrichtingen van het verkeer worden aangepast.

In het afgelopen seizoen is er een nieuwe trend gekomen. Supportersgroepen zoeken op verschillende locaties in de steden of dorpen confrontaties met elkaar. Vaak gebeurt dit niet op de speeldag zelf, maar op de vooravond ervan. Dit zorgt voor grote problemen voor de politie, omdat plotseling een confrontatie kan plaatsvinden op de meest onmogelijke locaties. De politie en de gemeente hebben zeer veel moeite om dit probleem effectief op te lossen. Het komt meestal onverwachts en op momenten dat de politie een gewone capaciteit heeft.

De politie-inzet is in MW-Brabant al verlaagd doordat stewards of speciaal opgeleide verkeersregelaars het verkeer, in samenwerking met de politie, al grotendeels regelen.

3.5.2 - Belang van de wedstrijd

De politie laat weten dat er bij het inzetten van het aantal agenten rekening wordt gehouden met het belang van de wedstrijd. De uitslag kan belangrijk zijn voor de stand in de competitie, maar ook een grote rivaliteit kan het belang van een wedstrijd verhogen. Volgens andere contactpersonen mag het belang van de wedstrijd niet van invloed zijn op de politie-inzet. De meningen zijn hierover dus verdeeld. *"Als de supportersgroepen goed gescheiden worden gehouden en provocaties worden vermeden, hoeft er met dit aspect geen rekening gehouden te worden"*, was een ander argument dat naar voren werd gebracht. Ook werd erop gewezen dat er bij elke wedstrijd een belang is, *"...want anders is het geen wedstrijd!"*

3.5.3 - Aantal bezoekers (thuis- en uitclub)

Het aantal bezoekers speelt volgens de meeste contactpersonen een grote rol. Bij een grotere mensenmassa wordt het lastiger om goed het overzicht te kunnen bewaren. Zowel de politie, clubs, gemeenten als supportersverenigingen delen deze mening. Toch hangt dit aspect nauw samen met de infrastructuur, de historie en de andere aspecten. Het is dus ook hier weer niet te zeggen hoeveel agenten er worden ingezet als er grote supportersgroepen naar het stadion komen.

3.5.4 - Historie en reputatie

De samenhang tussen historie en reputatie

De historie en de reputatie spelen duidelijk de grootste rol bij het inzetten van politie. Alle contactpersonen, inclusief de politie, zijn het hiermee eens. Volgens velen zouden de twee begrippen nauw samen moeten hangen, maar wordt het niet vaak zo gezien bij het organiseren van de wedstrijden. De meeste geïnterviewden zijn van mening dat een reputatie moet worden opgebouwd op basis van incidenten uit het recente verleden. Er zou niet al te ver teruggekeken moeten worden omdat er binnen de risicogroep snel veel verandert. In een aantal gevallen proberen de gemeenten en de clubs hier rekening mee te houden, maar vaak blijkt dit niet te lukken. Een reputatie is heel erg belangrijk bij de inzet van politie. Een club met een slechte reputatie die zich al een tijd goed gedraagt, zal in bijna alle gevallen in verhouding meer politie op de been hebben. Een incident uit het verleden speelt vaak een grote rol. De meeste contactpersonen vinden dat er niet verder dan een jaar teruggekeken moet worden naar de incidenten die zich hebben voorgedaan. In de praktijk is dit niet het geval. De reputatie is soms terecht en soms niet. *"Er zijn clubs bij die zich lange tijd goed hebben gedragen, maar de politie-inzet blijft hoog!"*

Een reputatie bouw je op, niet af!

Vooral vanuit de politie en gemeente is dit wel goed te begrijpen. Zij zijn immers verantwoordelijk voor de politie-inzet. Als het fout gaat krijgen zij de volle laag. *"Een slechte reputatie bouw je op en niet af"*, werd naar voren gebracht. Een club met een slechte reputatie zal hier heel moeilijk vanaf komen. Volgens Diana Smiers (bestuursadviseur Breda) heeft heel de voetbalwereld een reputatie gekregen. *"De voetbalwereld heeft een heel eigen cultuur gekregen."*

Negatieve spiraal

De problematiek rondom de voetbalwedstrijden en de reacties daarop zorgen ervoor dat er een negatieve spiraal in werking wordt gezet. Volgens Diana Smiers is er constant een wisselwerking tussen de historie (incidenten uit het verleden), reputatie, impopulaire maatregelen en boze supporters. Het is ontzettend moeilijk om uit deze spiraal te komen. Helaas wordt volgens Diana Smiers de cultuur te vaak bevestigd door ongeregelheden en de inzet van politie en Mobiele Eenheid.

Voetbal als middel om geweld te gebruiken

Er zijn regelmatig incidenten rondom de voetbalwedstrijden en de problematiek wordt ingewikkelder. Ik heb tijdens de gesprekken vaak gehoord dat het hier gaat om een groot maatschappelijk probleem. Waarom gebeuren er relatief veel incidenten bij het voetbal? Ik zet de oorzaken die waarschijnlijk een rol spelen op een rijtje:

1. De rivaliteit tussen supporters speelt een rol. Groepen hebben een eigen identiteit en norm. Doordat een groep zich als groep aangevallen voelt kunnen mensen veranderen in hun gedrag. Ook als ze eigenlijk nooit over de schreef gaan. Vaak is het gewenste groepsgedrag niet duidelijk en wordt het gedrag van leidende figuren overgenomen.
2. De cijfers zijn niet bekend, maar het blijkt dat er relatief veel alcohol en drugs worden gebruikt, volgens de contactpersonen. Vooral een combinatie hiervan zorgt regelmatig voor problemen.
3. Er zijn groepen hooligans die zorgen voor grote problemen. Sommige bezoeken de wedstrijd, anderen hebben helemaal niets met voetbal. Zij kicken op rellen en dagen voortdurend uit. Voor hen is het voetbal een goede uitlaatklep omdat zij daar vaak anoniem kunnen blijven. In zulke grote groepen is de kans klein dat ze worden gepakt.
4. Veel jongeren zorgen voor de problematiek bij het voetbal. Het is stoer om je "anders" te gedragen. De jeugdproblematiek is op het moment sowieso een groot maatschappelijk probleem. Juist in een groepsverband gaan deze jongeren over de schreef.
5. Supporters voelen zich niet serieus genomen. Er zijn grote groepen politie aanwezig en er worden voortdurend impopulaire maatregelen opgelegd. Als (uit)supporter lijk je al snel behandeld te worden als potentieel relschopper.
6. Bezoekers kunnen teleurgesteld zijn over de uitslag van de wedstrijd en zetten de teleurstelling om in het zoeken van een confrontatie om de frustratie kwijt te raken.
7. Voor relschoppers is het aantrekkelijk om naar voetbal te gaan omdat de politie er "voor hen" is. Het is interessant dat ook de media graag publiceert over voetbalgeweld.
8. Het blijkt niet altijd even goed mogelijk te zijn om binnen en buiten het stadion supportergroepen te scheiden. Uit de gesprekken blijkt dat er regelmatig problemen zijn op de hoofdtribune. Je weet niet goed wie er in het stadion is en gebruikt maakt van sponsorkaarten. Er zijn zelfs mensen met een stadionverbod binnen gekomen met een sponsorkaart.

Volgens de betrokken partijen lijkt een rel vaak groter dan deze is, maar er zijn natuurlijk uitzonderingen. Er zijn veel meelopers die niets anders doen dan letterlijk "meelopen." Zij willen kijken wat er allemaal gebeurt. De groep relschoppers lijkt hierdoor enorm groot, maar vaak zijn het maar een paar mensen die tekeer gaan. Vooral door de supportersverenigingen wordt erkend dat vaak de verkeerde mensen worden opgepakt. Zij staan op het verkeerde moment op de verkeerde plaats en maakten zich nergens schuldig aan. Natuurlijk hadden zij daar wel beter uit de buurt kunnen blijven. De lagergeschoolde supporters die meegaan in de rel worden meestal gepakt. Volgens veel contactpersonen zijn de slimmere aanstichters van de rel dan al lang weg.

Al deze verschillende problemen kom je tegen bij een voetbalwedstrijd. Er is een reputatie opgebouwd en hier blijkt je moeilijk vanaf te komen. De negatieve spiraal is nog steeds in werking en de politie-inzet is het afgelopen jaar met gemiddeld 10% toegenomen.

3.5.5 - Inlichtingen en actuele informatie veiligheidsdiensten

De moderne communicatiemiddelen zoals internet en mobiele telefonie zorgen voor een groot probleem. Het gebeurt regelmatig dat er via internet een afspraak wordt gemaakt voor een confrontatie tussen twee groepen. De politie houdt verschillende sites in de gaten. Ook de mobiele telefoon speelt een grote rol. Als er een rel plaats moet gaan vinden, of al plaats vindt wordt er razendsnel contact gezocht met anderen die vervolgens naar de locatie komen. De politie is vaak laat ter plaatse vanwege de razendsnelle berichtgeving door de mobiele telefoon. De trend om op een onverwacht tijdstip op een geheime locatie de confrontatie aan te gaan is mogelijk gemaakt door deze communicatiemiddelen.

Als er voorafgaand aan een wedstrijd serieuze berichten binnenkomen dat er "iets" plaats gaat vinden, dan zal de politie hierop reageren en zal de politie-inzet groter zijn. De politie-inzet zal groter worden als de locatie niet bekend is. Ook in het afgelopen seizoen heeft deze trend zich voortgezet.

In sommige gevallen wordt er slecht gecommuniceerd tussen verschillende organisaties. Sommige informatie is privacygevoelig en wordt geheim gehouden. Dit zijn redenen waarom de situatie vaak moeilijk in te schatten is.

3.5.6 - Speeldag en tijdstip van de wedstrijd

Op de laatste plaats zijn de speeldag en het tijdstip van de wedstrijd belangrijk. Met risico-wedstrijden wordt van te voren al rekening gehouden. Deze worden in bijna 100% van de gevallen gespeeld bij daglicht. Dit is simpelweg het geval omdat de situatie overdag beter te overzien is dan in de donkere avonden.

Het is zelfs zo dat er voor wordt gezorgd dat rivaliserende supportersgroepen elkaar niet gemakkelijk tegen zullen komen.

3.6 De organisatie in Midden en West-Brabant

De informatie uit dit praktijkgedeelte komt voornamelijk uit gesprekken met verschillende contactpersonen. Samenvattingen van deze gesprekken zijn te vinden in bijlagen B t/m E. Ik wil beginnen om kort iets te zeggen over de gemeenten, de politie, BVO's en supportersclubs omdat ik op bezoek ben geweest bij deze organisaties.

De burgemeesters en de gemeenten

De burgemeester is altijd eindverantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid in zijn of haar stad. Vaak wordt de voorbereiding gedaan door de veiligheidsadviseur van de gemeenten. Wel is de burgemeester altijd op de hoogte van de situatie en degene die de veiligheid rondom de voetbalwedstrijden moet waarborgen. Tijdens de wedstrijden is de burgemeester vaak in het stadion te vinden. In de meeste gevallen kan hij of zij rustig de wedstrijd bekijken. Wel staan de burgemeesters en de adviseur(s) telefonisch in contact met elkaar. Tijdens risicowedstrijden komt de lokale driehoek meestal bijeen in een commandoruimte in het stadion of op het lokale politiebureau. Bij incidenten kan dan snel overleg worden gepleegd en waarnodig snel worden ingegrepen. De ene gemeente besteedt veel meer tijd aan de werkzaamheden rondom het voetbal dan de andere. Zo zijn de gemeenten Tilburg, Waalwijk en Breda al snel een dag in de week kwijt aan de voorbereiding en analyse van het voetbal, terwijl de bestuursadviseur van Roosendaal maar ongeveer 50 uur per jaar kwijt is aan werkzaamheden bij het voetbal. Bij wedstrijden in de A-B categorie wordt vaak telefonisch overleg gepleegd in plaats van een daadwerkelijke bijeenkomst. Vooral RBC is hier geen voorstander van. Zij hebben liever regelmatig telefonisch contact, dan dat steeds een bijeenkomst gepland moet worden. Zo heeft de gemeente Tilburg de regierol in het belangrijkste overleg, terwijl de gemeente Roosendaal er weinig tijd in steekt. Natuurlijk is er in Roosendaal wel minder problematiek dan bij de andere drie clubs. *"Het is het feestje van RBC!"*, aldus de gemeente. In Roosendaal komt de lokale driehoek maandelijks bijeen voor een algemene bijeenkomsten, maar het onderwerp "RBC" wordt meestal overgeslagen. Andere gemeenten besteden meer tijd aan de voetbalwerkzaamheden, mede omdat ze het simpelweg leuk werk vinden. Voor hen zijn het de "krenten uit de pap."

De politie

De vier districten hebben een eigen districtchef van de politie en een eigen burgemeester die hun werkzaamheden rondom het voetbal zelf inplannen. Er zitten dan ook veel verschillen in de manier van werken, waardoor niet meer is te zien dat er vanuit een politieregio wordt gewerkt. Het praktijkonderzoek is na deze constatering toch erg goed verlopen, want eigenlijk maakte dit feit het onderzoek alleen maar interessanter. De politie participeert in de lokale driehoek die in de meeste gevallen maandelijks bijeen komt. Vaak is er een aantal dagen voor de wedstrijd nog een contact tussen de politie, de gemeente en de clubs om alles nog even door te nemen. Vooral de praktische zaken zoals het aantal toeschouwers en de actuele informatie worden nog besproken. Bij de meeste plaatsen is er (meestal maandelijks) nog een speciaal voetbaloverleg. In Tilburg heeft het de naam "Multidisciplinair Voetbaloverleg gekregen." (MDVO). De club, gemeente, politie en justitie moeten kijken of er veranderingen moeten komen in de wedstrijden zoals ze op de jaarplanning staan. Onderwerpen als alcoholverboden en buscombi's komen nog eens aan bod. Mogelijk wordt de wedstrijd nog in een andere risicocategorie geplaatst. In Tilburg is het GHOR (Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen) ook in dit overleg aanwezig.

De politie is de organisatie die na alle vormen van overleg de precieze politie-inzet bepaalt. Zij kennen de maatregelen die zijn genomen en kennen de andere risicofactoren. De politiechef adviseert de (adviseur van) de burgemeester over het aantal. De burgemeester wijkt hier niet snel vanaf en het advies wordt bijna altijd aangenomen. De burgemeester, als eindverantwoordelijke, zal niet minder politie inzetten dan wordt geadviseerd. Als het fout gaat is hij of zij namelijk degene die moet uitleggen dat een advies van de politiechef niet is aangegomen. In de gesprekken is naar voren gekomen dat als er een politiechef "kickt" op massale politie-inzet het aantal agenten vaak ook hoger zal zijn. Ook is dit zo als een burgemeester weinig risico durft te nemen. In mijn praktijkonderzoek lijkt dit overigens nogal mee te vallen.

Het aantal manuren van de politie wordt niet onderverdeeld in de verschillende aspecten die van invloed kunnen zijn op de mate van veiligheid. Er wordt een aantal manuren vrijgemaakt voor al deze zaken samen. Zo is het heel erg moeilijk om te achterhalen waarom er een bepaald aantal agenten aanwezig is bij een wedstrijd. Vaak wordt gekeken naar de reputatie en de historie.

De Betaald Voetbal Organisaties

De betaald voetbalorganisaties hebben alle vier een eigen veiligheidscoördinator. Zij hebben een aantal betaalde of onbetaalde stewards in dienst. Dit aantal varieert van 90 tot 130 per wedstrijd. Zij leveren belangrijk werk en hebben in de afgelopen jaren een aantal taken van de politie overgenomen. Zo wordt het verkeer geregeld en is de steward verantwoordelijk voor de veiligheid binnen het stadion. De politie in MW- Brabant is alleen bij noodsituaties nog maar in het stadion te vinden. De clubs besteden veel aandacht aan de veiligheid rondom het stadion. In sommige gevallen heeft de veiligheidscoördinator een dubbelfunctie en in andere gevallen is de coördinator volledige zijn tijd bezig met het onderwerp veiligheid.

De supportersverenigingen

De supportersverenigingen worden bij het vooroverleg meestal niet betrokken en de medezeggenschap is dan ook bijna altijd laag. Zij zijn vooral bezig met het organiseren van feestavonden en busreizen. Wel zijn er forumavonden waarin de supportersvereniging hun mening kan laten horen en bovendien komt het bestuur van de supportersvereniging regelmatig de coördinator in de wandelgangen tegen en zijn de contacten goed. De meeste supportersverenigingen zijn het erover eens dat zij een goede bijdrage zouden kunnen leveren aan de veiligheid. Zij zitten elke week in het stadion en weten vaak veel over de houding van de bezoekers. Binnen de verenigingen heerst een grote sociale controle, waardoor er niet zoveel incidenten plaatsvinden. Relschoppers zijn meestal geen lid van de verenigingen.

Vice-voorzitter John van Dongen van de supportersvereniging NAC laat weten dat de contacten tussen SV NAC en BVO NAC erg goed zijn. Er is regelmatig briefcontact tussen de twee partijen en het onderlinge vertrouwen is groot. De supportersvereniging zou zich meer willen bezighouden met het convenant van de wedstrijdorganisatie. Deze gaat in het bijzonder over de inzet van politie en de bijbehorende maatregelen. De SV tekent het convenant niet omdat het simpelweg te breed is en het geheel moet worden ondertekend. *"Wij gaan geen toestemming geven aan alles wat erin staat!"* De SV zou graag zien dat ze medezeggenschap hebben in betreffende het convenant, maar dan alleen over een beperkt aantal onderwerpen die er in staan. Het is vreemd dat de supportersverenigingen zo weinig zeggenschap hebben, terwijl dit in strijd is met het beleidskader. In enkele gevallen wil de vereniging zich hier niet echt mee bemoeien. *"Het is een taak van de BVO en de politie!"* Soms zijn supportersverenigingen teleurgesteld over hun minieme betrokkenheid.

Maatwerk in plaats van categorisering

Er zijn afspraken gemaakt tussen de partijen dat zij kiezen voor een A,B of C- categorie wedstrijd. Als er een keuze wordt gemaakt horen hier volgens het beleidskader maatregelen bij. In de praktijk blijkt dat de gemeenten, clubs en politie niet zoveel waarde hechten aan deze categorieën. Meestal wordt er wel gekozen voor een categorie, maar vaak wordt er niet zomaar een maatregel ingevoerd. *"Er zijn een groot aantal maatregelen en die moet je apart behandelen, dan krijg je goed maatwerk!"* In sommige gevallen kan een maatregel zorgen voor problemen. We kunnen concluderen dat de maatregelen die bij de categorie horen niet strikt worden gehanteerd.

Volgens een aantal gesprekpartners probeert de KNVB hierin teveel te sturen. De burgemeester blijft verantwoordelijk voor de veiligheid en hij of zij is dan ook degene die mag beslissen wat er moet gebeuren! Sommige contactpersonen zijn verbaasd over de "macht" die de KNVB heeft. De KNVB zou volgens enkelen een verplichting opleggen dat een bepaalde wedstrijd gespeeld moet worden, terwijl de burgemeester op dat moment zegt niet in te kunnen staan voor de veiligheid.

4. ANTWOORDEN OP DE ONDERZOEKSVRAGEN

4.1 Onderzoeksvraag A: politiekosten

Hoe verhouden de politiekosten van voetbalwedstrijden zich tot de totale politiekosten op landelijk en gemeentelijk niveau?

Het deel van de begroting van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties dat betrekking heeft op de politie bedraagt in 2005 ongeveer 3,6 miljard euro. Het ministerie betaalt bijna alle directe en indirecte kosten van de 25 regionale politiekorpsen, het Korps landelijke politiediensten en de politieacademie. Met dit bedrag worden o.a. de salarissen uitbetaald, wordt materieel aangeschaft en wordt er gezorgd voor een verbetering van de financiële bedrijfsvoering van regionale korpsen en politieacademie. Ook is een gedeelte gereserveerd voor de uitvoering van het regionale beleid van de korpsen. In de komende jaren nemen de kosten van de politie toe om Nederland veiliger te maken. Ook is afgesproken dat de politie in de komende jaren zijn prestaties moet verbeteren.

Op het moment zijn er ongeveer 52.500 politiemensen in fulltime dienst, waarvan 14.750 in administratieve en technische dienst en 37.750 in uitvoerende dienst. In het vorige seizoen werden door de dienders 337.140 manuren ingezet om de veiligheid te waarborgen (cijfers van het Ministerie van Binnenlandse Zaken, Politie In Nederland). Wat zegt dat aantal uren eigenlijk? Een paar indicaties om het aantal uren in enig perspectief te plaatsen:

Landelijk

De totale politiemacht maakt $52.500 \times 52 \text{ weken} \times 38 \text{ uur pw} = 103.740.000$ manuren op jaarbasis. De totale politie-inzet bij wedstrijden in het betaalde voetbal is met zijn 337.140 manuren niet meer dan 0,32% van het totaal.

Bekijken we de inzet op jaarbasis per agent dan wordt ruwweg door elke agent 6 uur besteed aan inzet bij wedstrijden bij betaald voetbal (dezelfde 0,32% uiteraard). Ofwel elke agent is per jaar zegge en schrijven èèn (lange) middag actief bij het betaalde voetbal.

Amsterdam-Amstelland (indicatie)

Ajax kost het korps Amsterdam-Amstelland 0,28% van de totale politie-inzet. Zelfs als je alle manuren van de eredivisie (337.140), de totale kosten van de voetbalgerelateerde politie-inzet bedragen naar schatting € 17.000.000, zou afwentelen op dit ene politiekorps, neemt dit nog maar 3,6% van de capaciteit van dit korps in beslag.

Rotterdam-Rijnmond (indicatie)

In het korps Rotterdam-Rijnmond staat 200.000 manuren op jaarbasis op de planning voor het beveiligen van evenementen. In het vorige seizoen kostte de inzet van politie bij Feyenoord over 22 wedstrijden 31.537 uur ofwel 15,8% van de gereserveerde manuren van de politie Rotterdam-Rijnmond voor het beveiligen van alle evenementen in hun district.

Conclusie

De eerste cijfers geven aan dat er geen enkele reden is te spreken over een te hoge belasting die de wedstrijden in het betaalde voetbal doen op de beschikbare politiecapaciteit. De gevonden aantallen en percentages ten opzichte van de totale capaciteit en inzet voor andere zaken, kunnen niet echt schokkend genoemd worden. Ze rechtvaardigen niet echt de grote en telkens terugkerende emotie bij de politie en de landelijke en lokale politiek dat de veel te grote politie-inzet teruggedrongen moet worden.

CIJFERS CIV 2000 t/m 2004

thuisclub	seizoen 00-01				seizoen 01-02				seizoen 02-03				seizoen 03-04			
	aantal	uren	wedstr	genid	aantal	uren	wedstr	genid	aantal	uren	wedstr	genid	aantal	uren	wedstr	genid
BV Veendam	197	1277	18	71	207	1066	19	56	384	2148	20	107	410	1614	18	90
FC Groningen	2159	15931	18	885	1978	13006	20	650	2091	17095	19	900	1562	10089	18	561
Cambuur Leeuwarden	773	4513	23	196	475	2874	21	137	433	2685	19	141	574	3630	21	173
SC Heerenveen	871	4924	23	214	631	3311	23	144	652	4058	18	225	781	4582	24	191
Emmen	326	1524	18	85	456	2415	23	105	518	2809	22	128	288	1566	19	82
FC Zwolle	913	4983	24	208	572	2890	21	138	1928	12437	23	541	1227	7098	17	418
Go Ahead Eagles	715	3599	22	164	698	3981	20	199	1277	7507	22	341	774	3274	20	164
FC Twente	1423	9327	19	491	1504	9591	21	457	1595	9920	22	451	2155	15740	21	750
Heracles Almelo	345	2149	20	107	325	1940	19	102	462	2427	23	106	738	4423	25	177
AGOVV	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	507	3055	19	161
De Graafschap	838	6100	21	290	1050	7204	21	343	1014	6314	21	301	572	3252	22	148
Vitesse	2038	17379	21	828	1599	12853	18	714	1873	17364	21	827	1916	15718	22	714
NEC	1341	8113	20	406	1302	10158	21	484	1039	6864	19	361	1731	13667	19	719
FC Utrecht	1984	11945	21	569	3352	24384	23	1060	2446	16542	21	788	2889	23091	23	1004
AZ	793	4882	20	244	910	4944	18	275	921	4848	19	255	936	6188	17	364
FC Volendam	242	1422	22	65	478	2933	22	133	467	3083	22	140	1063	9885	20	494
Haarlem	421	1907	18	106	489	2710	17	159	696	4309	22	196	487	2063	20	103
Stormvogels/Telstar	433	2938	21	140	302	1999	21	95	449	3120	21	149	256	1121	20	56
Ajax	2790	21631	23	940	3267	25951	25	1038	3425	25822	29	890	3375	26093	25	1044
ADO Den Haag	1304	8362	20	418	1585	10141	23	441	3891	29898	24	1246	4690	36067	18	2004
Excelsior	376	2169	22	99	520	2823	20	141	1579	8475	25	339	370	1876	23	82
Feyenoord	4546	34573	22	1572	6049	51405	25	2056	6230	60098	27	2226	3719	31537	22	1434
Sparta	1029	6100	23	265	1234	6961	23	303	323	1672	17	98	894	5789	26	223
FC Dordrecht	317	1449	19	76	202	795	19	42	328	1516	18	84	244	1008	18	56
NAC Breda	884	4955	20	248	1174	7219	22	328	1105	6594	18	366	1360	8783	19	462
RBC Roosendaal	826	4501	18	250	555	3308	23	144	852	5200	21	248	649	4397	19	231
RKC Waalwijk	776	4935	18	274	607	4098	21	195	687	4605	19	242	1596	6298	18	350
Willem II	1109	6634	18	369	1066	6028	18	335	1168	7146	19	376	704	4042	20	202
FC Den Bosch	660	3960	19	208	1617	10075	23	438	727	4595	21	219	603	4393	20	220
TOP	449	2208	18	123	278	1164	18	65	344	1712	19	90	312	1633	20	82
FC Eindhoven	384	2510	19	132	138	681	20	34	223	967	19	51	297	1413	20	71
Helmond Sport	295	1325	20	66	359	1634	18	91	486	2166	21	103	408	1962	21	93
PSV	3737	28546	26	1098	2920	23224	25	929	2216	18755	22	853	2895	19466	25	779
VVV	209	768	20	38	211	839	20	42	226	755	20	38	448	2468	22	112
Fortuna Sittard	1102	7555	25	302	1081	7440	20	372	383	2172	18	121	208	1114	18	62
MVV	477	3442	20	172	380	2516	20	126	694	6601	19	347	350	2042	19	107
Roda JC	1601	10998	20	550	1555	9904	23	431	1199	9075	21	432	1188	9106	20	455
Overige	1192	9439			1051	10594			1119	12006			1510	15459		
Totaal		268973				295059				333360				315002		

4.2 Onderzoeksvraag B: schematische rekensom Imago

Hoe verhouden de politiekosten van voetbalwedstrijden zich tot de totale politiekosten op landelijk en gemeentelijk niveau?

Voor de beantwoording van deze vraag hebben we een aantal deelvragen geformuleerd, volgens onderstaand schema.

<i>Deelvraag B1</i>	(daadwerkelijke politie-inzet)
- <i>Deelvraag B2</i>	(inzet methodiek / norm van politie)
<i>Deelvraag B3</i>	(verschil)
- <i>Deelvraag B4</i>	(verdelen in variabelen)
<i>Deelvraag B5</i>	(overschot politie & imago)

Een kleine toelichting op de gepresenteerde cijfers. De "daadwerkelijke cijfers" onder vraag B1 en het overzicht op pagina 25 zijn afkomstig van het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV). Zij krijgen de cijfers binnen via het Voetval Volg Systeem (VVS). Per wedstrijd geeft de lokale politie de cijfers door. In de praktijk blijkt dat niet alle gegevens op dezelfde manier worden doorgegeven. Zo hanteert de politie in Tilburg een andere tactiek voor het wegschrijven van manuren, waardoor het aantal politie-uren in vergelijking met de drie andere clubs erg laag is. De Tilburgse politie vond dat bij wedstrijden agenten te vaak "niets staan te doen." Ze vond dit een verspilling van de kostbare uren en wilde deze waar mogelijk opvullen met nuttige bezigheden. Bij rustige wedstrijden houden de agenten zich bezig met taken als het houden van een verkeerscontrole of werkzaamheden die vallen onder "inbraakpreventie". Als er echter een probleem is bij het stadion, zijn de agenten direct oproepbaar. Zolang de agenten echter niet worden opgeroepen om bij Willem II te assisteren, worden de cijfers niet als voetbalgerelateerde uren weggeschreven en komen ze dus ook niet in het VVS terecht. De tactische manier van optreden binnen de gemeente Tilburg oogst enerzijds lof (zie krantenartikel onder bijlage A), maar sommige contactpersonen daarentegen vinden dat "er wordt gesjoemeld in Tilburg." De BVO Willem II noemt het echter "creatieve boekhouding" en de Tilburgse politie zegt op een slimme, effectieve manier te werken.

Deelvraag B1

Hoeveel medewerkers van de politie waren er werkzaam bij alle wedstrijden in de eredivisie bij de vier geselecteerde clubs in Brabant?" (seizoen 2004-2005).

DAADWERKELIJKE POLITIE-INZET IN UREN 2004 - 2005 (THUISWEDSTRIJDEN)

	NAC	RBC	RKC	Willem II	Totaal
ADO	560	260	385	461	1.666
Ajax	830	270	414	622	2.136
AZ	157	75	132	398	762
Den Bosch	563	195	109	291	1.158
Feyenoord	1.084	270	501	627	2.482
Graafschap	144	120	63	* 1.673	* 2000
Groningen	* 2.748	80	58	48	* 2.934
Heerenveen	143	55	30	35	263
NEC	672	125	203	137	1.137
PSV	349	110	84	720	1.263
Roda	155	80	164	97	496
Twente	334	105	116	93	648
Utrecht	306	110	126	399	941
Vitesse	460	110	108	68	746
NAC		275	159	947	1.381
RBC	341		27	41	409
RKC	154	75		96	325
Willem II	442	342	557		1.341
Totaal	9.442	2.657	3.236	6.753	22.088
Seizoen 2003-04	8.783	4.397	6.298	4.042	23.520

* Het hoge aantal manuren bij NAC-FC Groningen en Willem II - De Graafschap is veroorzaakt door incidenten (veel recherche-uren). Bij de 4 clubs is in totaal 1.432 uur minder aan politie ingezet dan in voorgaand seizoen.

Deelvraag B2 (uitwerking)

Welke aantallen benodigde politie-inzet komen we bij de vier te onderzoeken clubs op basis van een methodiek/norm en rekening houdend met een A, B, en C-categorie wedstrijden tegen?

INZET VOLGENS NORM / METHODIEK / PLANNING POLITIE

	NAC	RBC	* RKC	Willem II	Totaal
ADO	530	461	385	976	2.352
Ajax	655	275	414	976	2.320
AZ	120	80	132	110	442
Den Bosch	530	275	109	480	1.394
Feyenoord	655	275	501	976	2.407
Graafschap	120	125	63	110	418
Groningen	120	80	58	110	368
Heerenveen	120	55	30	110	315
NEC	520	125	203	110	958
PSV	275	125	84	976	1.460
Roda	120	80	164	110	474
Twente	120	125	116	480	841
Utrecht	275	125	126	480	1.006
Vitesse	170	125	108	130	533
NAC		275	159	976	1.410
RBC	120		27	110	257
RKC	120	80		110	310
Willem II	303	125	557		985
Totaal	4.873	2.811	3.236	7.330	18.250

* Bij RKC zijn de cijfers gelijkgesteld aan het aantal daadwerkelijk ingezette uren, omdat we van hen geen planningsuren hebben ontvangen. In deelvraag B3 hieronder wordt hier dan ook geen verschil weergegeven.

Deelvraag B3

Zijn er verschillen tussen deelvraag B1 en B2?

VERSCHIL IN MANUREN POLITIE B1 – B2

	NAC	RBC	RKC	Willem II	Totaal
ADO	30	- 201	0	- 515	- 686
Ajax	175	- 5	0	- 354	- 184
AZ	37	- 5	0	288	320
Den Bosch	33	- 80	0	- 189	- 236
Feyenoord	429	- 5	0	- 349	75
Graafschap	24	- 5	0	1.563	1.582
Groningen	2.628	0	0	- 62	2.566
Heerenveen	23	0	0	- 75	- 52
NEC	152	0	0	27	179
PSV	74	- 15	0	- 256	- 197
Roda	35	0	0	- 13	22
Twente	214	- 20	0	- 387	- 193
Utrecht	31	- 15	0	- 81	- 65
Vitesse	290	- 15	0	- 62	213
NAC		0	0	- 29	- 29
RBC	221		0	- 69	152
RKC	34	- 5		- 14	15
Willem II	139	217	0		356
Totaal	4.569 Meer ingezet	154 Minder ingezet	* 0 Inzet gelijk	577 Minder ingezet	3.838 Meer ingezet

Deelvraag B4

Waarom zijn de eventuele afwijkingen in politie-inzet, die we hebben uitgerekend in deelvraag B3, toe te wijzen?

Planning

Het aantal uren dat door de politie wordt besteed aan voetbalwedstrijden ligt volgens veel gesprekspartners hoog. De planning verschilt soms weinig van de daadwerkelijke inzet, dus in het algemeen wordt een redelijke inschatting gemaakt. Het is interessant om te zien dat zoveel wedstrijdorganisatoren van mening zijn dat de planning en de daadwerkelijke inzet beide te hoog zijn. Uit de gesprekken is naar voren gekomen dat de historie en de reputatie van de club hierbij de grootste rol spelen. Ook de politie laat weten dat deze factoren enorm groot kunnen zijn. Het komt vaak voor dat de reputatie slecht is, terwijl er niet eens zoveel incidenten zijn geweest. Er wordt dan ver terug gekeken in de historie en er wordt groots ingeschaald. Bovendien speelt de cultuur in de voetbalwereld een grote rol. Het probleem van het voetbalvandalisme wordt complexer doordat het zich verplaatst en ook wordt voetbal door relschoppers misbruikt voor hun gewelddadige acties. Verder is een vaste gewoonte om liever wat extra agenten in te zetten moeilijk terug te draaien. Politie en gemeente hebben een probleem als zij ineens minder politie inzetten en er vervolgens een incident is. Zij hebben dan een hoop uit te leggen en willen dit risico vaak liever niet nemen.

Planning en daadwerkelijke inzet

Soms wordt meer politie ingezet dan was gepland en regelmatig wordt minder politie ingezet. Op de eerste plaats zijn de verschillen aanwezig die worden veroorzaakt door de manier van plannen. Zo zet NAC elke wedstrijd meer politie in dan op de planning staat. Waarschijnlijk is er een fout gemaakt bij de planning. Andere clubs zetten daarentegen minder politie in dan dat er was gepland. Als de politie op een wedstrijddag assistentie nodig heeft, dan betekent dit in principe dat de politiecapaciteit op andere locaties onderbemand is.

Bij de planning wordt geen rekening gehouden met extra uren in verband met incidenten. Ook wordt in de planning geen rekening gehouden met recherche-uren vanwege rellen. De verschillen worden een paar keer enorm groot doordat er zich onregeligheden afspeelden, zoals bij Willem II – De Graafschap en NAC – FC Groningen. Het is moeilijk het aantal uren in te schatten, want dergelijke incidenten doen zich altijd onverwacht voor. Toch komen deze incidenten regelmatig voor. Vooral de manuren bij NAC en Willem II zijn hierdoor veel hoger uitgekomen dan gepland. De overschrijding van de planning wordt dan als een probleem ervaren, terwijl het eerste probleem is dat de planning eigenlijk niet geheel deugde. Een aspect dat consequent over het hoofd gezien wordt.

Het belang van de wedstrijd, het aantal bezoekers, de speeldag en het tijdstip van de wedstrijd, de infrastructuur en de actuele informatie spelen een rol bij de politie-inzet. Reputatie en historie spelen een nog belangrijkere rol, laat zelfs de politie weten. Het is niet te bewijzen welke variabelen de grootste rol spelen, maar vrijwel iedereen is het erover eens dat bij sommige clubs veel politie aanwezig is door de reputatie die er is over een bepaalde club of over voetbalsupporters in het algemeen. Wordt bijvoorbeeld in hetzelfde stadion een popconcert gehouden dan blijft een aantal variabelen van kracht. Vooral de reputatie van de voetbalsupporter valt dan weg en de inzet keldert omlaag. De infrastructuur en het aantal bezoekers spelen nog steeds een belangrijke rol, maar de reputatie, historie en het belang zijn minder belangrijk geworden. De impact van deze variabelen is enorm groot.

Deelvraag B5

Was het verschil in agenten in deelvraag B3 terug te koppelen op de verschillende variabelen in deelvraag B4? Zijn er medewerkers van de politie die niet zijn onder te verdelen in de verschillende variabelen?

Deze conclusie komt meer vanuit de gesprekken, dan dat ze uit de tabellen is af te leiden. We mogen concluderen dat er in Midden- en West-Brabant (B3) 3.883 uur meer politie wordt ingezet dan was gepland. De grootste oorzaken hiervan zijn de incidenten die op voorhand (vanzelfsprekend) niet waren ingecalculeerd. Op de tweede plaats zet de politie van Breda structureel meer politie in dan was gepland. Buiten deze twee oorzaken zijn geen andere belangrijke oorzaken te noemen. In tegenstelling tot de politie van Breda zetten Willem II en RBC vaak minder politie in dan er was gepland. Bij Willem II wordt structureel "teveel" politie gepland. De politie zet bij RBC meestal in wat er op de planning stond.

Het is al duidelijk geworden dat het verdelen van agenten in variabelen niet direct mogelijk is. De reputatie van bepaalde supportersgroepen is slecht. Op plaatsen waar dit het geval is wordt vaak gesproken over incidenten uit het verleden. Hierdoor wordt die reputatie vaak gevormd. Het imago van supporters speelt een grote rol bij de inzet van politie. Soms is dat terecht op basis van de incidenten, maar vaak is de reputatie slechter dan dat uit de historie mag worden geconcludeerd. De problemen en incidenten zijn vaak de oorzaak van een maatschappelijk probleem en zijn niet altijd voetbalgerelateerd. Voetbal wordt mede als middel gebruikt om geweld te plegen. De omstandigheden voor het uitvoeren geweld en vandalisme zijn perfect in de voetbalwereld. Anonimiteit, sociale identiteit en populariteit spelen een grote rol. Natuurlijk gaan mensen over de schreef door de emotie die ontstaat bij een voetbalwedstrijd, maar de groep die uit is op geweld speelt een veel grotere rol. Het slechte imago van voetbalsupporters wordt mede veroorzaakt doordat een maatschappelijk probleem tot uiting komt in de ontstane voetbalcultuur.

4.3 Onderzoeksvraag C: politiecijfers andere evenementen

Hoe verhoudt de politie-inzet bij wedstrijden zich tot de politie-inzet bij andere terugkerende en in bezoekersaantal vergelijkbare evenementen ?

Activiteit	Manuren politie	Aantal bezoekers
Wedstrijd NAC 2004-05	553 uur per wedstrijd 9.401 uur per jaar	12.000 bezoekers p.w. 204.000 bezoekers p.j.
Wedstrijd Willem II 2004-05	397 uur per wedstrijd 6.753 uur per jaar	12.000 bezoekers p.w. 204.000 bezoekers p.j.
Werk m.b.t. inbraken	180.000 uur per jaar	-
Vliegshow Gilze-Rijen.	2.700 uur per dag 5.400 uur per jaar	onbekend onbekend
Oprollen/ontmantelen cannabisplantages in Maastricht	100.000 uur per jaar	-
Verkeerscontrole op snelweg	900 uur per keer	-
Alcoholtesten bij kantines	1800 uur per keer	-
Dance Valley Festival	1.700 uur per dag	40.000 bezoekers
Mystery Land Festival	500 uur per dag	25.000 bezoekers
Uitgaansavond Tilburg (zonder incidenten)	400 uur per weekend 20.800 per jaar	4.000 bezoekers per avond 416.000 bezoekers per jaar
Marlboro Masters Zandvoort	600 uur per dag	onbekend
Vierdaagse Nijmegen	8.500 uur (acht dagen)	1.200.000 bezoekers (acht dagen)
Koninginnennacht Amsterdam	3.600 uur	166.000 bezoekers
Koninginnedag Amsterdam	3.600 uur	610.000 bezoekers
Acht van Chaam	500 uur per keer	20.000 bezoekers

Conclusie

Is nu de inzet van politie hoog of laag ten opzichte van andere publieksevenementen of andere werkzaamheden van de politie. In Tilburg lijkt de inzet aan politie voor het uitgangcentrum gedurende het weekend hoger te zijn dan voor de voetbalwedstrijden van Willem II. En kijk eens naar de gigantische inzet in Maastricht om enkele cannabisplantages te ontmantelen. Voor de wedstrijden van MVV was de afgelopen jaren gemiddeld zo'n 3.000 uur nodig, inclusief het jaar waarin met veel commotie tot politie-inzet moest worden besloten over het voortbestaan van de club. De cannabisoperatie staat dan gelijk aan 30 seizoenen betaald voetbal in Maastricht! Daar staan echter andere grootschalige publieksevenementen tegenover waar de politie-inzet alleszins meevalt. In vergelijking daarmee valt de politie-inzet hoog uit. Zowel de voorstanders van de stelling dat de inzet van politie bij wedstrijden te hoog is, als degenen die menen dat het allemaal wel meevalt, kunnen voldoende aanknopingspunten vinden om hun stelling te onderbouwen.

Ondanks het feit dat de diverse evenementen eigenlijk onderling lastig vergelijkbaar zijn, kan een voorzichtige eindconclusie toch zijn dat de inzet van politie bij voetbalwedstrijden in het betaalde voetbal nu exceptioneel in het oog springt als buitenproportioneel. Het is een gewone maatschappelijke gebeurtenis, met gemiddeld een tamelijk normale inzet.

4.4 Onderzoeksvraag D: overdracht politietaken naar stewards

Welk effect heeft de overdracht van politietaken naar stewards/veiligheidsdiensten op de wedstrijdorganisatie en financiën van de BVO.

In de regio Midden- en West-Brabant deelt iedereen dezelfde mening. De betaald voetbalorganisaties, de politie, de gemeenten en de supportersclubs geven massaal hetzelfde antwoord. *"De stewards hebben alle taken van de politie overgenomen waarvoor zij bevoegd zijn. Zelfs het verwijderen van een persoon uit het stadion en het regelen van het verkeer wordt al door stewards van de club gedaan!"* Bij deze vier clubs worden er volgend seizoen geen politietaken meer overgenomen door stewards. *"De taken die nu nog bij de politie berusten, liggen ook duidelijk hun op hun terrein!"*

Het aantal stewards in een stadion is overigens bijna altijd hetzelfde. Dit aantal is op een enkel geval na niet afhankelijk van de politie-inzet. De stewards en politie hebben ieder hun eigen taken. Bij een risicowedstrijd zal het aantal agenten toenemen, maar dit geldt niet voor het aantal stewards.

De KNVB heeft laten weten dat de politie zich in het volgende seizoen moet terugtrekken uit de stadions. Ook de politie heeft hiermee ingestemd. Voor de stadions van Willem II, RBC, RKC en NAC zal dit niet voor veranderingen zorgen. Bij alle vier de clubs is er geen politie meer in het stadion te vinden. Binnen de muren van het stadion zijn de stewards verantwoordelijk voor de veiligheid. Alleen als de stewards de situatie niet meer de baas zijn kan de politie binnen treden. Dit gebeurt nog maar heel sporadisch. Een terugtrekking van agenten uit de stadions is dus al gerealiseerd in MW-Brabant.

Bijna iedereen die ik sprak vindt dat politie-inzet omlaag moet. Ook de politiek legt een grote druk op de politie. Toch zegt de politie dat zij de inzet moeilijk kan terugdringen. De inzet bij de vier clubs is al minimaal en kan in het volgende seizoen niet lager. Zowel Paul Martens (politiechef Breda) als Rob van Heeswijk (politiechef Tilburg) brengen dit argument naar voren. In de regio die ik heb onderzocht zal volgend jaar weinig tot niets veranderen. Er kan vanuit Den Haag en vanuit de KNVB wel aangedrongen worden op een lagere inzet van politie, maar uiteindelijk blijft de burgemeester met de lokale driehoek verantwoordelijk voor de inzet en de veiligheid in de speelstad.

Volgens Rob van Heeswijk is het wel mogelijk om de agenten in andere steden op een andere manier te laten werken. *"Je kunt de politie tijdens een rustige wedstrijd best iets anders laten doen dat betrekking heeft op de openbare orde en veiligheid. Die uren kun je onder een ander kopje wegschrijven en je bent dus ook effectief aan het werk! Op deze manier wordt de politie-inzet die voetbalgerelateerd is teruggedrongen!"*

OVERZICHT UREN VEILIGHEIDSMEDEWERKERS SEIZOEN 2004-2005

	NAC	RBC	RKC	Willem II	Totaal
ADO	560 uur politie 600 uur stw/bd 1.160 uur	260 uur politie 450 uur stw/bd 710 uur	385 uur politie 580 uur stw/bd 965 uur	461 uur politie 680 uur stw/bd 1.141 uur	1.666 uur 2.290 uur 3.976 uur
Ajax	830 uur politie 600 uur stw/bd 1.430 uur	270 uur politie 450 uur stw/bd 720 uur	385 uur politie 480 uur stw/bd 865 uur	622 uur politie 680 stw/bd 1.302 uur	2.107 uur 2.210 uur 4.317 uur
AZ	157 uur politie 600 uur stw/bd 757 uur	75 uur politie 450 uur stw/bd 525 uur	132 uur politie 480 uur stw/bd 612 uur	398 uur politie 680 stw/bd 1.078 uur	762 uur 2.210 uur 2.972 uur
Den Bosch	563 uur politie 600 uur stw/bd 1.163 uur	195 uur politie 450 uur stw/bd 645 uur	109 uur politie 480 uur stw/bd 589 uur	291 uur politie 680 uur stw/bd 971 uur	1.158 uur 2.210 uur 3.368 uur
Feyenoord	1.084 uur politie 600 uur stw/bd 1.684 uur	270 uur politie 450 uur stw/bd 720 uur	501 uur politie 480 uur stw/bd 981 uur	627 uur politie 680 uur stw/bd 1.307 uur	2.482 uur 2.210 uur 4.692 uur
Graafschap	144 uur politie 600 uur stw/bd 744 uur	120 uur politie 450 uur stw/bd 570 uur	63 uur politie 480 uur stw/bd 543 uur	1.673 uur politie 680 uur stw/bd 2.353 uur *	2.000 uur 2.210 uur 4.210 uur
Groningen	2.748 uur politie 600 uur stw/bd 3.348 uur *	80 uur politie 450 uur stw/bd 530 uur	58 uur politie 480 uur stw/bd 538 uur	48 uur politie 680 uur stw/bd 728 uur	2.934 uur 2.210 uur 5.144 uur
Heerenveen	143 uur politie 600 uur stw/bd 743 uur	55 uur politie 450 uur stw/bd 505 uur	30 uur politie 480 uur stw/bd 510 uur	35 uur politie 680 uur stw/bd 715 uur	263 uur 2.210 uur 2.473 uur
NEC	672 uur politie 600 uur stw/bd 1.272 uur	125 uur politie 450 uur stw/bd 575 uur	203 uur politie 480 uur stw/bd 683 uur	137 uur politie 680 uur stw/bd 817 uur	1.137 uur 2.210 uur 3.347 uur
PSV	349 uur politie 600 uur stw/bd 949 uur	110 uur politie 450 uur stw/bd 560 uur	84 uur politie 480 uur stw/bd 564 uur	720 uur politie 680 uur stw/bd 1.400 uur	1.263 uur 2.210 uur 3.473 uur
Roda JC	155 uur politie 600 uur stw/bd 755 uur	80 uur politie 450 uur stw/bd 530 uur	164 uur politie 480 uur stw/bd 644 uur	97 uur politie 680 uur stw/bd 777 uur	496 uur 2.210 uur 2.706 uur
Twente	334 uur politie 600 uur stw/bd 934 uur	105 uur politie 450 uur stw/bd 555 uur	116 uur politie 480 uur stw/bd 596 uur	93 uur politie 680 uur stw/bd 773 uur	941 uur 2.210 uur 2.858 uur
Utrecht	306 uur politie 600 uur stw/bd 906 uur	110 uur politie 450 uur stw/bd 560 uur	126 uur politie 480 uur stw/bd 606 uur	399 uur politie 680 uur stw/bd 1.079 uur	592 uur 2.210 uur 3.151 uur
Vitesse	460 uur politie 600 uur stw/bd 1060 uur	110 uur politie 450 uur stw/bd 560 uur	108 uur politie 480 uur stw/bd 588 uur	68 uur politie 680 uur stw/bd 748 uur	746 uur 2.210 uur 2.956 uur
NAC		275 uur politie 450 uur stw/bd 725 uur	159 uur politie 480 uur stw/bd 639 uur	947 uur politie 680 uur stw/bd 1.627	1381 uur 1.610 uur 2.991 uur
RBC	341 uur politie 600 uur stw/bd 941 uur		27 uur politie 480 uur stw/bd 507 uur	41 uur politie 680 uur stw/bd 721 uur	409 uur 1.760 uur 2.169 uur
RKC	154 uur politie 600 uur stw/bd 754 uur	75 uur politie 450 uur stw/bd 525 uur		96 uur politie 680 uur stw/bd 776 uur	325 uur 1.730 uur 2.055 uur
Willem II	442 uur politie 600 uur stw/bd 1.042 uur	41 uur politie 450 uur stw/bd 491 uur	557 uur politie 480 uur stw/bd 1.037 uur		1.040 uur 1.530 uur 2.570 uur
Totaal	19.642	10.006	11.467	18.313	59.428

* Het hoge cijfer wordt veroorzaakt door een incident, vanwege een grotere politie macht en een hoog aantal uren van de recherche.

Inhoud tabel

In de tabel is te zien hoeveel stewards/beveiligers per wedstrijd werkzaam waren. Ook de inzet van politie is in deze tabel opgenomen. Er kan worden geconcludeerd dat de inzet van beveiligers en stewards niet direct in verband staat met de soort wedstrijd. Je ziet dat de inzet van stewards/beveiligers hetzelfde is. Elke stewards/beveiligers heeft zijn of haar eigen taak in of rond het stadion.

De inzet van politie is niet altijd hetzelfde. Sterker nog, er zitten zeer grote schommelingen in de cijfers. Zo besteedt de politie 263 manuur aan de vier wedstrijden in Midden- en West-Brabant. Dit komt gemiddeld neer op 66 manuur per wedstrijd. Het aantal uren van bijvoorbeeld ADO Den Haag is in totaal over deze vier wedstrijden 1.666 uur, dat neerkomt op gemiddeld 417 uur per wedstrijd. Een cijfer dat ongeveer 6x zo groot is. Het imago van de club moet hierbij een rol spelen, want veel van de variabelen zijn hetzelfde. Wel zullen de incidenten uit het verleden worden meegewogen. Andere oorzaken zijn vaak niet te vinden en zijn vaak verrassend.

Het laagste politie-inzet is te vinden bij de wedstrijd RKC-RBC en bedraagt slechts 27 manuren. Het hoogste cijfer is te vinden bij NAC-Groningen en bedraagt 3.348 uur. De oorzaken hiervan zijn een confrontatie tussen twee supportersgroepen op de vooravond van de wedstrijd, een incident na een teleurstellende wedstrijd van NAC (emotie) en de bijbehorende uren van de recherche. Het totaal aantal uur van de politie, stewards en beveiligers bedraagt in totaal bij de vier clubs 59.428 uur.

Deelvraag D1

Hoeveel agenten waren volgens antwoord B2 op jaarbasis gewenst voor de onderzochte wedstrijden? Hoeveel stewards en overig veiligheidspersoneel waren aanwezig bij dezelfde wedstrijden? Wat was dus de totale noodzakelijke inzet aan politie, stewards en veiligheidspersoneel ?

In deelvraag B is beschreven dat de planning van politie-inzet niet altijd overeenkomt met de daadwerkelijke inzet. Soms worden er minder uren gemaakt en soms juist meer. Opvallend is dat het aantal stewards en beveiligers vrijwel altijd hetzelfde is, ongeacht welke wedstrijd wordt gespeeld. Stewards in Midden- en West-Brabant kunnen niet meer veiligheidstaken op zich nemen dan nu al wordt gedaan. Landelijk is dit op een aantal plaatsen nog wel mogelijk. Het aantal stewards en beveiligers zal in het volgende seizoen nauwelijks veranderen. Iedereen heeft zijn eigen taak binnen het stadion, of op het stadionterrein.

De politie komt alleen nog maar incidenteel het stadion binnen. In het afgelopen jaar is dit in Midden- en West-Brabant zelden voorgekomen. Terugtrekking van politie uit de stadions is in deze regio al gerealiseerd. Buiten het stadion zijn de gemeente en de politie verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid. Dit is een algemene taak die de politie zal moeten realiseren. Stewards kunnen deze taak niet verder vervullen. Geconcludeerd wordt dat er volgend jaar weinig zal veranderen. Dat geldt zeker voor de stewards en beveiligers. Als de play-offs worden ingevoerd zal het aantal manuren van de politie zelfs stijgen.

Deelvraag D2

Welke reductie van politie-inzet denkt de politie zelf met ingang van het seizoen 2005-2006 te kunnen realiseren? Uitgaande van eenzelfde totale noodzakelijke inzet, wat is dan de behoefte aan inzet van stewards en veiligheidspersoneel ?

De politie Midden- en West-Brabant zegt in het volgende seizoen weinig of geen verandering te kunnen realiseren. De behoefte aan de inzet van stewards en beveiligers zal eveneens weinig veranderen. De verwachting is dat er volgend jaar geen reductie kan plaatsvinden als het gaat over de politie-inzet. De openbare orde en veiligheid moeten gehandhaafd blijven en vooral de politie speelt hier een grote rol in.

Deelvraag D5

Wat betekent dit voor de organisatie en financiën van de vier onderzochte clubs ?

De financiën van de club veranderen door de bovenstaande redenen ook niet veel. Natuurlijk is dit wel het geval als de politiekosten gedeeltelijk worden doorberekend. Vooralsnog ziet

het er niet naar uit dat dit makkelijk te realiseren is. Algemene stelling van de contactpersonen: "politie is niet te koop!"

Conclusie

Welk effect heeft de overdracht van politietaken naar stewards/veiligheidsdiensten op de wedstrijdorganisatie en financiën van de BVO?

Bij de vier clubs in Midden- en West Brabant hoeft niet zoveel nagedacht te worden over dit effect. Het effect is in de afgelopen seizoenen al duidelijk geworden. De politie is al uit het stadion en is alleen heel incidenteel in het stadion te vinden als hierom wordt gevraagd. De stewards hebben alle mogelijke taken al overgenomen. De gemeente en de politie blijven verantwoordelijk voor de veiligheid buiten het stadion. De stewards en de club zullen hulp bieden bij de werkzaamheden, maar zijn buiten het stadion niet verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid.

Op voorhand zou al gezegd kunnen worden dat de politie-inzet niet veel zal afnemen in het volgende seizoen. Het aantal stewards en beveiligers zal nagenoeg hetzelfde zijn. De politie-inzet zal waarschijnlijk stijgen als de play-offs worden ingevoerd. De organisatie van de club zal niet veranderen. De financiële positie zal wel veranderen als de politiekosten doorberekend zouden worden naar de club. De reactie van velen: "politie is niet te koop."

4.5 Algemene conclusie

In dit hoofdstuk zetten we de meest belangrijke ondervindingen en de conclusies nog eens op een rij. Op basis van heel het onderzoek bestaat het volgende hoofdstuk (5) uit aanbevelingen die hieruit zijn ontstaan. "Staan de ingrijpende maatregelen (zoals inzet van politie, stewards en veiligheidsdiensten, combiregelingen, alcoholverboden) in verhouding tot het daadwerkelijke gedrag van supporters(groepen) of worden ze mede bepaald door de beeldvorming over supporters door burgers en beleidsmakers?" Dit is de hoofdvraag en tevens de leidraad van het onderzoek "Imago voetbalsupporters & wedstrijdorganisatie." Het onderzoek werd gehouden door het bestuderen van bestaande literatuur in de vorm van onderzoeksrapporten, krantenberichten en beleidsstukken en het houden van gesprekken met gemeenten, betaald voetbalorganisaties, voetbalsupporters en politie. Voor het praktijkgedeelte kozen we de clubs Willem II, RBC, RKC en NAC, omdat deze alle vier zijn gelegen in de politieregio Midden- en West-Brabant en omdat deze clubs verschillen van grootte, bezoekersaantallen, infrastructuur en imago.

Tijdens het plannen van afspraken met contactpersonen was het literatuuronderzoek in volle gang. De problematiek rondom voetbalwedstrijden bestaat al honderd jaar. "Het supportersgeweld zal nooit geheel verdwijnen. Agressie zit in ieder van ons. Op en rond de tribune kun je een enorm gevoel van saamhorigheid krijgen. Dat betekent voor de meeste mensen niet dat ze daar meteen gewelddadig van worden, maar willen dit ook tonen in een confrontatie met anderen."(O. Adang). In het literatuuronderzoek wordt duidelijk dat er constant wordt gezocht naar oplossingen voor de problematiek rondom voetbalwedstrijden. Veel verschillende tactieken zijn al uitgetoetst, maar het blijkt ontzettend moeilijk te zijn om de politie-inzet bij voetbalwedstrijden terug te dringen. In dit stadium wordt al bekend hoe complex de problematiek is. Buiten het feit dat niet alleen voetballiefhebbers zorgen voor overlast rondom de stadions is het ook nog zo dat de problematiek vanuit de stadions is verhuisd naar de stadionterreinen om verder koers te zetten naar geheel andere locaties. Ook de tijdstippen waarop problemen ontstaan zijn niet voorspelbaar. De problemen worden niet alleen veroorzaakt door emotie die omslaat in geweld, maar voetbal wordt door relschoppers gebruikt als middel om geweld te gebruiken. In eerdere onderzoeken is gebleken dat jongeren tot 16 zorgen voor de meeste problemen rondom de stadions. Rellen lijken vaak groter dan ze zijn door de groep "kijkers." Deze problematiek wordt veroorzaakt door een relatief klein groepje. 99% van de mensen komt puur om te genieten van een voetbalwedstrijd en maakt zich niet schuldig aan overtredingen in de voetbalsfeer.

Na het bestuderen van de literatuur was het nog niet duidelijk geworden hoe de politie-inzet wordt bepaald en welke aspecten daarbij een rol spelen. Het was tijd geworden om het werkveld in te gaan om aan de hand van gesprekken antwoorden te krijgen op de vragen.

Ook werd een start gemaakt met het verzamelen van cijfermateriaal, zodat er naast de gesprekken ook "hard bewijs" kon worden verzameld. Er werd geconcludeerd dat er in het jongste voetbalseizoen 2004-2005 in Midden- en West-Brabant 22.242 manuren van de politie werden besteed aan de zeventien thuiswedstrijden van de vier onderzochte voetbalclubs. Een lichte daling ten opzichte van het voorgaande seizoen (23.520 manuren politie). In totaal werden 3.838 uren meer ingezet dan dat er op de planning stond. Enkele rellen en een structurele lage planning bij NAC zijn hiervan de meest voornamelijk oorzaken. Is het aantal manuren van de politie bij voetbalwedstrijden hoog? Voetbal in het Nederlandse betaalde voetbal kost ongeveer 0,31% van de totale politie-inzet. In totaal hebben we over 370.000 manuren die wordt besteed aan "voetbal." Op het oog lijkt het aantal erg hoog, maar het wekelijks aantal toeschouwers en het wekelijks aantal wedstrijden is groot. Alleen in de eredivisie worden per jaar al 612 wedstrijden gespeeld. In Nederland is dit het grootste evenement dat wekelijks terugkomt. Als je dan kijkt dat de politie van Maastricht al 100.000 uur per jaar nodig heeft om drugsplantages te ontmantelen, of als je ziet dat een avondje uitgaan al veel inzet kost, lijkt het best wel weer mee te vallen! Dan rest nog de vraag in hoeverre het imago van voetbalsupporters een rol speelt. Het lijkt sowieso per club te verschillen. Als voetbalclub Heerenveen op bezoek komt kost dit over de vier wedstrijden in Midden- en West-Brabant slechts 263 manuren politie. Het gemiddelde is dus ongeveer 66 uur politie-inzet per wedstrijd bij de thuiswedstrijden van de vier clubs. Het is opvallend dat ADO Den Haag in dezelfde stadions een politiecapaciteit op de been brengt van maar liefst 1.666 uur. Het gemiddelde ligt hier in tegenstelling tot Heerenveen (66 uur), bij ADO Den Haag op 416 uur per wedstrijd. Dit betekent dat tijdens deze wedstrijden de inzet bij ADO Den Haag maar liefst 6x zo groot is. Uit dit voorbeeld lijkt dat het imago van de Haagse club een rol te spelen bij de inzet van politie. Ook bij het bezoek van andere clubs verschillen de cijfers gigantisch. De redenen hiervan zijn lang niet altijd duidelijk. Soms ligt het aantal uren hoog door een incident, soms is de inzet tijdens de planning al bepaald, zonder dat er noemenswaardige incidenten plaatsvinden.

Bij het inzetten van de politie spelen volgens de politie zelf verschillende aspecten een rol. Het gaat over het aantal bezoekers van een wedstrijd, de infrastructuur rondom het stadion en de vorm van vervoer, het belang van de wedstrijd, de historie op basis van incidenten, de reputatie van de clubs en eventuele ingewonnen informatie die voorspelt dat ongeregelde dingen gaan plaatsvinden. De politie-inzet wordt niet specifiek verdeeld over deze "variabelen." Tijdens veel gesprekken werd me verteld dat de reputatie van een club een heel grote rol speelt voor de politie. Soms is de reputatie terecht als je kijkt naar de incidenten, maar soms bestaat een reputatie ten onrechte al een hele tijd. De reputatie wordt volgens contactpersonen (zie samenvattingen gesprekken in bijlagen) te vaak gevormd, zonder dat daadwerkelijk naar de incidenten wordt gekeken. Als er wel naar de incidenten wordt gekeken hebben deze vaak al een paar jaar terug plaatsgevonden. Volgens de meeste personen is het goed om terug te kijken naar het gedrag dat er was bij een supportersgroep in het voorgaande seizoen en niet verder dan dat.

De burgemeester, politie, clubs en andere betrokkenen hebben er in Midden- en West-Brabant veel aan gedaan om de politie-inzet terug te dringen. Stewards voeren veel meer taken uit dan dat oorspronkelijk de bedoeling was en de politie is zelden meer te vinden in de stadions. De politie die er nu aanwezig is, moet er zijn om de veiligheid te kunnen waarborgen. Bij de clubs NAC, Willem II, RBC en RKC zal er in het komende seizoen 2005-2006 weinig of geen verschil zijn. De politie zal in het volgende seizoen, met goedkeuring van de burgemeester, ongeveer hetzelfde aantal agenten op de planning zetten als het seizoen 2004-2005. Het aantal zal gemiddeld zelfs hoger uit kunnen vallen doordat de play-offs geïntroduceerd gaan worden in het Nederlandse voetbal. Op bestuurlijk niveau is al duidelijk gemaakt dat er een streng regime zal komen in verband met de korte voorbereidingstijd. Een streng regime heeft meer maatregelen tot gevolg en een van die maatregelen is de politie-inzet. De inzet van stewards is vrijwel altijd gelijk en is niet gebaseerd op het soort wedstrijd met een bijbehorende risicocategorie.

Het imago van supporters speelt vaak een rol. Al voor het seizoen 2004-2005 werden alle wedstrijden op voorhand in een risicocategorie A, B, of C geplaatst. Bepaalde wedstrijden zijn in dit stadium om vrij onduidelijke redenen al op een hoog risico ingeschaald, iets dat vaak een gewoonte lijkt te zijn geworden. Zo werden er in 2004-2005 in de eredivisie al voor het seizoen 72 wedstrijden geplaatst in de hoogste risicocategorie C.

Niet alleen de reputatie van de voetbalsupporters blijkt vaak slecht te zijn, maar ook de hele voetbalcultuur is niet zo best. Voetbal en geweld worden al snel met elkaar geassocieerd. Er heerst in deze cultuur een negatieve spiraal en deze is moeilijk te doorbreken. Er gebeurt een incident, dan komen er impopulaire maatregelen en vervolgens worden supporters weer boos en verslechtert het imago. Van je reputatie afkomen is volgens een aantal gesprekspartners heel moeilijk. In een gesprek werd gezegd: "een reputatie bouw je op en niet af."

De lokale driehoek en de clubs zijn op het moment gericht op "dadergerichte aanpak." Relschoppers moeten uit de anonimiteit worden gehaald en hard aan worden aangepakt. De groep echte relschoppers in Nederland bestaat uit ongeveer 2000 personen. De meeste partijen zijn het er over eens dat juist deze mensen moeten worden aangepakt. Daarbij is het de kunst om de goedwillende supporter het naar de zin te maken en deze niet teveel maatregelen op te leggen, want het voetbal moet ook aantrekkelijk blijven. In de komende paar jaar zal aan deze aanpak veel aandacht worden besteed. In de praktijk blijft het moeilijk een einde te maken aan deze problematiek, welke niet eens altijd aan het voetbal gerelateerd is. Zo blijven de voetbalcultuur en het imago slecht en blijft de politie-inzet hoog!

5. AANBEVELINGEN

Advies 1: DADERGERICHTE AANPAK

Het is zeer de moeite waard om veel aandacht te besteden aan de “dadergerichte aanpak.” De groep die zorgt voor serieuze problematiek is relatief klein. Landelijk wordt dit aantal op 2000 mensen geschat. In Midden- en West-Brabant zijn het tussen de 100 en 150 personen die zorgen voor de serieuze problemen. Een project als “Hooligans in beeld” is een goed plan. In deze pilot wordt geprobeerd om relschoppers uit de anonimiteit te halen. Op deze manier pak je de goede personen aan. Veel wedstrijdbezoekers krijgen op het moment stadionverboden voor relatief kleine incidenten.

Advies 2: COMMUNICATIE

Blijf als politie, gemeente en club goed communiceren over de problematiek. Kom op bestuurlijk niveau ook bij elkaar als er weinig risico lijkt te zijn. Natuurlijk is het logisch dat er bij de wedstrijdvoorbereiding van risicoduels meer aandacht wordt besteed het aan evenement dan bij een A-categorie-wedstrijd. Blijf structureel overleggen, niet alleen gericht op risicowedstrijden. Met communiceren kun je veel bereiken. Bestudeer goed hoe andere clubs met de problematiek omgaan en koppel dit terug op de eigen club/stad.

Advies 3: GELD & INTEGRALE AANPAK

Durf als overheid geld te steken in een goede sociaal-preventieve en dadergerichte aanpak. Bereid een project heel goed voor en dat mag best wat kosten. De kans is groot dat je de kosten later terug verdient! Blijf niet streven naar een vermindering van politie-inzet als de burgemeester en politiechefs dit niet aandurven. Het is in de afgelopen jaren gebleken dat dit op landelijk niveau niet mogelijk blijkt en dat de inzet gemiddeld jaarlijks met 10% toeneemt. Kom landelijk in actie en betrek er veel anderen bij. Denk ook aan supporters, jongerenwerkers en ex-hooligans. Door een tactische en gezamenlijke aanpak moet het mogelijk zijn om 2000 relschoppers uit de anonimiteit te halen.

Advies 4: BESEF WIE ER AANWEZIG ZIJN

Besef wie er betrokken zijn bij incidenten. Volgens contactpersonen gaat het relatief vaak om jongeren. Sommige mensen raken agressief uit emotie door de gespeelde voetbalwedstrijd. Anderen gaan over de schreef door het groepsgevoel en de identiteit van een club of groep supporters. In het tweede geval gaat het vaak om mensen die zich gewoonlijk goed gedragen. Dan is er nog een groep die naar de wedstrijd komt en uit lijkt te zijn op confrontaties met de politie of de supporters van de tegenpartij. Als laatste is er een groep die niets met het voetbal te maken wil hebben, maar puur komt om onrust te stoken. In de meeste gevallen zijn zij niet aanwezig bij de wedstrijden zelf. Deze laatste groep wordt vaak snel groter als het ergens uit de hand loopt. Via de mobiele telefoon staan veel hooligans in contact met elkaar. Tijdens een rel lijkt de situatie vaak niet te overzien. Besef dat er altijd een enorme groep “meelopers” of “kijkers” is die zich verder niet schuldig maakt door over de schreef te gaan.

Advies 5: WAAROM JUIST BIJ VOETBAL

Het vandalisme is een groot maatschappelijk probleem. Allerlei problemen zijn rondom het voetbal terug te vinden. Er blijken een aantal redenen te zijn waarom het voor relschoppers interessant is om voor problemen te zorgen bij een wedstrijd. Je kunt als relschopper goed uit de anonimiteit blijven door het grote aantal bezoekers. Er is op het oog vaak veel politie die "speciaal voor hen" komt, wat een kick geeft. Ook schrijven en publiceren de media graag beelden van incidenten rondom het voetbal. Zo bereiken de relschoppers ook nog eens de media. Ook dat kan een enorme kick geven. Op deze manier is voetbal een middel geworden om geweld te gebruiken. Het lijkt voor de relschopper een perfecte omgeving te zijn.

Advies 6: GEEN PANIEK, BLIJVEN NADENKEN

Kom als Nederlandse overheid na een incident niet te snel met overhaaste en ingrijpende maatregelen. Ga in plaats daarvan door met een tactische serieuze aanpak. Ga bij elk incident na waardoor dit is veroorzaakt. Natuurlijk moet de problematiek worden opgelost, maar ik denk dat je niet veel bereikt met deze ad-hoc beslissingen die vaak paniekerig overkomen. Blijf je richten op de kern van de problematiek.

Advies 7: HOUD REKENING MET EFFECT OP GEWONE SUPPORTERS

Probeer te realiseren dat de goedwillende supporter vaak de dupe is van de impopulaire maatregelen die worden opgelegd. Natuurlijk zal deze supporter mee moeten werken aan de problematiek door zich te houden aan bepaalde maatregelen. Door een andere en meer tactische aanpak wordt de goedwillende supporter niet constant geconfronteerd met impopulaire maatregelen.

Advies 8: BESCHOUW HET NIET CONSTANT ALS EEN VOETBALPROBLEEM

Natuurlijk mag er worden geconcludeerd dat het aantal manuren van de politie dat per jaar wordt besteed aan voetbal in het totaalplaatje hoog is. Wel moet er rekening worden gehouden met het feit dat het Nederlandse voetbal erg populair is. Het is het grootste en meest terugkomende (sport)evenement. In het schema waarin het aantal manuren bij andere evenementen wordt weergegeven kun je concluderen dat ook bij andere grote of kleine evenementen veel politie aanwezig is. Zo was te lezen dat als je alle kosten van het Nederlandse betaald voetbal neer zou leggen bij de politie Amsterdam-Amstelland zij 3,6% van hun capaciteit kwijt zijn. Landelijk ligt dit percentage dus ver beneden de 1% van de capaciteit. Als je het op die manier bekijkt lijkt het allemaal wel mee te vallen. Het is immers een evenement waarvoor miljoenen mensen per jaar naar de stadions trekken. Eerder concludeerden we al dat de problematiek rondom de stadions mede duidt op een maatschappelijk probleem en dat voetbal mede wordt gebruikt als middel om geweld te plegen. In die zin is het niet eens specifiek voetbalgerelateerd. Volgens veel contactpersonen zou de problematiek zich voor een heel groot gedeelte verplaatsen als het voetbal zou worden afgeschaft. Ook dit wijst weer op het grote maatschappelijke probleem. Advies: bekijk het ook eens van die kant.

Advies 9: VERMIJD CONFRONTATIES ZOLANG HET MOGELIJK IS

Volgens bijna iedereen kan politie agressie uitlokken door simpelweg aanwezig te zijn. De politie lijkt hier al rekening mee te houden door zich regelmatig uit het zicht op te stellen. Vooral bij de Mobiele Eenheid komt dit regelmatig voor. Wel is het zo dat de "conflictzoekers" voor incidenten openstaan, want zij zouden de agenten ook gewoon kunnen negeren. Een veelgehoord advies is om als het mogelijk is op de achtergrond te blijven. Vaak gebeurt dit al, maar soms kan het niet, gezien de situatie. Blijf wel veel gebruik maken van camera's! Kijken en signaleren is nuttig om de goede mensen in beeld te krijgen. Laat zolang mogelijk de stewards van de club het werk doen in dit soort gevallen. Zij krijgen vaak meer begrip dan een politieagent, omdat zij simpelweg dichterbij de club staan. Pas als de situatie dreigt te escaleren, moet de politie te hulp schieten.

Advies 10: STEWARDS IN HET STADION

De politie in MW-Brabant is zelden meer in de stadions te vinden. Zij betreedt het stadion alleen als de stewards de situatie niet meer de baas zijn. Dit lijkt me een heel goede manier van werken die zo gehouden moet worden.

Advies 11: BASEER DE REPUTATIE OP DE RECENTE HISTORIE

Reputatie en historie blijken belangrijk bij het bepalen van de politie-inzet. Toch zijn dit ook de minst tastbare begrippen. Veel betrokkenen in het onderzoek vinden dat de reputatie vaak niet wordt gebaseerd op de historie (aantal incidenten). Vaak is een reputatie onte-recht, terwijl de politie-inzet hier wel degelijk op gebaseerd wordt. Bij het organiseren van een wedstrijd moeten de begrippen reputatie en historie meer samenhang hebben. Een slechte reputatie wordt zelden beter. Kijk niet te ver terug in het verleden naar incidenten en geef supporters die zich lang op een goede manier hebben gedragen een nieuwe kans. Dit kun je onder andere doen door de politie-inzet terug te dringen. Supporters moeten bij goed gedrag beloond worden. De negatieve spiraal zal dan deels omgebogen kunnen worden in een positieve.

Advies 12: LAAT POLITIE IN KLEINE GROEPEN WERKEN

Bij een groot evenement moet politie aanwezig zijn om de openbare orde en veiligheid te waarborgen. De manier van opstellen en een goede verhouding tussen streng en vriendelijk zijn, zijn belangrijk. De universiteit van Maastricht en de heer Adang delen beiden de mening dat het goed is om de politie te spreiden, het liefst in koppels van twee. Op deze manier zijn zij goed aanspreekbaar en vormen zij geen dreigende groep.

Advies 13: SCHAF DE PLAY-OFFS AF OM DE POLITIE-INZET OP PEIL TE HOUDEN

Er zijn op bestuurlijk en uitvoerend niveau problemen bij de aanpak van voetbalvandalisme en voetbalgeweld. Ook zou de politie-inzet teruggedrongen moeten worden in het volgende seizoen. De politie-inzet in Midden- en West-Brabant zal bij ongewijzigd beleid in het volgende seizoen nagenoeg hetzelfde zijn. Er zal echter een toename zijn vanwege de invoering van de play-offs. De wedstrijden zouden een groot belang hebben en men rekent op uitverkochte stadions. Ook heeft de "Werkgroep Nieuwe Competitie-opzet" al laten weten dat vanwege de korte voorbereidingstijd van de wedstrijden het bijna zonder uitzondering wedstrijden in de C-categorie zullen worden, hetgeen een en ander betekent voor de politie-inzet. Behalve de extra politie-inzet die noodzakelijk is, kunnen lang niet alle politie-korpsen en clubs garanderen dat ze de capaciteit van politie en stewards steeds op volle sterkte hebben. Het personeelsrooster zal namelijk vanwege vakanties of feestdagen moeilijk rond te krijgen zijn. De veiligheid kan daardoor wel eens in het geding komen. Het meest logische advies is dan ook dat de play-offs moeten worden afgeschaft om de politie-inzet binnen de perken te houden.

Het advies is om de play-offs niet in te voeren als er bezuinigd moet worden. Bovendien heeft de "Werkgroep nieuwe competitieopzet" van de KNVB nu al aangekondigd dat er een streng regime zal worden gevolgd in verband met de korte voorbereidingstijd van de te spelen wedstrijden.

Advies 14: PASFOTOREGISTRATIE

Aan een maatregel als pasfotoregistratie zit een groot nadeel. Als seizoenskaarten volledig persoonsgebonden zijn kunnen deze niet meer worden uitgeleend. Veel mensen komen juist op deze wijze voor de eerste keer in het stadion terecht en kopen in het vervolg een eigen kaartje of seizoenskaart. Het voetbal moet voor zo veel mogelijk mensen aantrekkelijk worden. Door veel maatregelen worden het onaantrekkelijker en lastiger om een wedstrijd te bezoeken.

Advies 14: BETROKKENHEID SUPPORTERSVERENIGINGEN

In het beleidskader staat dat de supportersverenigingen direct of via de club op lokaal niveau betrokken zijn bij het opstellen van convenanten of andere documenten, waarin de belangen van haar leden aan de orde komen. In de praktijk blijkt dit om verschillende redenen niet altijd zo te zijn. Soms bemoeien supportersverenigingen zich niet graag met dit werk en soms is er simpelweg de tijd niet voor.

Helaas zijn er ook supportersverenigingen die niet goed en serieus betrokken worden bij deze werkzaamheden. De BVO regelt dan de meeste zaken zelf. Het is heel belangrijk dat de supportersverenigingen deze kans wel moeten krijgen omdat zij wel degelijk een grote rol van betekenis kunnen spelen. Maak de verenigingen direct betrokken, of betrek ze er als BVO meer bij dan op de meeste locaties nu het geval is. Natuurlijk moeten de verenigingen hiervoor zelf open staan.

6. BRONNEN

6.1 Contactpersonen

Het onderzoeksrapport "Imago Voetbalsupporter & Wedstrijdorganisatie" is mede tot stand gekomen door medewerking van de hieronder vernoemde personen:

Bestuur / medewerkers SOVS:

Dhr. Frans v.d. Muijsenberg, beleidsmedewerker/praktijkbegeleider stage
Dhr. Joris Daalhuisen, ex-voorzitter
Mevr. Anneke Ruitenbergh, secretaris
Dhr. Marcel Winkelman, bestuurslid wedstrijdzaken
Mevr. Jurien Korzelijs, bestuurslid supporterszaken

Breda

Dhr. Leon Aerssens, veiligheidscoördinator NAC
Mevr. Diana Smiers, Gemeente Breda, afd. Openbare Orde & Veiligheid
Dhr. John van Dongen, Supportersvereniging NAC
Dhr. Paul Martens, Politie Breda

Roosendaal & Nispen

Dhr. Jan de Jong, bestuurslid veiligheidszaken RBC
Dhr. Corné Rommers, Gemeente Roosendaal & Nispen, afd. Openbare Orde & Veiligheid
Dhr. Leon Boesveld, supportersvereniging RBC

Tilburg

Dhr. Edo Peterse, veiligheidscoördinator Willem II
Dhr. Mark van Stappershoef, Gemeente Tilburg, afd. Openbare Orde & Veiligheid
Dhr. Piet van Beijsterveld, Supportersclub Willem II
Dhr. Rob van Heeswijk, Politie Tilburg

Waalwijk

Dhr. Justin Goetzee Betaald Voetbal Organisatie RKC
Dhr. Robert van Beek, Gemeente waalwijk, beleidsmedewerker afd. Integrale veiligheid
Dhr. Adrie Buijs, Supportersvereniging RKC

Overigen

Dhr. Hans van der Woude Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK)
Mevr. Corine van Kleef Ministerie van Justitie
Dhr. Kees Kerkhof, Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV)
Mevr. Heidi van Houten, Hogeschool van Utrecht

6.2 Literatuurstudie

- TITEL : Basisboek Methoden en Technieken
AUTEURS : Ben Baarda - Martijn de Goede
UITGEVER : Stenfert Kroese Groningen, Wolters-Noordhoff
- TITEL : Veiligheid
AUTEURS : E. R. Muller
UITGEVER : Kluwer
- TITEL : De bal of de man
AUTEUR : Dr. S. Bogaerts, Drs. A.C. Spapens, Drs. M.Y. Bruinsma
ISBN : 90-6835-387-x
UITGEVER : Instituut voor sociaal-wetenschappelijk beleidsonderzoek en Advies (IVA)
- TITEL : Hooligans, autonomen, agenten. Geweld en politieoptreden in relsituaties
AUTEUR : Otto Adang
ISBN : 90-387-0649-9
UITGEVER : Gouda Quint Deventer
- TITEL : Hooligans in beeld
AUTEUR : Otto Adang & H. B. Ferwerda
UITGEVER : Nederlandse Politieacademie & Advies- en onderzoeksgroep Beke
- TITEL : Politiekunde in ontwikkeling
AUTEUR : Otto Adang, A. Mellink & E. R. Muller
UITGEVER : Nederlandse Politie Academie
- TITEL : Harde maatregelen voorkomen rellen niet
AUTEUR : Otto Adang
- TITEL : Lukt politie agressie uit?
AUTEUR : Studenten universiteit Maastricht
- TITEL : Jaarverslagen Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme
UITGEVER : CIV
- TITEL : Voetbalvandalisme, d'r is geen bal aan
UITGEVER : Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme
- TITEL : Beleidskader 2003
AUTEUR : Interdisciplinaire Stuurgroep Bestrijding voetbalvandalisme en -Geweld
UITGEVER : Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties
- TITEL : Tilburg (kwartaal)magazine, jaargang 15 nr1
AUTEUR : Frank Claus
UITGEVER : Gemeente Tilburg
- TITEL : Rellen: taken en verantwoordelijkheden politie
UITGEVER : Politie
- TITEL : Politiekosten bij evenementen gedeeltelijk doorberekenen
AUTEUR : Minister Remkes
- TITEL : Beleidsplan SOVS 2003-2006
AUTEUR : SOVS
- TITEL : Handboek Veiligheid seizoen 2003-2004
UITGEVER : KNVB

TITEL : Risico speeldag betaald voetbalorganisaties
AUTEUR : KNVB

TITEL : Basisboek voor steward
AUTEUR : KNVB

TITEL : Eindrapport 2003-2004
AUTEUR : Auditteam Voetbalvandalisme
UITGEVER : BZK

TITEL : Hoge politie-inzet bij door auditteam bezochte wedstrijden
AUTEUR : Auditteam Voetbalvandalisme
UITGEVER : BZK

TITEL : Toespraak burgemeester Leers bij EU-parlement
UITGEVER : Gemeente Maastricht

TITEL : Beantwoording vragen ongeregelheden Feyenoord - Ajax
AUTEUR : Burgemeester Opstelten

Krantenberichten

TITEL : Krantenbericht: nieuwe trend hooligans probleem voor Politie
AUTEUR : Jaap van Essen
UITGEVER : De Gelderlander 23-02-2005

TITEL : Voetbal slurpt nauwelijks politie op
AUTEUR : Jaap van Essen
UITGEVER : De Gelderlander

TITEL : Hoeveel politie heeft een voetbalwedstrijd nodig?
UITGEVER : NRC Handelsblad 30 januari 2005

TITEL : Politie wijst nieuwe opzet Eredivisie af
AUTEUR : Politie (website) 25-11-2004 Landelijk

TITEL : Publiektrekkers boeten voor voetbalrellen
UITGEVER : Volkskrant 11-05-2005

TITEL : Rammelend wetsvoorstel (Remkes)
AUTEUR : Jochem Lippmann
UITGEVER : ANP, Spits!

7. BIJLAGEN

bijlage A

MINDER INZET VAN POLITIE BIJ WILLEM II

De politie zet steeds minder medewerkers in bij voetbalwedstrijden in het Willem II-stadion aan de Goirleseweg. Volgens voetbalcoördinator R. van Heeswijk is door een slimme planning een besparing van 17% bereikt. “Die mensen zijn daardoor inzetbaar voor het gewone politiewerk in de wijken”, zegt hij.

De Tilburgse politie probeert al enkele jaren om zo veel mogelijk “blauw” op straat te krijgen. De inzet bij voetbalwedstrijden legt een flink beslag op de beschikbare politie in de stad en omgeving. “Bij een risicowedstrijd, bijvoorbeeld tegen Ajax of Feyenoord, zetten we normaal 120 tot 150 mensen in”, zegt van Heeswijk. Door een goede planning en sluitende afspraken met voetbalclubs, supportersverenigingen en de gemeente is een halvering mogelijk gebleken. Van Heeswijk: “Dat komt mede door de goede stewardorganisatie van Willem II.”

Voorzitter J. Vullings van Willem II meldt dat stewards tegenwoordig ook de verkeersbegeleiding buiten het stadion voor hun rekening nemen. “Dat is een nieuwe ontwikkeling”, zegt Vullings, “want in het convenant dat we met de politie hebben afgesloten, staat dat zij buiten het stadion verantwoordelijk zijn en wij aan de grasmant.” Willem II heeft in totaal 130 stewards, die zich tegenwoordig niet alleen in of buiten het stadion nuttig maken. “We hebben eerder deze maand nog de carnavalsoptocht begeleid. Dat ziet niemand, maar het scheelt wel politie-inzet.”

Reputatie

Bij de planning van mankracht kijkt Van Heeswijk naar de emoties en stand van de bezoekende club op de ranglijst. “De reputatie van de supporters speelt ook een rol, maar ook met hen zijn afspraken te maken.” De aanpak, waarmee het Tilburgse korps een van de eerste in het land is, mist zijn uitwerking volgens van Heeswijk niet. “Kijk naar een match als Willem II – RBC. Daar staan officieel 22 agenten voor, maar we doen het af met vijf collega’s”, aldus de voetbalcoördinator. Daar staat tegenover dat de politie bij een “volle bak” natuurlijk paraat moet zijn. “Als aan het einde van de wedstrijd veertienduizend man het stadion uitkomen, dan moet die stroom toch in goede banen worden geleid.” Volgens voorzitter Vullings van Willem II is de vermindering van politie-inzet mede mogelijk door de sfeer van Willem II.

Goed gesprek

“Vrijdagavond waren supporters ontevreden over de prestaties van het elftal. Ze verzamelden zich na afloop bij het stadion. De politie was er ook. We hebben de agenten gevraagd te vertrekken, wat ze ook deden. Vervolgens hebben fans, spelers en bestuur een goed gesprek met elkaar gehad.”

Uit: Brabants Dagblad, woensdag 23 februari 2005

GESPREKKEN WAALWIJK

Justin Goetzee

Betaald Voetbal Organisatie RKC

Waalwijk, RKC-stadion, 25 mei - 9.30 uur

Algemeen

Justin Goetzee is verantwoordelijk voor de situatie binnen het stadion. Hij heeft veel taken en is dus van bijna alles op de hoogte. Veiligheid is een (belangrijk) onderdeel van zijn werkzaamheden voor de BVO.

Overleg

1 maal per ongeveer 3 weken vindt er een driehoeksoverleg plaats waarbij ook de BVO aanwezig is. Het is een integraal proces waarbij ook bijvoorbeeld de EHBO aanwezig is. De BVO is ook betrokken bij het politieoverleg. Er is dus veel communicatie tussen de betrokkenen.

Politie-inzet

Over het algemeen is er weinig politie te vinden bij het stadion. Soms gaat het over een minimale bezetting van "4 platte petten." Bij risicowedstrijden is dit natuurlijk niet het geval.

Variabelen

Een van de variabelen is van erg grote invloed op de politie-inzet. RKC heeft geen bussluis en is alleen te bereiken door een groot deel van Waalwijk te doorkruisen. Als er een buscombi geldt, dan is de politie-inzet veel hoger. Reputatie en historie zijn belangrijk. "De reputatie van een club blijft bij de politie en de politiek meestal lang hangen. Er wordt vaak ver teruggekeken in de historie." Justin is hier zelf geen voorstander van. Als hij merkt dat dit op lokaal niveau gebeurt, dan brengt hij dat argument naar voren. *"Je moet wel fair zijn en de politie-inzet laag willen houden. Een enkel incident mag niet jarenlang van invloed zijn op de inzet van politie. Stapje voor stapje moet je weer opbouwen. Goed gedrag mag je best belonen!"*

Stewards

Het aantal stewards en beveiligers is steeds ongeveer hetzelfde. Het gaat om 80 tot 100 stewards. Er wordt gestreefd naar een volle bezetting. 6 beveiligers zijn aanwezig in en bij het hoofdgebouw van RKC. Bij bepaalde risicowedstrijden huurt RKC een aantal extra stewards in. Meestal komen zij van Willem II of Utrecht, waarmee ze afspraken hebben gemaakt. Dit gebeurt bij ongeveer twee thuiswedstrijden per jaar. Ongeveer 20 stewards zijn dan extra aanwezig.

Problemen

20 tot 40 supporters zorgen voor problemen bij RKC. Laatst zijn er mensen aangesproken en een daarvan heeft een stadionverbod gekregen. *"Hopelijk helpt dit."* De meeste van hen zijn jongeren. Een jongerenwerker staat met deze jongeren in contact.

Play-offs

"De play-offs zelf kunnen voor RKC zeer gunstig uitpakken. Vaak eindigen zij ergens in de buurt van de 8^e plaats. De kans op Europees voetbal wordt vergroot." Het is mogelijk dat de tegenstander pas heel laat bekend is. In dat geval ziet Justin problemen met betrekking tot de veiligheid. Er is weinig tijd voor de voorbereiding.

Robert van Beek

Gemeente Waalwijk, beleidsmedewerker Integrale veiligheid Waalwijk, gemeentehuis, 11 mei - 9.30 uur

Een enkele adviseur

Robert van Beek is adviseur op het gebied van veiligheid in de Gemeente Waalwijk. Omdat Waalwijk geen grote stad is heeft Robert zeer veel werkzaamheden die hij alleen moet uitvoeren. Hij heeft wel zeer frequent contact met de burgemeester en sinds kort is er iemand aangenomen die zich bezighoudt met o.a. rampenplannen. Toch liggen alle andere veiligheidstaken bij Robert van Beek. Hij is mede daardoor heel goed op de hoogte van de veiligheidsproblematiek in de gemeente.

"De werkzaamheden zijn zeer afwisselend. In een normale week zit je met zeer veel mensen om de tafel. Met zeer veel verschillende mensen (met verschillende belangen) wordt er naar de problematiek gekeken en vindt er interessant overleg plaats."

Toch zijn er ook nadelen aan een functie als die van Robert als je deze moet uitvoeren in een kleinere gemeente. Regelmatig komen er prioriteiten op het gebied van veiligheid en wordt er snel beleid gemaakt. Door de tijdsdruk die er op hem ligt verliest hij de prioriteiten soms uit het oog. De uitwerking is dan niet voldoende, maar ondertussen ben je al weer met hele andere zaken bezig. Dat is soms wel jammer.

Robert vindt het werken in een gemeente vooral leuk omdat het werk zeer afwisselend is. De gemeente moet met veel meer belangen rekening houden en kijkt nog breder naar bepaalde problematiek. Binnen de gemeente lijkt de cultuur niet zo sterk als de cultuur van de politie. Het onderwerp RKC is een van de favoriete werkzaamheden van Robert van Beek. Hij is in de afgelopen jaren iets gaan voelen voor de club en besteedt er graag veel aandacht aan. Het zij voor Robert de "krenten uit de pap."

Overleg

4 tot 6 maal per jaar vindt er een driehoeksoverleg plaats tussen de burgemeester, de officier van justitie en de teamchef van de politie. De burgemeester en officier sturen de politie formeel aan, in de praktijk zien we echter dat de politie vaak leidend is.

Om de 4-6 weken vindt er een breder overleg plaats. De BVO is hier niet alleen een deelnemer, maar heeft in Waalwijk zelfs de regie in handen. Robert van Beek: *"Het is immers hun feestje."* Het overleg is vergelijkbaar met het Multidisciplinair Voetbaloverleg in Tilburg. Een opvallend verschil is het feit dat de regierol in dit overleg in Tilburg juist bij de gemeente ligt. De gemeente Waalwijk is op de hoogte van alle afspraken, maar houdt zich (zolang het kan) wat op de achtergrond. De gemeente is minder betrokken bij de bepaling van politie-inzet, al worden de maatregelen wel gezamenlijk besproken. De gemeente gaat er vanuit dat de teamchef van de politie een goede inschatting maakt en zorgt voor de juiste inzet. Bij dit 4-6 wekelijks overleg zorgt RKC voor de verslaglegging. Er wordt gekeken naar de komende wedstrijden en er wordt terug gekeken naar de gespeelde wedstrijden. De historie wordt besproken over de laatste 2 a 3 seizoenen. De actuele informatie komt meestal van het "RID." (Regionale Inlichtingen Dienst).

Een derde overleg vindt plaats op de dag voor de te spelen wedstrijd tussen de twee clubs. De gemeente is (net als de politie) niet bij dit gesprek aanwezig, maar worden wel telefonisch op de hoogte gesteld. In dit gesprek worden de puntjes op de "i" gezet en worden nog even wat praktische zaken besproken zoals de bezoekersaantallen en kaartverkoop. Bij risicowedstrijden zit de driehoek niet op het politiebureau, maar in het stadion.

Over de politie-inzet

Robert bevestigt dat de cijfers van het CIV niet geheel betrouwbaar zijn. Het doorgeven van de cijfers aan het VVS gebeurt niet bij alle clubs op dezelfde manier. Hij laat weten dat de politie vrij zwart-wit denkt. De politie heeft een eigen cultuur en is een heel andere organisatie dan de gemeente. De gemeente dient met veel meer belangen rekening te houden. In veel gemeenten is het zo dat de burgemeester kan vertrouwen op de teamchef van de

politie, die ook de uiteindelijke politie-inzet bepaalt. Deze maatregelen en de matregelen die bepalend zijn voor de inzet worden wel gezamenlijk afgesproken.

"Niet specifiek over Waalwijk, maar sommige teamchefs kicken op grote hoeveelheden politie met paarden, Mobiele Eenheid en alles wat daarbij hoort. Als een Gemeente hier niets aan doet kan de inzet door dit feit veel hoger uitvallen!" In Waalwijk speelt dit niet, maar als het zou gebeuren neemt de gemeente meteen contact op met de chef van de politie.

"Dit probleem zou ook veroorzaakt kunnen worden door de burgemeester. Meestal kunnen gemeenten zich wel vinden in de politie-inzet die de politie adviseert, maar er zijn burgemeesters die niet veel risico durven te nemen. Zij zijn tenslotte wel eindverantwoordelijk. Dit kan van invloed zijn op de inzet!"

Gemeente & RKC

Robert van Beek is ongeveer een dag in de week bezig met "voetbalzaken." Omdat voetbal hem interesseert (vooral RKC) en omdat de partners leuk zijn wordt er door hem wel wat extra tijd besteed aan het onderwerp. RKC heeft een goede reputatie en kent bijna geen risicowedstrijden. Ook zijn er niet veel buscombi's. Robert: *"Een goede reputatie van de club is ook goed voor het imago van de stad/dorp!"* Ook de gemeente denkt in de vorm van maatregelen en niet in de vorm van A-B-C-categorie. Je wordt door de KNVB bijna gedwongen om naar de A, B of C te gaan, maar dat werkt niet. *"Als je je inleeft en denkt per maatregel kun je veel beter maatwerk leveren en dat doen we dan ook! Het is tenslotte ook zo dat de Gemeente dit moet beslissen. Zij zijn ook verantwoordelijk voor de veiligheid, niet de KNVB!"*

Toekomst

Robert van Beek is niet heel gelukkig met de play-offs. Er zullen op verschillende vlakken capaciteitsproblemen opduiken. De competitieopzet kan voor RKC wel een manier zijn om Europees Voetbal te mogen spelen.

Er zou veel meer aandacht besteed moeten worden aan de 1% raddraaiers. Een meer dadergerichte aanpak zou veel effectiever zijn en de goede supporter zal minder last hebben van bepaalde maatregelen. In Waalwijk is een jongerenwerker aangetrokken door de politie en de gemeente. Hij wordt ook gesubsidieerd door hen. Hij is supporterscoördinator bij RKC en is in dienst van het jongeren centrum. Hij heeft contact met jongeren op verschillende locaties. In het stadion, maar ook in het jongeren centrum. Hij gaat gesprekken met hen aan en probeert hiermee ook de jongeren te sturen tot normaal gedrag bij voetbalwedstrijden. Deze man heeft een vertrouwensfunctie en veel aanzien bij de jeugd. De meeste problemen bij RKC worden veroorzaakt door jongeren van 14-16 jaar oud. Deze coördinator vervulde in het verleden voor Breda (NAC) een vergelijkbare functie.

Hij zegt zich regelmatig te verbazen hoeveel "macht" de KNVB heeft. Deze is te groot. Ook passeert de KNVB regelmatig partners die net zoveel te vertellen zouden moeten hebben.

Adrie Buijs

**Voorzitter Supportersvereniging RKC Waalwijk
Waalwijk, RKC-stadion, 12 mei – 20.00 uur**

Algemeen

De supportersvereniging van RKC telt ongeveer 1100 leden. Bij aankomst bij RKC is Adrie niet alleen. Een aantal leden zit gezellig bij elkaar, waaronder Adrie Buijs. Op onder andere donderdagavond vaste prik. Een gezellige vereniging onder het motto: "ons kent ons." Het gesprek werd doorlopend aangevuld met opmerkingen en voorbeelden van leden/supporters. Dit was een leuke bijkomstigheid, want hierdoor werd me nog duidelijker wat er leeft bij fanatieke supporters en tevens leden van de SV.

Werkzaamheden

De werkzaamheden van de vereniging hebben niet direct te maken met veiligheid. Dat is meer aan de BVO, de gemeente en de politie. *"Wij houden ons meer bezig met zaken zoals het organiseren van uitwedstrijden, het behartigen van belangen van supporters, het plannen*

en uitvoeren van activiteiten en het organiseren van sfeeracties in en rondom het stadion. We hebben een maandelijks bestuursoverleg met de SV zelf."

Contact met BVO RKC

De contacten met de BVO zijn goed. We plannen geen vaste vergaderingen, maar komen natuurlijk regelmatig mensen tegen hier. De contacten zijn goed en er wordt tussendoor constant bijgepraat. Ook het contact met de veiligheidscoördinator is goed. De taken worden wel duidelijk gescheiden gehouden. De BVO is bezig met de veiligheid en dat is niet onze taak. Natuurlijk wordt ongepast gedrag binnen onze vereniging niet geaccepteerd. Met het houden van een praatje is alles meestal al snel weer opgelost. Bovendien is de sociale controle erg groot en dat komt de veiligheid ten goede. Iedereen is welkom bij de SV RKC. *"Als er maar wordt betaald,"* wordt er lachend gezegd.

De vereniging is een vriendengroep en er heerst een gezellige sfeer. De leden zijn het erover eens dat ongeveer 30 personen zorgen voor een onrustige sfeer omdat zij conflicten aangaan met de politie of supporters van de tegenpartij. Toch worden zij wel betiteld als supporters. Zij zijn wel altijd bij de wedstrijd en zijn ook wel bezig met de wedstrijd. Toch zijn zij degenen die de politie en supporters weten uit te dagen. Buiten het stadion zijn zij ook degenen die zorgen voor een gespannen sfeer. Er zijn meestal 30-40 personen die meelopen en kijken. De groep lijkt hierdoor veel groter, maar eigenlijk valt het allemaal wel mee. Meestal blijft het bij dreigen en gebeurt er niets.

Jongerenwerker

Met name voor deze jongeren is er een jongerenwerker aangetrokken door de gemeente en de politie. Hij kent de jongeren en gaat gesprekken met hen aan. (Zie verder verslag Robert van Beek, Gemeente Waalwijk). De supportersvereniging denkt niet dat deze aanpak altijd even effectief is. De laatste tijd zijn er overigens wel met behulp van de BVO stadionverboden opgelegd. Hier zijn de jongens van de vereniging wel erg positief over.

SV & veiligheid

Veiligheid is ook voor de vereniging belangrijk, maar er zijn wel grenzen. Als er iemand een fakkel draagt of vuurwerk gooit zullen leden van de SV elkaar niet "verklikken." In dit geval is het een taak voor de BVO om te achterhalen wie dit was en om eventueel maatregelen te nemen. Ook moet het beleid wel waterdicht zijn. *"Op een gegeven moment gold er een alcoholverbod in het stadion. Maar als er een besloten locatie binnen het stadion was kon dit verbod niet worden opgelegd. Toen is de SV massaal pasjes gaan maken en ieder lid kon gewoon lekker een pilsje komen drinken. Deze maatregel had dus niet echt het gewenste effect!"* ADO Den Haag is eigenlijk de enige risicowedstrijd bij RKC geweest in het laatste seizoen. Dat komt door ADO en niet door RKC, aldus de SV. *"Het is niet alleen de reputatie van ADO, maar er gebeurt daar gewoon ook veel! De kans op ongeregelheden is daar echt heel groot!"*

Play-offs

De aanwezige leden zijn op zich wel voor de play-offs. Ook spelen op feestdagen blijkt bij de aanwezige leden niet voor problemen te zorgen. Natuurlijk spreken de aanwezige leden niet namens de hele SV. Wel zijn de aanwezige leden alleen voor voetbal op zaterdagavond 19.30 of zondagmiddag 14.30. Niet op maandag tot en met vrijdag en niet op zondag 12.30 of 16.30. De tijden op zondag zijn te vroeg of te laat en zijn onhandig. Als er door de week wordt gevoetbald kost dit supporters die er (ook op vrijdag) niet bij kunnen zijn.

Op zich heeft RKC niet veel problemen met de play-offs. *"Bij andere sporten wordt dit al langer gehanteerd en dat gaat goed. Bovendien heeft een club als RKC extra kans om nog Europees voetbal te behalen. Veel hoger dan plaats 8 eindigen we meestal niet. Leuk als we dan toch nog (als bijvoorbeeld 8^e) Europa in kunnen gaan. Een club als Ajax of AZ zal dit idee natuurlijk niet waarderen. Zij kunnen na een goed seizoen hun prestaties verpesten door het in een paar wedstrijden nog weg te geven!"*

Pasfotoregistratie is volgens Adrie niet effectief en veel te duur. Ook zullen er minder supporters naar het stadion komen. *"Je seizoenkaart uitlenen aan een vriend gaat niet meer! Toch belanden de meeste supporters op deze wijze voor de eerste keer in het stadion. Ze krijgen interesse en kopen later zelf een los kaartje of een seizoenskaart! Het zal dus supporters kosten!"*

GESPREKKEN TILBURG

Edo Peterse

**Willem II, Hoofd Veiligheid en Facilitaire Zaken
Tilburg, Willem II-stadion, 18 mei - 9.30 uur**

Algemeen

Willem II heeft een capaciteit voor ongeveer 14.700 supporters. Willem II heeft beveiligers in dienst gehad voor een jaar op proef. Zij werden ingezet bij de eretribune. Waarschijnlijk is dit niet nodig en doet Willem II het volgend jaar weer zonder beveiligers, maar met stewards van de eigen club.

Wegschrijven van uren

Willem II heeft een zeer laag aantal manuren van politie. In de jaarrapportage van het CIV komt dit duidelijk naar voren. Bij de drie BVO's vallen termen als "sjoemelen, niet realistisch" en "vals spelen." De uitkomsten en conclusies van het CIV worden zelfs "niet vergelijkend" genoemd.

Ik confronteer Edo met deze opmerkingen en krijg een duidelijk en zelfverzekerd antwoord. *"Wij noemen dit bij Willem II "creatieve boekhouding. Wij lopen ver voor en zijn zo slim geweest om de werkzaamheden die de politie tijdens de wedstrijd verricht, zoals verkeerscontrole, weg te schrijven en niet door te geven aan het VVS. Tijdens de wedstrijd hoeven agenten vaak niet aanwezig te zijn bij het stadion. Het is er dan meestal heel rustig."*

Stewarding

Stewards van Willem II zijn vrijwilligers. Zij ontvangen een vergoeding. Er zijn per wedstrijd ongeveer 120 stewards werkzaam en ongeveer 14 verkeersregelaars. Zij zijn geen stewards. Per wedstrijd werken de stewards ongeveer 4 uur. De verkeersregelaars werken 6 tot 9 uur. Tot slot is een aantal gastvrouwen in dienst.

Maatwerk

Maatwerk is een heel belangrijke term voor Edo Peterse. *"Willem II heeft de zaak goed onder controle."*

Mark van Stappershoef

**Gemeente Tilburg, adviseur Openbare Orde en Veiligheid
Tilburg, gemeentehuis, 25 april 12.00 uur**

Algemeen

Het gesprek met Mark van Stappershoef was goed en prettig. Ik kreeg alle tijd en Mark vertelde vol enthousiasme vanuit de gemeente Tilburg, die zeer betrokken en zelfs regisserend is bij de veiligheidsorganisatie rondom Willem II. Hier zit volgens dhr. van Stappershoef per gemeente veel verschil in. Hij laat me weten dat ik hier tijdens de andere interviews nog wel achter zal komen. Zowel de burgemeester als Mark van Stappershoef zijn ook supporter van de club Willem II. Hierdoor wordt de betrokkenheid natuurlijk extra groot.

Overleg Vooraf (Nog voor de eerste wedstrijd)

Nog voor de eerste wedstrijd van het seizoen wordt gespeeld wordt er een planning gemaakt voor alle te spelen thuiswedstrijden van Willem II. De planning gaat uiteraard over de veiligheid en de eventuele maatregelen die moeten worden genomen. Deze planning geeft aan hoe deze wedstrijden in de laatste jaren zijn verlopen en hoe de reputatie van de club is. In samenwerking met het CIV wordt gekeken naar de historische spanning tussen de clubs. Op basis van de kennis wordt in een schema genoteerd wat voor maatregelen worden genomen. Dit schema wordt vastgesteld in het lokaal driehoeksoverleg door de burgemeester, de officier van justitie en de politie.

Maandelijks overleg

Elke maand is er een overleg in het MDVO (Multidisciplinair Voetbal Overleg). Hierbij worden de wedstrijden die op korte termijn plaatsvinden besproken. De club, gemeente, politie en Justitie gaan kijken of er veranderingen moeten komen in de wedstrijden zoals ze op de jaarplanning staan. Onderwerpen als buscombi, politie-inzet en alcoholverboden staan op het schema. In de planning kan ook een verandering plaatsvinden van categorie A,B of C. Wijzingen komen meestal voort uit bijzonderheden van het lopende seizoen. Incidenten zorgen er regelmatig voor dat er een aanpassing op de jaarplanning komt. Ook wordt er (vaak via internet) informatie gevonden over de confrontatie die mogelijk plaats gaat vinden tussen supporters van een paar clubs. Ook op dergelijk moment kan er in het overleg besloten worden om meer maatregelen te nemen. Ook het GHOR (Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen) maakt deel uit van het MDVO.

Vaak geen A, B, of C wedstrijd

Mark van Stappershoef vertelt dat hij aan de begrippen A,B en C-categorie wedstrijden niet zoveel waarde hecht. Als je je gaat inleven in de situatie ga je er vaak tussenin zitten. Hij geeft de wedstrijd Willem II – Ajax (Amstel-Cup) als voorbeeld. Naar aanleiding van de ongeregelheden bij Feyenoord – Ajax werd besloten dat er meer maatregelen werden genomen. Doordat de kaartverkoop werd gelimiteerd en doordat er voor Ajax een verplichte buscombi werd opgelegd, viel de wedstrijd op bijna alle fronten onder te verdelen in de zwaarste categorie C. Maar bij een C hoort ook een alcoholverbod in het stadion en op het terrein. Willem II had voor en na de wedstrijd een groot feest georganiseerd waar alcohol zou worden geschonken. In het overleg werd besloten dat dit nog gewoon zou doorgaan, dan zouden de problemen veel minder groot zijn. In principe zit je op zo'n moment tussen de B en C categorie in. Dhr. Stappershoef denkt per maatregel en niet per categorie.

Risicowedstrijden

Op het moment dat er een risicowedstrijd wordt gespeeld komt de driehoek bij elkaar in het hoofdbureau van de politie Tilburg. De districtchef van de politie, adviseur Openbare Orde & Veiligheid van de gemeente (namens de burgemeester) en de Officier van Justitie. De burgemeester van Tilburg, de heer Vreeman, zit op de tribune in de rol van burgemeester en tevens supporter. Eigenlijk blijft de burgemeester hier tot het einde van de wedstrijd. Als het voorkomt dat de situatie in het stadion, op het stadionterrein, of elders in de stad uit de hand loopt, dan spoedt de burgemeester zich naar het politiebureau om zich te mengen in de driehoek. Vanaf dit moment is de burgemeester nauwer betrokken. In andere situaties staat de burgemeester in het stadion telefonisch in contact met zijn adviseur openbare orde en veiligheid, die zich bevindt in de commandoruimte op het politiebureau. In de laatste drie jaar is de Burgemeester maar een keer naar het bureau gegaan omdat de situatie uit de hand liep.

Afwegingen

De gemeente probeert de afwegingen om tot maatregelen te komen zo goed mogelijk te maken. Van de ene kant moet je na een paar goede jaren durven te versoepelen, maar van de andere kant moet je soms ook gewoon maatregelen nemen. Door het nemen van maatregelen weet je vaak problemen te voorkomen. Hierdoor blijft de naam van de stad ook meer in ere. Sommige zaken maken het lastig om afwegingen te maken. Op de eerste plaats zien supporters hoeveel politie er aanwezig is. Als er weinig politie is, dan vinden er over het algemeen meer ongeregelheden plaats. (Voorbeeld Willem II – De Graafschap op de korte Heuvel). Meer politie kan echter agressie oproepen. Vaak wordt er dan ook politie (op afstand) achter de hand gehouden.

Trend

Mark van Stappershoef vertelt dat er inderdaad sprake is van verplaatsing van problemen op voetbalgebied. Op verschillende dagen wordt de confrontatie gezocht tussen supportersgroepen van clubs. Deze confrontatie wordt afgesproken en is vaak ver buiten het stadion. Zelfs is het tegenwoordig vaak zo dat een derde of zelfs vierde supportersgroep (van een andere club) de confrontatie opzoekt. Dit maakt de voorbereiding lastig, maar er wordt wel rekening mee gehouden. Zo kan het zijn dat er bijvoorbeeld supporters van Vitesse wraak willen nemen op supporters van NEC, terwijl NEC in Tilburg moet voetballen. En dan kan dit ook nog eens in de binnenstad gebeuren in plaats van in (bij) het stadion!

Specifiek voor Willem II

Willem II heeft de stewards in de afgelopen jaren veel taken gegeven. Zij zorgen op de eerste plaats voor de veiligheid en zijn aanspreekpunt. In het laatste seizoen is de steward ook (deels) het verkeer gaan regelen nabij het stadion. Willem II heeft relatief gezien een lage politie-inzet door deze regeling. Voor de clubs, politie en gemeente erg positief dat het bij Willem II zo kan! Ook goed voor het Tilburgse imago. Bovendien geeft het voetbal problemen en mogen deze problemen voor een gedeelte best terug worden gelegd bij de clubs zelf. Stewards hebben in dit geval een extra cursus moeten volgen.

Hoe komt het verder dat de inzet van politie laag is?

Op de eerste plaats komt dit door de overname van politietaken door stewards, maar er is nog een heel belangrijke reden. De politie is voornamelijk aanwezig voor aanvang en na afloop van de wedstrijd. De meeste problemen vinden op deze momenten plaats. In de tussentijd gaan gaat de politie bijvoorbeeld een verkeerscontrole doen. Wel staan zij stand-by als er toch iets mocht gebeuren voor het einde van de wedstrijd. Deze uren worden niet opgeschreven als uren die besteed worden aan voetbal. Bij veel clubs blijft de politie tijdens de wedstrijd hangen, waardoor de uren erg hoog in aantal worden.

Nadere informatie

Dhr. van Stappershoef is ongeveer 10% van zijn werktijd bezig met veiligheid rondom voetbal door op de verschillende niveaus te functioneren. Hij laat brieven zien zodat ik me kan voorstellen hoe hun contact is met andere organisaties (in dit geval Ajax). Het (verplicht) reageren op deze brieven kost heel erg veel tijd!

Piet van Beijsterveldt **Bestuurslid Supportersclub Willem II** **Tilburg, Willem II-stadion, 31 mei 9.30 uur**

Algemeen

De supportersvereniging van Willem II heeft tussen de 1800 en 1900 leden.

Maatregelen

Piet van Beijsterveldt heeft een paar voorbeelden waaruit blijkt dat de voetbalsupporter veel last heeft van opgelegde maatregelen. Het opleggen van een stadionverbod is ook een maatregel om de veiligheid binnen een stadion te verhogen. Maar er is in de afgelopen paar jaar al twee keer een stadionverbod opgelegd in situaties waarbij Piet van Beijsterveldt dit zwaar overdreven vindt.

1. "Er staat een supporter te wildplassen net buiten het stadion." De politie heeft dit in de gaten en spreekt hem aan op zijn gedrag. Als uitgaanspubliek in de binnenstad krijg je een boete, maar dit leidde tot een stadionverbod van een jaar! Dat is toch niet te geloven!"

2. "Dadergerichte aanpak is volgens Piet van Beijsterveldt een goede zaak, maar dan moet het wel op een goed manier gebeuren. "De thuiswedstrijd van Willem II tegen de Graafschap was in het nieuws doordat er een confrontatie tussen de twee supportersgroepen ontstond op de Tilburgse Korte Heuvel. De politie kan een dadergerichte aanpak realiseren doordat er in dit gebied veel camera's hangen omdat het in het uitgaansgebied van Tilburg ligt. Ondanks het feit dat er rake klappen gegeven zijn door anderen krijgen twee toekijkende jongens,

gekleed met een petje en shirtje van Willem II een stadionverbod van twee jaar!”, aldus Piet van Beijsterveldt.

Betrokkenheid

De veiligheidscoördinator van Willem II (Edo Peterse) doet zijn werk goed. Daarom houdt de supportersclub zich er buiten. Als er maatregelen zijn die te ver gaan of als de supportersclub het ergens niet mee eens is, dan laat ze wel van zich horen.

Soorten Problematiek

Ook volgens Piet van Beijsterveldt is de alcohol en drugsproblematiek in de stadions vrij groot. Toch kan ook hij geen cijfers noemen, maar hij weet dat het een rol speelt. Vooral het gelijktijdig gebruik van alcohol en drugs is gevaarlijk en komt de veiligheid niet ten goede. Er is volgens Piet een bepaalde groep die van mening is dat alcohol en/of drugs bij een wedstrijdbezoek hoort. Daarom heeft BVO Willem II in samenwerking met de SC geregeld dat er op de heenweg naar een uitwedstrijd geen of heel weinig alcohol gedronken mag worden in de bussen. *“Ook wordt regelmatig drugs gebruikt. Toen de bussen rookvrij werden gemaakt werd er op de heenweg automatisch iets aan het softdruggebruik gedaan.”*

Bij Willem II is het over het algemeen vrij rustig. Toch is er een groep “supporters” die voor problemen zorgt. Piet van Beijsterveldt vertelt iets interessants over deze groep. *“In zo’n groep zitten van allerlei soorten mensen, veel lager geschoolden, maar meestal ook wel wat hoger geschoolden. Die hoger geschoolden plannen een confrontatie en zorgen er op deze manier voor dat er een komt. De lager geschoolden komen opdagen en staan vooraan. Zij worden opgepakt en de slimmere organisator gaat er als lachende derde vandoor.”*, zegt Van Beijsterveldt).

Veel moeilijke supporters (vaak jongeren) waren tot een jaar of twee geleden nog lid van de supportersvereniging. Omdat zij het niet eens waren over het ontstane beleid zijn zij uit de supportersclub gestapt. Er zijn meer maatregelen ingevoerd en ze moesten met allerlei regeltjes rekening gaan houden.

Agressie

Volgens Piet van Beijsterveldt blijft agressie altijd ontstaan. *“Het is niet alleen zo dat het voetbalspel agressie oproept, maar de voetbalwedstrijden worden ook gebruikt als middel om agressie kwijt te raken. Het had ook het ijshockey kunnen zijn bij de Tilburg Trappers.”* Hij is van mening dat het een goed idee zou zijn om eerst de thuis supporters weg te laten gaan zodat de confrontatie bij het stadion niet zo makkelijk plaats kan vinden. Het zou volgens hem ook nog politie-uren schelen, omdat in de omgekeerde situatie de politiemacht nog voltallig op de been moet zijn.

Reputatie

“Je reputatie wordt mede bepaald door de mate van succes in het lopende seizoen.”

Politie-inzet verbeteren

Piet van Beijsterveldt weet niet in hoeverre de agenten overbodig zouden zijn. Zo is er bij de wedstrijden tegen NAC veel politie op de been omdat er een bepaalde rivaliteit heerst. Bovendien komen er veel supporters naar de wedstrijd kijken. Omdat de politie de supportersgroepen goed gescheiden weet te houden gebeurt er meestal heel weinig. Hierdoor kun je niet goed weten of er iets gebeurd zou zijn als de politie niet aanwezig was. Wel is hij ervan overtuigd dat de politie zich zodanig kan inzetten dat er korter en effectiever gewerkt kan worden. Mogelijk ook met minder mankracht. *“Als er meer politie is ingezet in verband met bepaalde risico’s en deze risico’s blijven uit moeten ze zich terugtrekken en niet op de locatie blijven staan.”*

Pasfotoregistratie

Piet van Beijsterveldt verwacht dat het pasfotosysteem niet waterdicht is. Sponsorkaarten kun je niet afschaffen, maar zijn belangrijk bij deze problematiek. Een tijdje terug had Willem II een aantal mensen op de eretribune zitten die daar *“zeker niet thuis hoorden!”*

Rob van Heeswijk
Politiechef Tilburg, coördinator voetbal
Tilburg, Hoofdbureau politie, 10 juni 9.30 uur

Variabelen

Het aantal bezoekers, de infrastructuur, de historie, de reputatie, het belang van de wedstrijd en eventuele inlichtingen en actuele informatie zijn variabelen waarop de politie-inzet wordt gebaseerd. Ik stel de vraag hoe het aantal manuren precies tot stand komt. Worden er manuren gekoppeld aan deze aspecten/variabelen? Het antwoord is nee. De politie-inzet wordt gebaseerd op al deze aspecten samen en de uren worden niet per aspect verdeeld. Reputatie en historie spelen een grote rol bij het inzetten van politie, maar hieraan zijn geen losse manuren verbonden.

Primaire taak: openbare orde en veiligheid

Bij Willem II is de politie vooral aanwezig bij de opening en de sluiting van het evenement. Tijdens de wedstrijd is het meestal erg rustig en kunnen we de agenten op andere locaties in de buurt inzetten. De politie gaat tijdens de wedstrijd bijvoorbeeld naar parkeerplaatsen om het aantal inbraken terug te dringen. Er zijn meer taken die thuishoren bij het gebied van openbare orde en veiligheid die ze tijdens de wedstrijd kunnen uitvoeren.

Als voorbeeld geeft Rob van Heeswijk de politie-inzet die er is geweest tijdens de wedstrijd tegen Vitesse. De politie heeft op die dag 130 manuren vrijgemaakt voor de voetbalwedstrijd tegen Vitesse. Uiteindelijk zijn er 68 manuren besteed aan het voetbal en 61 uur zijn op een andere manier besteed aan de openbare orde en veiligheid. De 68 uur wordt doorgegeven aan de activiteiten betreffende het voetbal. Hij geeft aan dat er in verschillende andere plaatsen in Nederland anders wordt gewerkt. Hem is niet geheel duidelijk wat hun exacte taak is in relatie tot het Beleidskader bestijding voetbalvandalisme waarin is omschreven dat de politie geen taak heeft in het stadion.

Bij de reservering van het aantal agenten wordt naar de inzet van de afgelopen seizoenen gekeken. Reputatie en historie spelen een grote rol. Als er bij een club altijd meer uren daadwerkelijk worden ingezet dan dat er op de planning stonden is er in de planning fundamenteel iets mis. In deze gevallen is er iets mis met het politieproduct. In de meeste gevallen betekent dit dat er op andere plaatsen in de stad of het dorp agenten weggetrokken moeten worden. Op de andere locaties is de politie dan onderbemand, iets dat de veiligheid niet ten goede komt.

Roept politie agressie op?

De politie kan volgens Rob van Heeswijk sfeerverhogend werken, maar het doel blijft om de bezoeker van de wedstrijd een leuke middag of avond te bezorgen. De politie doet er alles aan om ervoor te zorgen dat de spanning zo laag mogelijk blijft. Zo worden de politiehonden in de auto's gelaten en is de Mobiele Eenheid in de eerste instantie op de achtergrond. Als de openbare orde en veiligheid in het geding komt, dan kan de politie niet anders dan aanwezig zijn. Mensen die een conflict krijgen met de politie vragen er meestal zelf om. Alcohol en drugs zouden hierbij vaak in het spel zijn. Ook komt het voor dat de situatie bij het stadion rustig lijkt te zijn, maar dat er via internet of andere bronnen weldegelijk signalen zijn gemeld waaruit een afgesproken confrontatie zou volgen. De politie moet hierop reageren en voorzorgsmaatregelen treffen.

Een paar jaar geleden veegde de Mobiele Eenheid na de wedstrijd het stadionterrein schoon. Een linie Mobiele Eenheid verdreef de thuis supporters van het terrein om vervolgens de uitsupporters rustig weg te kunnen laten gaan. Tegenwoordig is dit een taak geworden van de stewards. Ook op deze manier wordt de spanning volgens de heer van Heeswijk verlaagd. Ook vertelt hij dat het goed is om stewards veel taken uit te laten voeren. Als de politie vroegtijdig stewardstaken gaat overnemen ontkracht dit de positie van de steward. Dit is

bijvoorbeeld ook zo als een agent in het stadion komt om iemand te verwijderen. Dit ontkracht de positie van de steward en dat zullen supporters doorhebben.

Volgend seizoen?

De politie-inzet in het volgende seizoen zal in Tilburg nagenoeg niet minder worden. De inzet is al tot het minimum beperkt. In het stadion komt al geen politie meer. Alleen bij incidenten kan dit sporadisch het geval zijn.

Andere evenementen

In verhouding kost een voetbalevenement meer geld en mankracht dan veel andere evenementen omdat er rekening gehouden wordt met een grotere kans op confrontaties. Als er in het Willem II stadion een popconcert gehouden zou worden zijn er zeer grote verschillen in de inzet. Er zouden in dat geval bijna geen agenten aanwezig zijn.

bijlage D

GESPREKKEN BREDA

Leon Aerssens

**NAC Breda, Hoofd Buro Veiligheidszaken
Breda, NAC-stadion, 2 mei – 12.00 uur**

Politie-achtergrond

De heer Aerssens heeft eerder bij de politie gewerkt (brigadier) en is later gaan werken bij BVO NAC. Hierdoor heeft hij veel kennis van politie-inzet en kan hij me veel vertellen. Buiten het vooroverleg van wedstrijden is Leon Aerssens ook aanwezig bij het tactisch overleg van ME (Mobiele Eenheid) en AE (Aanhoudingseenheden).

Stewards & Beveiligingspersoneel

NAC heeft ongeveer 40 personeelsleden van de beveiliging en heeft ongeveer 140 stewards die werkzaam zijn in het stadion. Het bijzondere aan deze stewards en beveiligers is dat zij (op drie na) volledig betaalde krachten zijn, afkomstig van "Scorpions Security." Dit is zo bijzonder omdat de andere BVO's voornamelijk werken met vrijwilligers. De heer Aerssens geeft aan dat dit feit een enorme kostenpost met zich meebrengt. Het komende seizoen wordt gekeken of hier iets aan kan worden gedaan. Er zijn drie redenen die belangrijk waren bij de beslissing om betaalde krachten in te zetten voor de beveiliging in en om het stadion. (sinds twee jaar).

1. In de flexwet staat beschreven dat er een limiet is voor het aantal uren dat mag worden gedraaid door de vrijwilligers. De vrijwilligers zitten hier vaak ver boven.
2. Er is een betalingslimiet voor vrijwilligers. Na een aantal uren uitbetaald te hebben moet de uitbetaling worden gestopt om niet boven deze limiet uit te komen.
3. *"Alle respect voor vrijwilligers. Zij zijn vaak erg gemotiveerd en veel van hen verrichten goed werk! Toch kiezen we liever voor betaalde krachten die werkzaam zijn voor een beveiligingsbedrijf om de volgende redenen:*
 - *Wij kunnen zelf beveiligers selecteren en afwijzen. (vrijwilligers neem je aan afhankelijk van het aanbod). Voor de betaalde krachten kun je veel duidelijkere kwaliteitseisen stellen en deze naleven.*
 - *Vaste krachten kun je makkelijker aanspreken op slecht functioneren. Het is immers hun werk en je betaalt ervoor.*
 - *De beveiliging is professioneler."*

Gemiddeld worden er per wedstrijd ongeveer 100 stewards ingezet en ongeveer 30 beveiligers. Hun bevoegdheden zijn hetzelfde. Hun takenpakket is verschillend.

Algemene taken Stewards

verlenen van service (prioriteit), signalering, melden en ondersteunen partners

Meer concrete taken stewards

toezicht houden en service verlenen, toegangscontrole, foullering (ook voordat de supporters teruggaan met de trein), ontvangst en vertrek tegenpartij (auto, bus, trein) en verkeersregeling (verkeerstoezicht i.s.m. de politie)

Taken beveiligers

aanpakken supporters (repressieve taak) en ondersteunen partners

Stewards moeten allemaal in bezit zijn van een diploma "basisopleiding steward." Hoofdstewards hebben buiten dit diploma verplicht het certificaat "kleine blusmiddelen" moeten behalen. Veel stewards blijken in het bezit te zijn van een EHBO-diploma. In de toekomst gaat NAC inventariseren wie over dit diploma beschikken en de inzet op de wedstrijddagen hierop aanpassen. *"Kwaliteit die je in huis hebt moet je gebruiken!"* Bij NAC is er geen politie aanwezig in het stadion. Per vak zijn er minimaal 2 stewards (waarvan een hoofdsteward) en een beveiligers aanwezig. De stewards die werken in de vakken van "de harde kern" en de "niet-supporters" stralen vaak veel uit en weten goed om te gaan met de (voornamelijk) jongeren. Zo is er een steward die uit dezelfde wijk komt als een aantal van deze jongeren. Zij weet de jongeren te wonen en weet de ouders te vinden. De inzet van deze steward in het betreffende vak werkt positief.

Hoe komt het dat volgens het CIV NAC veel politie-inzet heeft i.v.m. RBC, RKC en Willem II?

Er zijn vier belangrijke redenen waarmee Leon Aerssens deze vraag beantwoordt: *"Onze infrastructuur is zeer lastig (zeker de busluis), wij hebben meer supporters dan RKC en RBC, wij hebben een "moeilijkere supportersgroep" en het doorgeven van cijfers richting het "Voetbal Volg Systeem" waaruit het CIV conclusies trekt, gebeurt slecht."*

Ten aanzien van dat laatste merkt hij op dat er een afspraak is over hoe de cijfers moeten worden doorgegeven. Vaak gebeurt dit onvolledig of worden uren onterecht niet doorgegeven. Hij vindt dit absoluut niet goed. *"Willem II geeft de cijfers bijvoorbeeld anders door dan dat wij dat doen. Zij schrijven bepaalde uren weg als zij andere werkzaamheden gaan uitvoeren tijdens een rustig verloop van de wedstrijd. Deze uren zijn zeker gerelateerd aan voetbal en zouden moeten worden doorgegeven aan het VVS. Zo ontstaat er een onrealistisch beeld en voor ons idee zijn wij vollediger met het doorgeven van onze uren aan het VVS. Mede hierdoor komen we hoger uit met onze uren. Natuurlijk spelen de eerder genoemde problemen ook mee die zorgen voor een hogere inzet van politie."*

Hoeveel "moeilijke supporters?"

In het stadion zijn ongeveer 30 "moeilijke supporters". Deze groep zijn overigens geen supporters. Zij volgen de wedstrijd niet, maar houden zich meer bezig met de supporters van de tegenpartij. Zij komen niet voor het voetbal, maar komen om voor problemen te zorgen. Zij komen voor de kick die niets met voetbal te maken heeft.

Ik vraag aan Leon Aerssens of dit een probleem van NAC is of een probleem van Breda. Het is niet alleen een probleem van Breda of NAC. Een aantal van deze jongeren (want daar hebben we het voornamelijk over) komt uit plaatsen uit de omgeving van Breda en niet uit Breda zelf. Bovendien geeft hij aan dat het hier over een maatschappelijk probleem gaat.

"NAC heeft opnieuw een slechtere reputatie gekregen in de afgelopen maanden, nadat er incidenten zijn geweest. Deze reputatie neem je ook mee naar uitwedstrijden waardoor er vaker conflicten en confrontaties zijn. Deze reputatie is niet eens altijd terecht. We hadden eindelijk weer een betere reputatie opgebouwd en nu is deze weer verslechterd. Dit vinden wij erg jammer, want het is heel moeilijk om een reputatie weer beter te krijgen!"

Ondertussen valt de term "harde kern." Ik krijg te horen dat er verschillende opvattingen zijn over deze term en dat iedereen hem anders beschrijft. Voor de heer Aerssens heeft "harde kern" iets nostalgisch. *"De 30 "niet-supporters" vallen in de definitie van hem niet onder de harde kern. De harde kern is een meer fanatieke aanhang die ook wel zorgen voor incidenten, maar dit wordt veroorzaakt door de emotie van de partij voetbal die wordt gespeeld. De leden van de harde kern zijn wel degelijk supporters!"*

De samenhang tussen "historie" en "reputatie"

Volgens de heer Aerssens ligt hier een probleem. De samenhang tussen deze twee begrippen behoort eigenlijk heel groot te zijn. De reputatie zou moeten worden uitgelegd in samenhang met het aantal incidenten dat er heeft plaatsgevonden. *"Ik heb het idee dat er soms teveel agenten worden ingezet omdat de club zich voornamelijk richt op de historie (incidenten) en doordat de politie zich meer richt op de reputatie van de club. Bovendien is de reputatie dan moeilijk te meten, waardoor er regelmatig meer agenten ingezet worden."*

Leon Aerssens vindt de politie-inzet meestal wel goed. Soms is er naar zijn mening te veel politie en soms is er naar zijn mening te weinig politie aanwezig. *"Aan dit probleem kan vrij eenvoudig iets worden gedaan, maar in verband met de wet op de privacy wordt dit verhaal een stuk complexer. De informatie-uitwisseling tussen de politie en de clubs kan veel beter zijn. De politie houdt veel informatie voor zichzelf (privacy) en de politie neemt de adviezen van de club ook niet altijd over. Zelfs de agenten (uitvoerenden) zijn het soms niet eens met de beslissingen in het bestuur van de politie. Er zijn voorbeelden van situaties dat agenten zich onveilig voelden doordat er geen ME of bereden politie aanwezig was. Dit terwijl de club dit al lang had zien aankomen, maar omdat de politie zelf geen bewijs had werd de ME niet ingezet! Dit mag eigenlijk niet gebeuren."* De club heeft overigens wel toegang tot het VVS, maar de privacygevoelige informatie wordt niet doorgegeven. Belangrijke informatie blijft voor de club en de stewards onbekend.

"Play-offs of geen play-offs?"

Leon Aerssens is van mening dat de amusementswaarde groter wordt, maar er kleven nadelen aan voor de club en deze komen vanzelfsprekend op zijn schouders terecht. De nadelen op een rijtje: (a) er zullen problemen komen met de inzet van stewards en beveiligers (capaciteitsproblematiek) ; (b) er zullen problemen komen met de inzet van de politie (capaciteitsproblematiek) ; (c) er wordt op feestdagen en in de zomer gevoetbald. De politie zal personeelsleden hebben die op vakantie zijn. Bovendien zijn er veel activiteiten in de stad die ook politie nodig hebben ; (d) bij het spelen van uitwedstrijden is de club meestal alleen telefonisch in contact met de politie om te overleggen. De club en de politie kunnen zonder al te veel overleg de werkzaamheden rondom de uitwedstrijd voorbereiden.

Wekt politie agressie op?

"In sommige gevallen wel. Maar het is veel belangrijker dat de meeste mensen het fijn vinden dat er politie aanwezig is. Het geeft een vertrouwd en veilig gevoel. Natuurlijk is het belangrijk dat de politie tactisch optreedt en zo zolang het kan wat op de achtergrond blijft. Er zijn soms agenten die te snel of op een verkeerde manier reageren of uitlokken, maar een supporter zou dit zelf nog uit de weg kunnen gaan. Over het algemeen is het zo dat je geïntimideerd wordt door de politie als je geïntimideerd wilt worden!"

Diana Smiers

**Gemeente Breda, Beleidsadviseur Veiligheid
Breda, gemeentehuis, 23 mei – 15.00 uur**

Algemeen

Diana Smiers werkt op het gebied van veiligheid samen met Albert Reijlink. Meestal houdt hij zich bezig met de voorbereiding van de wedstrijden in de vorm van overleg met de politie en NAC. Wel is Diana Smiers ook nauw betrokken bij de voorbereiding en is altijd goed op de hoogte. Zij werken goed samen en er gaat veel tijd zitten in het onderwerp "NAC." Zij is geen voetbalfan of voetbalsupporter. *"Het spelletje interesseert me niets!"* Wel is ze wel graag met "voetbalzaken" bezig en vindt dit onderwerp meer dan interessant. Diana vindt de sfeer rondom het voetbal indrukwekkend. Niet alleen in de positieve sfeer, ook de problematiek. *"De voetbalwereld is een echte cultuur geworden."*

Ongeregeldheden

Een aantal weken geleden heeft de gemeente het erg druk gehad met de problematiek die ontstond rondom de wedstrijd NAC- Groningen. Diana wil erg veel weten over het "hoe, waarom" en "wie". Ze gooit de supporters absoluut niet op een hoop en analyseert veel tijdens het gesprek.

De problematiek op de vooravond van NAC- Groningen was heel anders dan de problematiek die op de speeldag ontstond. Op de vooravond van de wedstrijd waren er supporters van Groningen vertrokken naar Breda. De confrontatie vond plaats tussen twee groepen. Deze afspraken die leiden tot een confrontatie lijken een trend te worden. Op de speeldag hadden de Groningers niets te maken met de rellen. Derellende supporters waren van NAC die

verhaal gingen halen bij de club. Het leek vooral om ontevreden supporters te gaan die teleurgesteld waren over de prestaties van het elftal. Ook is er kritiek op de staf.

Ze wil heel graag weten wie er nu precies betrokken zijn geweest bij de incidenten. In hoeverre waren het supporters, want zij vindt het woord "supporter" absoluut niet van toepassing op de relschoppers die niet voor het voetbal komen. In hoeverre zijn het hooligans die niets te maken willen hebben met de wedstrijd zelf? Het is Diana opgevallen dat er veel jeugd betrokken is bij de rellen en incidenten. Er was op de speeldag een groep supporters en volgens bronnen werden deze ineens bijgestaan door "anderen." Diana is heel benieuwd wat er nu precies aan de hand was. Sommige mensen vinden het stoer om als individu bij een groep te horen en zijn dan in staat over de schreef te gaan, terwijl ze dit normaal niet zouden doen. Omdat Diana nieuwsgierig is naar de gevoelens van de relschoppers en hun achtergronden, is ze ook erg geïnteresseerd in het stuk dat ik ga schrijven over Otto Adang. Diana is soms best bevreesd wat er allemaal gebeurt (cultivering). Dit gevoel wordt niet specifiek veroorzaakt door NAC, maar het is de ontstane cultuur die er is gekomen in het voetbal. Het is een maatschappelijk probleem geworden. Verder geeft ze aan dat alcohol en drugs een grote rol spelen in de problematiek. Vooral de mensen die deze twee middelen combineren zijn een groot gevaar. Het percentage gebruikende supporters en hooligans is niet bekend. Ook is niet bekend in hoeverre de relschoppers (meestal jongeren) problemen hebben met alcohol of problemen in de thuissituatie. *"Sommige ouders keuren dit gedrag niet af, soms wordt het zelfs goedgekeurd!"*

Categorisering

Bij een A-categorie wedstrijd vindt er een overleg plaats op ambtelijk niveau, maar de lokale driehoek is hier niet bij aanwezig. Bij de andere twee categorieën is dit wel het geval en de burgemeester is hier persoonlijk bij aanwezig. Zowel de politie, de gemeente, het OM als NAC worden goed betrokken bij de voorbereiding. De burgemeester is degene met de eindverantwoordelijkheid en die bepaalt uiteindelijk hoe het gaat. De burgemeester van Breda vertrouwt de teamchef van de politie die verantwoordelijk is voor het proces rondom de voetbalwedstrijden. De maatregelen en de categorisering vinden plaats in een gezamenlijk overleg. De politie weet zelf hoeveel agenten daarvoor moeten worden ingezet. De burgemeester van Breda met zijn adviseurs vertrouwen op een goede inzet en zijn hier tevreden over. Het zal overigens niet vaak voorkomen dat een burgemeester anders beslist over de politie-inzet dan een chef van de politie adviseert. Meer agenten inzetten is wel mogelijk, maar het is niet verstandig minder politie in te zetten. *"Je neemt als burgemeester dan een groot risico. Als het fout gaat krijg je iedereen op je dak op het moment dat je minder mankracht inzet dan de politie adviseerde."*

Reputatie

NAC heeft een reputatie. Men heeft het snel over fanatieke supporters die wel eens over de schreef gaan. Mevr. Smiers is het ermee eens dat je een slechte reputatie snel opbouwt, maar niet snel kunt afbouwen of veranderen in positieve zin. Er is meestal wel een incident geweest wat heeft geleid tot een slechte reputatie. Zij verwacht dat NAC - Groningen na dit incident zal worden opgeschaald naar een C-categorie. Op dat moment is de negatieve spiraal al in gang gezet. De negatieve spiraal bevat de volgende onderdelen die betrekking hebben op elkaar: Historie, Reputatie, Impopulaire maatregelen en Boze supporters. De goedwillende supporter is volgens Diana bang geworden om zich te bemoeien en besluit geen actie te ondernemen. De angst voor represailles is te groot. Volgens Diana wordt de cultuur of "cult" te vaak bevestigd door ongeregelheden en de inzet van politie/ME tijdens wedstrijden.

Politie

De aanwezigheid van de politie is nodig. Misschien kan er wel wat tactischer worden opgetreden door bijvoorbeeld meer uit het zicht te gaan staan. *"Politie kan agressie uitlokken. Sterker nog, ik denk dat relschoppers die aandacht vaak geweldig vinden! De ME is er voor hen, gaaf! De stap tot terugdringing van politie is enorm. De politie kan wel meedelen zich terug te trekken, maar uiteindelijk zal de burgemeester altijd blijven bepalen wat er gebeurt! Want wie wordt er op afgerekend...?"*

Overig

Mevr. Smiers geeft aan dat de variabelen niet alleen van invloed zijn op de inzet van politie. De variabelen worden van te voren al zodanig bepaald dat de politie-inzet zo effectief en klein mogelijk is. Ook zij geeft aan dat het nuttig zou kunnen zijn om contact op te nemen met Robert P. Hij is veiligheidscoördinator en jongerenwerker bij NAC en RKC. Hij kan veel meer vertellen of de problematiek en de eigenschappen van de (probleem)jongeren die tevens wedstrijden bezoeken.

John van Dongen
Vice-voorzitter Supportersvereniging NAC
Etten-Leur, 17 mei – 19.00 uur

Algemeen

De supportersvereniging van NAC telt ongeveer 2500 leden. Als doel heeft de vereniging de taak om de band tussen supporters en de BVO te verstevigen. Dit geldt ook voor de banden van supporters met supporters van andere supportersverenigingen. Verder worden ook bij deze vereniging de busreizen en (sfeer)evenementen georganiseerd.

Supportersraad

NAC heeft ook een aparte supportersraad, waarin ook de Businessclub en de SV een zetel hebben. Deze raad is er voor alle supporters van de club. Van deze raad zijn er bij elke thuiswedstrijd leden aanwezig. 1 man van de raad per tribune. Zij ondersteunen met advies en inspireren BVO NAC.

Contacten

De supportersraad is aanwezig bij de driehoek. Dit is best bijzonder. Het valt me op dat de contacten tussen de gemeente, politie, clubs en andere verenigingen/organisaties in Breda goed zijn. De contacten zijn er wel, maar de medezeggenschap bij de gemeente en politie is heel laag! Zo heeft de SV een goede band met de directeur van BVO NAC, Theo Mommers. De vereniging krijgt veel informatie van de club en hier blijkt zeker uit dat er een groot vertrouwen is tussen de club en de SV. John is hier ook erg enthousiast over. Er is regelmatig briefcontact tussen de twee partijen. De supportersvereniging krijgt de kans om kritisch te zijn en om een duidelijke eigen mening te kunnen en mogen verkondigen. *"De samenwerking is buitengewoon goed!"*

De supportersvereniging zou zich meer willen bezighouden met het convenant van de wedstrijdorganisatie. Deze gaat met name over de inzet van politie en de bijbehorende maatregelen. De SV tekent het convenant niet omdat het simpelweg te breed is en het geheel moet worden ondertekend. *"Wij gaan geen toestemming geven aan alles wat erin staat!"* De SV zou graag zien dat ze bemoeienis hebben in betreffende het convenant, maar dan alleen over een aantal onderwerpen die er in staan.

Veiligheid en SV

De SV wil graag mee nadenken over het nemen van maatregelen. Zo heeft de SV zelf geregeld wanneer er geen alcohol wordt gedronken tijdens de busreizen. De BVO is hiermee akkoord gegaan en ook is er natuurlijk rekening gehouden met de richtlijnen van de KNVB.

Sociale controle

John van Dongen geeft aan dat dit begrip een grote rol speelt in de SV. De sociale controle is enorm groot. *"Supporters corrigeren elkaar goed!"* Je hebt je aan de regels die houden die voor je gelden als supporter.

Infrastructuur

De infrastructuur bij NAC is heel erg makkelijk. De situatie en stroming van auto's en voetgangers zou veel makkelijker kunnen worden aangepakt. John van Dongen verbaast zich over het feit dat de situatie zo ingewikkeld wordt gemaakt. Met een tekeningetje maakt John duidelijk hoe het ook zou kunnen...

Aantal bezoekers

John geeft toe dat het aantal bezoekers bepalend kan zijn voor de politie-inzet, maar hij kan nu al een oplossing geven om problemen te voorkomen. NAC laat, in tegenstelling tot veel andere clubs, de uitsupporters meteen vertrekken, waarna een confrontatie tussen de supportersgroepen makkelijk kan gaan volgen. *"Het aantal supporters is niet zo'n groot probleem, maar de scheiding van de groepen wel!"* Dat wordt bij NAC niet tactisch aangepakt. Laat eerst de supporters vertrekken van de thuisclub. *"Oja, de supporters van de thuisclub die blijven staan kan je dan onder controle houden. Zij hebben daar niets te zoeken en hadden al lang weg kunnen gaan. Dadergerichte aanpak is belangrijk!"* *"De uitsupporters die moeten wachten maak je het zo relaxed mogelijk. Gooi voor hun nog gewoon even lekker de catering open."*

Reputatie

Supporters van NAC hebben de naam fanatiek te zijn. Zij staan achter hun club. Er zijn wel eens problemen bij NAC, maar ook hier kan beter worden opgetreden. Een tendens is om de dag voor de wedstrijd af te spreken. Dit is de groep die de meeste ellende veroorzaakt bij NAC. Hier zijn meestal ook de mensen te vinden die een stadionverbod hebben. Deze mensen zijn overigens vaak geen echte supporters en zijn meestal niet eens te vinden bij de wedstrijd. Dit zijn de hooligans.

"Jammer dat het incident met Groningen heeft plaatsgevonden. Supporters van NAC wilden naar het spelershome gaan om verhaal te halen bij het bestuur van de BVO." Je zult zien dat deze wedstrijd volgende keer een risicoduel wordt! Jammer, want het ging om de slechte prestaties van NAC en helemaal niet om Groningen! Spelers van NAC vochten niet meer in de wedstrijd en wisten al vroeg in het seizoen dat ze moesten vertrekken bij de club. De supporters pikten dit niet!"

Historie

"De historie speelt vaak te lang een rol. Je kunt gerust naar de laatste confrontatie kijken, maar niet naar de laatste seizoenen. Je moet wel een beetje bij de tijd blijven. De reputatie wordt niet altijd goed gekoppeld aan de incidenten. Vaak wordt er veel politie ingezet puur door de naam (reputatie) van de clubs! Dit terwijl de politie vaak niet eens weet hoeveel bussen er komen en hoeveel supporters er zullen komen! "Dit moet toch meegewogen worden?" "De reputatie bouw je op, niet af," zegt John. "Wat er vier jaar geleden is gebeurd is nu nog bepalend en dat moet niet kunnen."

De politie doet overigens ook niet erg tactisch. Zij staan vaak op de verkeerde plaatsen en teveel op de voorgrond. De negatieve spiraal blijft bestaan door de reputatie en de politie-inzet blijft hoog! *"De reputatie is slecht, er komt negatieve publiciteit, er komen impopulaire maatregelen en er wordt meer politie ingezet." Agenten staan vaak bij het café, waar supporters vaak als groep buiten staan. Ze moeten hier niet altijd gaan staan, dat lokt uit!"*

Belang

Het belang is volgens John nog niet eens het belangrijkste en mag volgens hem zelfs geen rol van betekenis hebben. Het gaat erom dat de supporters nu op de juiste plaats in het stadion zitten, waardoor eventuele provocaties tussen de supporters worden vermeden. We moeten uitkijken dat dit de pasfotoregistratie niet ondermijnt!

Extra variabel

John van Dongen geeft aan dat de speeldag en het tijdstip waarop de wedstrijd wordt gespeeld zeer bepalend is voor de inzet van politie.

Politie

De politie zou volgens John van Dongen meer moeten luisteren naar de SV. Zij weten namelijk erg veel, ook van supporters. De inbreng van de SV zou heel nuttig kunnen zijn voor de politie. Toch wordt de SV niet nauw betrokken bij de lokale driehoek.

Inlichtingen

Het internet en de mobiele telefoon zorgen voor onrust in de voetbalwereld. Hierdoor vinden confrontaties plotseling plaats en kan de politie hier moeilijk op inspelen.

A,B,C- categorie

John verbaast zich erover dat er bij C-wedstrijden vaak meer politie is dan bij B-wedstrijden. Dit is helemaal niet nodig omdat er al maatregelen zijn genomen die mogelijke incidenten tegengaan!

Positieve feedback

Supporters mogen ook wel eens een compliment krijgen voor goed gedrag. Zij worden altijd nauwlettend in de gaten gehouden en moeten met veel maatregelen rekening houden. "De negatieve spiraal moet wat positiever worden! Ook de organisatie kan hier een grote rol in spelen," aldus John van Dongen.

Paul Martens

Politiechef district Breda, portefeuillehouder Betaald Voetbal MW-Brabant Breda, Hoofdkantoor politie, 29 april, 15.00 uur

Algemeen

Het gesprek met Paul Martens vindt plaats in het hoofdkantoor van de politie Breda.

Inhoud gesprek

Paul Martens geeft aan dat er zes variabelen zijn die de politie-inzet bepalen: (1) Infrastructuur, parkeergelegenheid ; (2) Het aantal bezoekers van de wedstrijd ; (3) Reputatie van de thuis- en uit supporters (4) Historie wedstrijden van de twee clubs ; (4) Het belang van de wedstrijd (resultaat van de uitslag) ; (5) Actuele informatie, inlichtingen.

De politie is ter plaatse in verband met "ordeverstoring." Voor aanvang van het seizoen wordt er een draaiboek gemaakt met daarin de risico's en maatregelen die daarbij horen. Hierbij wordt rekening gehouden met de variabelen. Dit operationeel plan wordt later nog besproken in de lokale driehoek.

Cijfers

Ik heb gevraagd of ik cijfers kon krijgen over de manuren van de politie in het lopende seizoen. De heer Martens beschikt niet over deze cijfers, maar zal deze voor me achterhalen bij de politie van de vier speelsteden. Ik heb gevraagd of hij de cijfers tot nu toe alvast wilde achterhalen en hij heeft beloofd om te kijken wat hij kan doen. Ik heb de heer Martens verteld dat ik eerder al contact heb gehad met de heer Kerkhof van het CIV en de doorverwijzing van hem naar de heer Martens. De heer Martens gaat zorgen voor de cijfers van de vier Brabantse clubs, maar kan niet zorgen voor de cijfers van alle clubs in Nederland. Hij zou in dat geval met 18 mensen contact moeten opnemen. Iets dat ik wel logisch vind. Het valt me op dat in de lijst met variabelen twee punten staan beschreven die los van elkaar worden vermeld. Naar mijn mening zouden deze twee begrippen juist nauw samen moeten hangen. De reputatie moet voornamelijk worden bepaald door de historie. (De reputatie moet wel ergens op gebaseerd zijn).

Politie-inzet volgens seizoen

Paul Martens kan me niets vertellen over de politiekosten en deelt mede dat er eigenlijk altijd in manuren wordt gerekend. Voor de politiekosten adviseert hij een krantenbericht van het NRC te achterhalen dat dit jaar uitkwam, of om opnieuw contact op te nemen met het CIV.

In het volgende seizoen verandert in Brabant niets (letterlijk 0%) aan de politie-inzet bij RKC, NAC, Willem II en RBC. De taken die stewards kunnen uitvoeren worden in Midden- en West Brabant al voor 100% uitgevoerd. De heer Martens is niet blij met de play-offs. Hiervoor heeft hij twee belangrijke redenen.

1. Meer wedstrijden betekent meer politie
2. Het belang van de wedstrijd is groot en de uitslag kan belangrijk zijn. Hierdoor zal meer politie aanwezig zijn omdat dit een variabele is die mede de politie-inzet bepaalt.

bijlage E

GESPREKKEN ROSENDAAL

Jan de Jong

**RBC Roosendaal, Hoofd Buro Veiligheidszaken
Roosendaal, RBC-stadion, 19 mei – 10.00 uur**

Corné Rommens

**Gemeente Roosendaal & Nispen, Adviseur Veiligheidszaken
Roosendaal, RBC-stadion, 19 mei – 10.00 uur**

Betrokkenheid en samenwerking

RBC is een gemoedelijke club en er zijn dan ook weinig problemen met supporters. De gemeente, de politie en de BVO werken op een andere manier samen in vergelijking met de andere drie Brabantse clubs/gemeenten. (plaats voor 4600 supporters). De clubs en de gemeente redeneren op een nuchtere manier. 3 maal per jaar is er een beleidsoverleg met de BVO, OVJ, en de adviseur van de burgemeester. In dit overleg wordt vooruitgekeken op het nieuwe seizoen, wordt de eerste helft van de competitie geëvalueerd en wordt aan het einde de totale competitie geëvalueerd. De burgemeester is hierbij niet aanwezig en houdt zich op de achtergrond. Verder is er geen overleg. De lijnen zijn kort en er wordt bilateraal overlegd als dat nodig is. De BVO en de politie spreken elkaar ter voorbereiding van iedere wedstrijd.

De gemeente houdt zich in beginsel op de achtergrond. Als er zich bijzonderheden voordoen treedt de gemeente uiteraard wel op de voorgrond. 1x per maand komt de lokale driehoek bij elkaar voor een algemeen overleg. In dit overleg is "RBC" vast agendapunt en wordt de inzet van de politie en eventuele problemen besproken. Omdat er over het algemeen geen problemen zijn wordt hieraan in de lokale driehoek niet veel tijd besteed. *"Wij houden niet van wachten tot een overleg plaats kan vinden. We bellen elkaar meteen als het nodig is. Wij houden van veel doen, weinig papierwerk en vertrouwen! Wij overleggen niet om te overleggen en houden niet van altijd dat formele!"* Bestuursadviseur Rommens zegt ongeveer 50 uur per jaar met voetbalzaken bezig te zijn. Dit verschil is enorm groot in vergelijking met de gemeente RKC, NAC en Roosendaal.

Politie-inzet

Alle betrokken partijen zijn het erover eens dat er zo weinig mogelijk politie in en om het stadion aanwezig dient te zijn. De burgemeester is er in het algemeen op tegen om op voorhand alle risico's in te dekken. *"Het voetbal is een evenement, geen politie-evenement!"* Uiteraard heeft hij wel oog voor de veiligheid van de politiemensen zelf.

De politie-inzet bij RBC is laag. Per wedstrijd zijn ongeveer 80 stewards ingepland. In totaal zijn er bij RBC 100 stewards in dienst. Dit aantal is niet afhankelijk van de wedstrijd die wordt gespeeld. Het is een vast aantal. Ongeveer de helft van de stewards werkt beroepsmatig vanuit een beveiligingsbedrijf, evenals veel gastvrouwen.

Problematiek politie

Jan de Jong heeft zelf een achtergrond bij de politie en weet van de problematiek af. Hij heeft ervaren dat de planners bij de politie vaak ruim rekenen. *"Als er een agent ziek is, komen er al snel twee agenten voor in de plaats"* (voor als er nog een ziek wordt zegt hij lachend). Als

er tien agenten worden geadviseerd, dan worden het er in de praktijk al snel twaalf.” (“voor de zekerheid,” lacht meneer de Jong).

“Ook is het vrij lastig om de politie-inzet precies te bepalen. Het komt voor dat er mensen worden geboekt, maar niet nodig zijn. Zij worden uitbetaald, maar zijn niet meer aanwezig. Ook kan het gebeuren dat we bij RBC een sectie ME hebben staan, maar deze worden opgeroepen om met spoed naar Willem II te rijden!” Lastig voor de urenberekening!” “Ook is er nog wel eens strijd bij het krijgen van ME’ers. Deze agenten zijn vaak werkzaam in verschillende plaatsen. Die plaatsen hebben eigen politiechefs en eigen burgemeesters. Soms kunnen zij dit personeel niet missen in verband met de lokale problematiek.”

Variabelen

De heren Rommers en de Jong vertellen dat er bij elke wedstrijd een belang is. Natuurlijk zijn er uitschieters, maar zij vinden niet dat er heel veel rekening gehouden met het belang van de wedstrijd. Het lijstje met variabelen dat ik kreeg van Paul Martens was volgens hen niet helemaal compleet. De speeldag en het tijdstip zijn ook belangrijk, maar natuurlijk wordt hier van te voren al wel rekening mee gehouden.

Ja, het imago van een club (meestal de uitclub) speelt een grote rol bij de inzet van politie. Er wordt ver teruggekeken in de historie en naar de incidenten die vaak al lang geleden hebben plaatsgevonden. *“Een jaar terugkijken is genoeg, plus natuurlijk de situatie van het lopende seizoen. Er kan hier in principe altijd gespeeld worden. De wereld gaat door. Dat is onze manier van denken. We weten dat de politie hier anders over denkt, maar natuurlijk staan zij ook anders in het geheel. Bij serieuze inlichtingen of tips die kunnen leiden tot een onveilige situatie kunnen we anders beslissen.”*

RBC denkt niet per categorie, maar denkt per maatregel. Op deze manier kan er veel beter maatwerk worden geleverd. De KNVB wil graag vooraf verantwoordelijkheden afdekken door de burgemeester te laten bepalen wanneer wel of niet gespeeld kan worden. De burgemeester zal echter altijd afhankelijk van informatie en omstandigheden per wedstrijd een beslissing moeten kunnen nemen.

Andere vorm van problematiek

Bij RBC zijn weinig problemen. Het blijkt wel eens fout te gaan op de eretribune. Ik was verbaasd toen ik dit hoorde. *“Je weet niet wie je in je stadion hebt. Het komt voor dat er een bedrijf uit Breda sponsor is en zij ontvangen kaarten en geven ze op hun beurt weer weg. Uiteindelijk zitten er NAC-supporters op de tribune. Dit kan voor problemen zorgen en dat gebeurt soms dan ook!”*

Seizoen 2005-2006

Net als bij de andere drie clubs is het niet mogelijk de politie zomaar terug te dringen. De agenten zijn al lang uit het stadion en daarbuiten moet de openbare orde en veiligheid door de politie worden gehandhaafd. Het aantal stewards blijft hetzelfde. Zij zijn functioneel bezig en moeten niet in groepen *“niets staan te doen, net als dat je dat vaak bij de politie zit.”* Ook de supporter reageert op deze groep mensen en dat is niet goed. De politie zou zich soms wat meer op de achtergrond kunnen houden met de bedoeling iets meer uit het zicht te blijven om mogelijke confrontaties uit de weg te gaan. *“Pasfotoregistratie is voor dat enkele stadionverbod niet nodig.”*

Oefening

Ondanks het feit dat aangegeven werd dat bij RBC een gemoedelijke sfeer heerst, werd ik geconfronteerd met ongeveer twintig agenten die aan het oefenen waren in en om het stadion. Een groep van 30 tot 40 supporters moesten het de politie moeilijk maken met verbaal geweld, de confrontatie zoeken met de uitsupporters en fysieke bezigheden. Het ging er vrij grof aan toe. Het kan bij RBC dus ook gebeuren en ook zij bereiden zich serieus voor op incidenten en rellen.

Leon Boesveld
Secretaris Supportersvereniging RBC
Roosendaal, 16 mei – 16.30 uur

Algemeen

Leon Boesveld is secretaris van supportersvereniging RBC. De vereniging telt 500 tot 550 leden. De capaciteit van het stadion is 5000.

Doelstelling

De supportersvereniging heeft een aantal specifieke werkzaamheden. De volgende worden opgesomd door Leon: (a) Belangenbehartiging (ook van RBC-supporters die niet lid zijn) ; (b) Organiseren busreizen bij uitwedstrijden ; (c) Organiseren / bijwonen forumavonden ; (d) Sfeeracties plannen en uitvoeren ; (e) Feestavonden organiseren ; (f) Darttoernooi en voetbalquiz (traditioneel jaarlijks evenementen)

De forumavonden kunnen over diverse onderwerpen gaan. Soms heeft het onderwerp direct betrekking op veiligheid en op de bijbehorende maatregelen. De forumavonden zijn vaak informatief van aard. De supportersvereniging heeft hierin inbreng. De verenigingen hebben veiligheidstaken niet als prioriteit, want dit is de taak van politie/club/gemeente. Wel werkt de vereniging mee door zich te houden aan de maatregelen die worden opgelegd. Zo is er een forumavond geweest waarop de club heeft uitgelegd waarom vuurwerk in het stadion niet is toegestaan.

Politie-inzet RBC

De politie-inzet in Roosendaal is laag. Er zijn bijna geen incidenten en de supporters hebben een goed en rustig imago. Als NAC en ADO Den Haag op bezoek komen is de politie-inzet groter. Leon Boesveld heeft geen cijfers, maar hij ziet dit op de betreffende speeldagen. Bij deze wedstrijden is de Mobiele Eenheid te vinden bij het kleine stadion.

Voor risicowedstrijden spelen volgens Leon de begrippen "historie" en "reputatie" allebei een rol. Er zijn bij sommige clubs in het verleden relatief vaak incidenten geweest en ze hebben een echte harde kern. Leon denkt dat de reputatie van sommige clubs ook niet goed is. Dit komt mede door de incidenten. Wat tevens meespeelt is de situatie waarin de club zich in bevindt. Wanneer een club een tegenvallend seizoen speelt kan dat tot irritatie bij de supporters leiden.

Play-offs

Een competitieverandering kan voordelen hebben, maar Leon Boesveld is niet erg positief. Leon twijfelt of de kwaliteit omhoog gaat als lager gekwalificeerden op basis van de 34 competitiewedstrijden Europa in gaan. Voor RBC zelf is dit verhaal niet zo van belang omdat zij zelden tot nooit bij de eerste acht eindigen. Meestal is de uitdaging om de nacompetitie te ontlopen en zich op dat gebied veilig te kunnen stellen. In de loop der jaren hoopt Leon dat RBC steeds wat hoger op de ranglijst zal eindigen.

Een groot nadeel van de play-offs is voor Leon het pakket maatregelen dat wordt opgelegd. De rustige supporters van RBC zullen net zo goed moeten voldoen aan een aantal opgelegde maatregelen. Pasfotoregistratie bij RBC is een voorbeeld van een dure en onnodige maatregel. *"Door al deze maatregelen wordt een bezoek aan een voetbalwedstrijd steeds hoogdrempeliger. Bij RBC worden topwedstrijden vaak bezocht door "dagjesmensen." Voor hen wordt het wel erg lastig om straks aan een kaartje te komen!"* Dit geldt ook voor buitenlandse supporters, te denken valt aan Belgische en Duitse clubs uit de grensstreek of iemand die familie over heeft uit het buitenland en die wil meegaan naar een wedstrijd.

Een algemene opmerking: clubs denken vaak meer aan het financiële belang, terwijl supportersclubs hier niet mee bezig zijn. Er zijn belangenverschillen tussen clubs en supportersverenigingen.